

ŚWIAT

PODRÓŻE I KULTURA

ATRAKCJE POLSKI I ATTRACTIONS IN POLAND

POLSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

BIELSKO-BIAŁA POLSKA STOLICA KULTURY 2026

BIELSKO-BIAŁA – POLAND'S CAPITAL
OF CULTURE 2026

LUBLIN

ZACHWYCA ŚWIAT

LUBLIN DÉLIGHTS THE WORLD

ODKRYJ ZAMKI

MAZOWSZA

DISCOVER MAZOVIA CASTLES

Certyfikaty POT 2025

PTO CERTIFICATES 2025

MAZO- WYPRAWY

— doświadczam!

mazowsze.travel

* Spacer na Mazowszu
Mazowieckie topowe parki:
Kampinoski Park Narodowy.
Mazowiecki Park Krajobrazowy.
Rezerwat Ławice Kiełpińskie.
Chojnowski Park Krajobrazowy.
Kozienicki Park Krajobrazowy.
Brudzeński Park Krajobrazowy.
Nadbużański Park Krajobrazowy.

mazowsze.
serce Polski

Morskie podróże do Skandynawii

► unityline.pl

Bilety do Kopenhagi

Wycieczki do Skandynawii

Wyjazdy grupowe

Więcej informacji na unityline.pl | tel. +48 91 88 02 909 | rezerwacje@unityline.pl

UNITY LINE

Drodzy Czytelnicy

Dear Readers

Idzie zima, a z nią jedyna w roku okazja, by oderwać się od codzienności i skoczyć... w góry. I nie chodzi tu tylko o wypad na narty, choć dla miłośników białego szaleństwa to wymarzona pora roku. Polskie góry, Alpy, włoskie Dolomity? A może jednak coś nowego? Na przykład Skandynawia – może to i mniej oczywisty kierunek, ale renomowanych ośrodków tam też nie brakuje.

Dla przypomnienia – góry to nie tylko sporty zimowe. To też jarmarki bożonarodzeniowe, przepiękne krajobrazy okraszone śniegiem i ciszą, w której odpoczywa się zupełnie inaczej. Inaczej też wyglądają w tym przebraniu zamki – zarówno te położone malowniczo na zboczach gór jak Twierdza Srebrna Góra, jak i te na równinie Mazowska. W przyszłym roku warto też zajrzeć w Beskidy w poszukiwaniu smaków, obrzędów i dużej dawki kultury (choćby do Bielska-Białej czy Wisły), ale też przy okazji skoczyć na drugą stronę naszej południowej granicy.

Koniec roku to także rozstrzygnięcie konkursu Na Najlepszy Produkt Turystyczny POT. Które z atrakcji, wydarzeń, miejsc zdobyły słynne Certyfikaty? Zajrzyjcie do środka naszego magazynu i przekonajcie się, dokąd w przyszłym roku warto skierować kroki.

Winter is coming, and with it, the once-in-a-year opportunity to break away from everyday life and head for the mountains. And it's not just about a ski trip, although this is the perfect time of year for winter sports enthusiasts. Polish mountains, the Alps, the Italian Dolomites? Or perhaps something new? Scandinavia, for example – it might be a less obvious destination, but it also boasts plenty of renowned resorts.

As a reminder, the mountains aren't just about winter sports. They also offer Christmas markets, beautiful landscapes covered with snow, and a quiet atmosphere that offers a completely different experience. Castles also look different in this guise – whether they're picturesquely situated on mountain slopes such as Srebrna Góra Fortress or on the Mazovian plains. Next year, it's also worth visiting the Beskid Mountains in search of flavours, rituals, and a large dose of culture (for example in Bielsko-Biala or Wisła), but also take the opportunity to visit the other side of our southern border.

That the end of the year also marks the conclusion of the Polish Tourism Organisation's Best Tourism Product competition. Which attractions, events, and locations have received the famous Certificates? Take a look inside our magazine and see where it is worth heading next year.

Bożena Miller – redaktor wydania / editor

W ZASIĘGU RĘKI AT HAND'S REACH NARTY W SZWECJI, CZYLI JAK PRZECZYTRZYĆ KLIMAT SKIING IN SWEDEN, HOW TO OUTSMART THE CLIMATE	6
PODRÓŻE Z UNITY LINE TRAVEL WITH UNITY LINE DLACZEGO SKANDYNAWIA? WHY SCANDINAVIA?	12
ROZMOWA Z ... INTERVIEW WITH... NOWY SYMBOL DOLNEGO ŚLĄSKA – TWIERDZA SREBRNA GÓRA Rozmowa z Emilią Pawnuć – Prezes Zarządu Twierdza Srebrna Góra sp. z o.o. THE NEW SYMBOL OF LOWER SILESIA – SREBRNA GÓRA FORTRESS Interview with Emilia Pawnuć – President of the Management Board of Twierdza Srebrna Góra sp. z o.o.	14
CERTYFIKATY POT PTO CERTIFICATE CERTYFIKATY POT 2025 – TURYSTYCZNA WIZYTÓWKA POLSKICH REGIONÓW Rozmowa z Jackiem Janowskim, Dyrektorem Departamentu Wspierania Rozwoju Turystyki POT PTO CERTIFICATES 2025 – A SHOWCASE OF POLAND'S REGIONS Interview with Jacek Janowski Director of the Tourism Development Support Department PTO	22
1000 KILOMETRÓW PRZYGODY ONE THOUSAND KILOMETERS OF ADVENTURE JAWNE I TAJEMNE ŻYCIE MAZOWIECKICH ZAMKÓW THE PUBLIC AND SECRET LIFE OF MAZOVIAN CASTLES	38
KRAINA LESSOWYCH WĄWOZÓW – TAM, GDZIE ZIEMIA OPOWIADA HISTORIE THE LAND OF LOESS GORGES – WHERE THE EARTH TELLS STORIES	46
ETNOPASJA ETHNOPASSION LUDOWE WZORY – KULTURA ZAKŁĘTA W UBRANIU FOLK PATTERNS – CULTURE ENCHANTED IN CLOTHING	50
PLANETA SMAKÓW PLANET OF FLAVORS PODLASKIE CENTRUM PRODUKTU LOKALNEGO Rozmowa z Bogdanem Dykiem – członkiem Zarządu Województwa Podlaskiego THE PODLASKIE LOCAL PRODUCT CENTRE (PLPC) An interview with Bogdan Dyk, a member of the Podlaskie Voivodeship Management Board	62
Z KULTURĄ NA TY GETTING CLOSE TO CULTURE BIELSKO-BIAŁA – POLSKA STOLICA KULTURY 2026 BIELSKO-BIAŁA – POLAND'S CAPITAL OF CULTURE 2026	68
SPACEREM PO... WALK AROUND... LUBLIN ZACHWYCA ŚWIAT LUBLIN DELIGHTS THE WORLD	74
ZŁÍN – OD BUTÓW BATY DO MIASTA MARZEŃ ZŁÍN – FROM BATA'S SHOES TO DREAM CITY	80
RYGA W RYTMIE HISTORII, KULTURY I SECESJI RIGA IN THE RHYTHM OF HISTORY, CULTURE, AND ART NOUVEAU	86
PODRÓŻE Z POMYSŁEM TRAVELS WITH A TWIST CZEGO TO LUDZIE NIE WYMYŚLĄ... WHAT PEOPLE WILL COME UP WITH...	92
NA SZLAKU I STOKU ON THE TRAIL AND THE SLOPE ZAKOPANE – DOBRE EMOCJE ZIMA! ZAKOPANE – GOOD VIBES IN WINTER!	98
WISŁA DLA RODZIN I MIŁOŚNIKÓW SPORTÓW – ZIMOWA MAGIA W SERCU BESKIDÓW WISŁA FOR FAMILIES AND SPORTS ENTHUSIASTS – WINTER MAGIC IN THE HEART OF THE BESKID MOUNTAINS	102
INFO KSIĄŻKI DO WALIZKI	105

Niezamówionych materiałów redakcja nie zwraca, a w razie opublikowania zastrzega sobie prawo do ich skracania. Magazyn Świat® nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń i reklam i ma prawo odmówić publikacji bez podania przyczyny. © Copyright by Magazyn Świat. Wszystkie materiały są objęte prawem autorskim. Przedruk materiałów w jakiegokolwiek formie i w jakimkolwiek języku bez wcześniejszej pisemnej zgody Wydawcy jest zabroniony. Wydawca zabrania bezumownej sprzedaży numerów bieżących i archiwalnych magazynu „Świat Podróże i Kultura”. Dodanie wbrew powyższemu zakazowi skutkuje odpowiedzialnością prawną.

Str. 6

Str. 14

Str. 38

50

Str. 74

Str. 84

Str. 106

ŚWIAT

PODRÓŻE I KULTURA

REDAKCJA:

02-134 WARSZAWA

ul. 1 Sierpnia 41 lok. 70

tel.: +48 664 377 518

www.magazynswiat.pl

promocja@magazynswiat.pl

WYDAWCA:

Dorota Olendzka

promocja@magazynswiat.pl

REDAKTOR WYDANIA:

Bożena Miller

WSPÓŁPRACA:

Jarosław Kałucki

Anna Mołęda-Kompolt

Dorota Olendzka

Magdalena Walusiak

Agnieszka Wasztyl

Roderik Więcek

REKLAMA:

promocja@magazynswiat.pl

KOREKTA:

Ewa Kubaczek

TLUMACZENIE:

Agnieszka Białousz

© COPYRIGHT

by Magazyn Świat

ISSN 1644-4183

#likepoland 5

JAROSŁAW KAŁUCKI
EKSPERT NARCIARSKI

NARTY W SZWECJI, czyli jak przechrzyć klimat

SKIING IN SWEDEN, HOW TO OUTSMART THE CLIMATE

W czasach globalnego ocieplenia, gdy kurczą się alpejskie lodowce, a tamtejsze ośrodki zmagają się z niedoborem śniegu, być może warto pomyśleć o narciarskim wypadzie do Szwecji. Skrzypiący pod deskami śnieg, po którym jeździliście w Alpach w styczniu lub lutym, tu znajdziecie nawet w kwietniu.

In times of global warming, when Alpine glaciers are shrinking and local resorts are struggling with snow shortages, it might be worth considering a skiing trip to Sweden. The crunching snow you skied on in the Alps in January or February can be found here even in April.

ÅRE SKI RESORT

Tego ośrodka nie trzeba przedstawiać fanom alpejskiego Pucharu Świata. To tu regularnie odbywają się zawody narciarzy z tej najwyższej półki. W 2007 i w 2019 roku ośrodek był gospodarzem Mistrzostw Świata w Narciarstwie Alpejskim. To w Åre karierę kończyły z medalami takie gwiazdy narciarstwa jak Lindsey Vonn (która po kilku latach wróciła do ścigania) i Marcel Hirscher.

Åre to najnowocześniejszy kurort narciarski w Szwecji. Cena pakietu narciarskiego (7 dni w hotelu 3* z wyżywieniem (śniadania i obiadowe) plus 6-dniowy skipass) to około 4000 zł. To mniej więcej tyle, ile trzeba zapłacić za narciarskie szaleństwo w Alpach. Ale zwłaszcza wiosną, 2500 km na północ od Alp, znajdziecie tu śnieg ze środka mroźnej zimy, po którym szusowaliście w Austrii czy Szwajcarii. Nieprzypad-

kowo to tu zawsze odbywają się jedne z ostatnich zawodów Pucharu Świata. Śnieg doskonałej jakości pokrywa tutejsze stoki od grudnia aż do maja. Jest tu aż 110 km tras zjazdowych, rozciągniętych pomiędzy 1400 a około 400 m n.p.m. Czarne i czerwone nartostrady liczą w sumie około 40 km, reszta to łagodne, szerokie rodzinne trasy.

Obsługuje je blisko 50 wyciągów (w tym trzy gondole). Jeden z trzech snowparków to najnowocześniejszy obiekt w Szwecji. Prestiżowy ośrodek zadbał o tych, którzy nie jeżdżą na nartach. Restauracji i knajpek jest tu bez liku. Do tego sauny, basen i siłownia, łowienie ryb w przereźbieniu, przejażdżki psim lub konnym zaprzęgiem. Za mało adrenaliny? Zawsze można spróbować paralotniarstwa lub poszaleć gokartem na lodowym torze albo wypożyczyć skutery śnieżne.

ÅRE SKI RESORT

This resort needs no introduction to Alpine World Cup fans. It regularly hosts top-level skiing competitions. In 2007 and 2019, the resort hosted the FIS Alpine World Ski Championships. It was here that skiing stars such as Lindsey Vonn (who returned to racing after a few years) and Marcel Hirscher finished their careers with medals.

Åre is the most modern ski resort in Sweden. The price of a ski package (3-star hotel for 7 days with half-board, breakfast and dinner, plus a 6-day ski pass) is around 4,000 PLN. That's roughly the price of a skiing adventure in the Alps. But especially in spring, 2,500 km north of the Alps, you'll find the same snow from the middle of the frosty winter you skied on in Austria or Switzerland. It is no coincidence that some of the last World Cup

competitions always take place here. Excellent quality snow covers the local slopes from December until May. There are as many as 110 km of ski runs, stretching between 1,400 m and around 400 m above sea level. Black and red ski runs add up to about 40 km, while the rest are gentle, wide family runs. Nearly 50 lifts (including three gondolas) serve these areas. One of the three snow parks is the most modern facility in Sweden.

This prestigious resort has also taken care of those who do not ski. There are countless restaurants and pubs here. Plus saunas, a swimming pool and a gym. Add to that ice fishing, dog sledding and horse-drawn sleigh rides. Not enough adrenaline? You can always try paragliding, go-karting on an ice track, or rent snowmobiles.

Fot.: Chris Overgaard Adobe Stock

SÄLEN

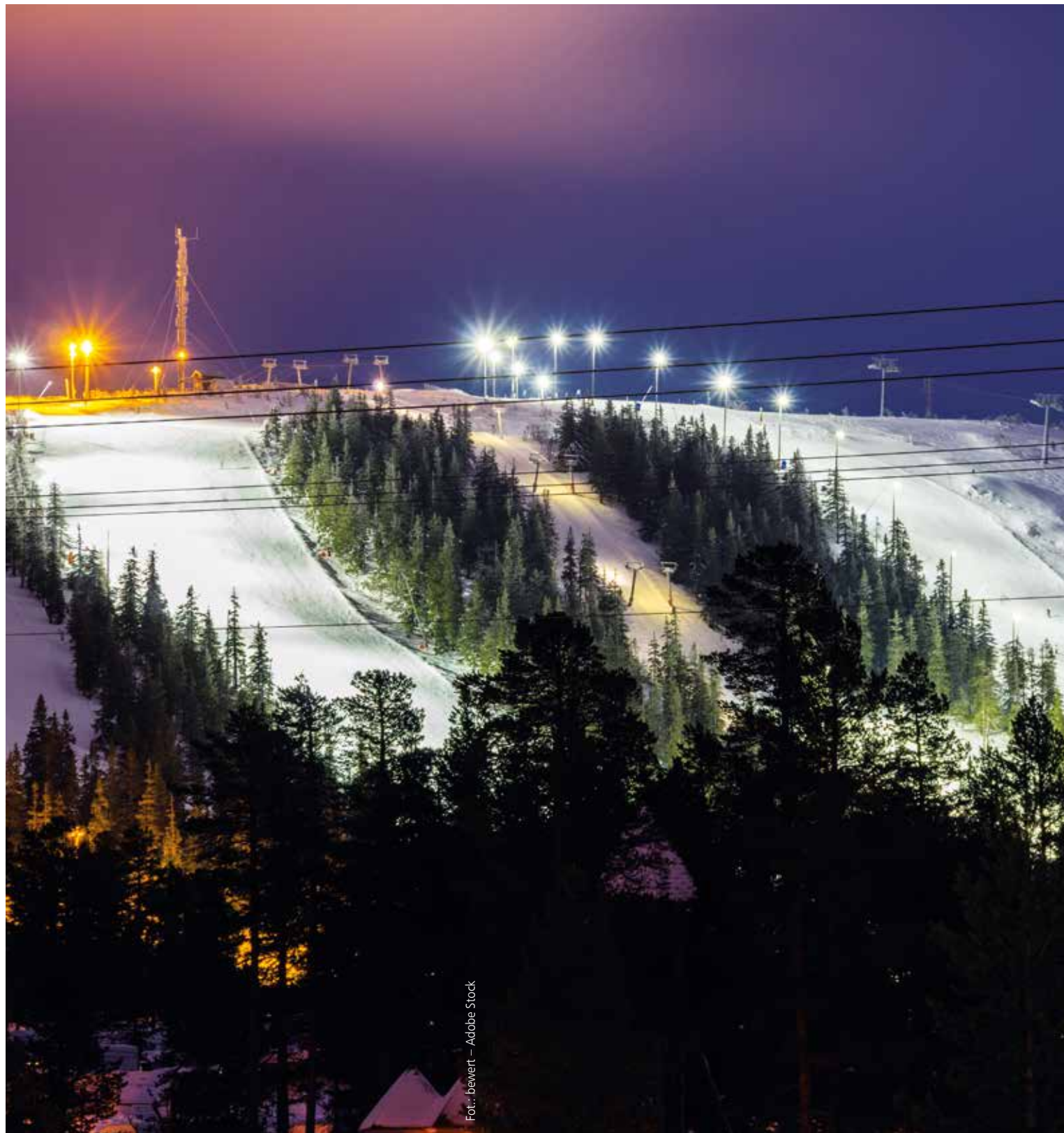
Największy ośrodek narciarski w Szwecji to cztery połączone ze sobą kompleksy narciarskie – Lindvallen, Högfjället, Tandådalen i Hundfjället – Sälen. Do tego jeszcze dochodzą dwie stacje, do których trzeba podejść skibusem – Stöten i Klappen.

Mimo zbliżonej do większości polskich stacji narciarskich wysokości – niecałe 900 m n.p.m. – śniegu tu po pachy od listopada do kwietnia. Sälen przypomina trochę włoski Kronplatz – z potężnego, bezdrzewnego płaskowyzu w różnych kierunkach przez las schodzi 100 tras o łącznej długości ponad 150 km (najdłuższa ma aż 10 km). Stacja robi wrażenie nawet na objeżdżonych w Alpach miłośnikach białego szaleństwa, mających tu do dyspozycji aż 14 czarnych nartostrad. Ale, wbrew pozorom, Sälen to wybitnie rodzinna miejscówka. Blisko 80% nartostrad to szerokie, łagodne trasy. Są tu również cztery snowparki i dwa halfpipe'y.

Lindvallen to z kolei rodzinny narciarski raj, pełny łagodnych zielonych i niebieskich tras, choć w górnych partiach jest kilka stromizn. Tych ostatnich znacznie więcej znajdziecie w Tandådalen i Hundfjället, która obejmuje 45 km tras. W pierwszym z nich dwa szybkie krzesółka i kilka orczyków obsługują strome zbocza (również dojazd nocnych). W drugim dwie ośmioosobowe kanapy obsługują najbardziej stromy teren w okolicy, szczególnie trasy do Vaggen.

Stöten leży tuż przy granicy z Norwegią i jest nieco dalej, ale to również świetne miejsce dla początkujących. Ośrodek wielokrotnie nagradzany mianem najlepszego miejsca dla rodzin i dzieci, a tutejszą trasę Älvan jako najlepszą nartostradę w kraju.

Sälen jest też rajem dla narciarzy biegowych. Ponad 200 km tamtejszych tras wykorzystywanych jest do rozgrywania słynnego Biegu Wazów, jednych z najważniejszych zawodów w narciarstwie klasycznym na świecie.

Fot.: bewert – Adobe Stock

SÄLEN

Sweden's largest ski resort consists of four interconnected ski areas – Lindvallen, Högfjället, Tandådalen, and Hundfjället – Sälen. In addition, there are also two ski stations accessible by ski bus – Stöten and Klappen.

Despite its altitude being similar to most Polish ski resorts – just under 900 metres above sea level – the snow here is up to your armpits from November to April. Sälen is a bit like the Italian Kronplatz – 100 trails, totalling over 150 km (the longest being 10 km), descend from a massive, treeless plateau in various directions through the forest. The resort impresses even those who have travelled extensively in the Alps, with 14 black runs at their disposal. But contrary to appearances, Sälen is a remarkably family-friendly destination. Nearly 80% of the slopes are wide, gentle runs. There are also four snow parks and two halfpipes.

Lindvallen is a family ski paradise, full of gentle green and blue runs, although there are a few steep slopes in the upper parts. You will find significantly more of the latter in Tandådalen and Hundfjället, which encompass 45 km of ski runs. In the former, two fast chairlifts and several T-bar lifts serve the steep slopes (also open for night skiing). In the latter, two 8-seater chairlifts serve the steepest terrain in the area, particularly the slopes to Vaggen.

Stöten lies right on the Norwegian border and is a bit further away, but it is also a great place for beginners. The resort has been repeatedly awarded as the best resort for families and children, and its Älvan trail has been named the best ski run in the country.

Sälen is also a paradise for cross-country skiers. Over 200 km of trails are used for the famous Vasa Run, one of the most prestigious Nordic skiing competitions in the world.

VERMDALEN

Nawet w superbezpiecznej pod względem warunków śniegowych Szwecji ten ośrodek okupuje pierwsze miejsce. Wyciągiem wjeżdża się raptem na 930 m n.p.m., a mimo to śnieg jest tu pewny od jesieni do bardzo późnej wiosny. I to do tego stopnia, że dośnieżane jest tylko 6 km z ponad 50 km nartostrad. Połowa z 58 tras to łagodne, rodzinne nartostrady. Ale około 9 km to czarne trasy dla narciarskich ekspertów.

Vemdalen to trzy obszary narciarskie – Björnrike, Vemdalskalet i Klövsjö/Storhogna – połączone skipassem. W sumie dla narciarzy kręci tu 30 wyciągów, są też trzy snowparki.

Oferta après-ski nie jest tak bogata jak w Åre czy Sal Sälen. Ale nie ma też rozrywkowej pustyni apres ski – na miejscu działają sauny (co w Szwecji nie jest żadną niespodzianką), jest SPA i kryty basen. Malownicze krajobrazy zachęcają do przejażdżki konnym lub psim zaprzęgiem, a wędkarze mogą wybrać się na połów w przeręblu.

VERMDALEN

Even in Sweden, which is incredibly safe in terms of snow conditions, this resort ranks first. The lift reaches a mere 930 meters above sea level, yet snow is guaranteed from autumn until very late spring. So much so that only 6 km of the over 50 km of ski runs are covered with artificial snow. Half of the 58 runs are gentle and family-friendly. However, around 9 km are black slopes for expert skiers.

Vemdalen consists of three ski areas – Björnrike, Vemdalskalet, and Klövsjö/Storhogna – connected by ski passes. A total of 30 lifts and 3 snow parks are available for skiers.

The après-ski offer is not as extensive as in Åre or Sal Sälen. However, it is not an après-ski entertainment desert either – there are saunas (which is no surprise in Sweden), a spa and an indoor swimming pool. The picturesque landscapes encourage horse or dog sled rides, and anglers can go ice fishing.

Fot.: Colin – Adobe Stock

UNITY LINE – prom Skania / Unity Line – Ferry Skania

UNITY LINE – prom Polonia / Unity Line – Ferry Polonia

DLACZEGO SKANDYNAWIA?

WHY SCANDINAVIA?

Kiedy Alpy coraz częściej zawodzą brakiem śniegu, Skandynawia zaprasza na udany sezon. Wsiądź na prom Unity Line i rusz w stronę Szwecji – tam, gdzie stoki w Åre, Sälen i Vemdalen błyszczą w słońcu aż do wiosny. Najnowocześniejsze kurorty, szerokie trasy, doskonała infrastruktura i skandynawski klimat sprawiają, że to właśnie północ staje się nowym kierunkiem dla narciarzy. Rejs przez Bałtyk to wygodne połączenie oraz początek zimowej przygody w rytmie slow – bez korków, pośpiechu i tłumu.

Czy Ty też masz wrażenie, że w wakacje lub na urlopie czas płynie jakby szybciej? Dlatego nie czekaj! Wykorzystaj lato w pełni. Wejdź na: unityline.pl i rozpocznij sezon na dobre podróżowanie!

While the Alps increasingly lack snow, Scandinavia invites you to enjoy a perfect season. Board the Unity Line ferry and head for Sweden – where the slopes in Åre, Sälen, and Vemdalen sparkle in the sun until spring. State-of-the-art resorts, wide trails, excellent infrastructure, and the Scandinavian climate make the north a new destination for skiers. A cruise across the Baltic Sea is a convenient connection and the beginning of a winter adventure at a leisurely pace – without traffic jams, rush, or crowds.

Do you also feel that time flies by more quickly during vacation or holidays? So don't wait! Make the most of the summer. Visit unityline.eu and get your summer off to a flying start!

UNITY LINE – prom Polonia / Unity Line – Ferry Polonia

30 lat / years
UNITY LINE

Rezerwacje telefoniczne miejsc na promach:

tel: +48 91 88 02 90 lub mailen: rezerwacje@unityline.pl

Telephone reservations for ferry:

phone: +48 91 88 02 90

or e-mail: booking@unityline.eu

Międzynarodowe Targi Turystyczne

20-22
LISTOPADA 2025

**Pałac Kultury i Nauki
w Warszawie**

Festiwal Podróżników
Zwrotnik
22 LISTOPADA 2025

Wstęp bezpłatny

ORGANIZATORZY:

ittfwarsaw.pl

NOWY SYMBOL DOLNEGO ŚLĄSKA

TWIERDZA SREBRNA GÓRA

Ten jeden z najbardziej imponujących zabytków militarnych w Europie został w tym roku uhonorowany Złotym Certyfikatem Polskiej Organizacji Turystycznej, najważniejszym wyróżnieniem w branży turystycznej w Polsce. O drodze do sukcesu, niezwyklej historii obiektu i jego współczesnym obliczu opowiada Emilia Pawnuk, Prezes Zarządu spółki Twierdza Srebrna Góra.

Co sprawia, że Twierdza Srebrna Góra jest tak wyjątkowa na tle innych atrakcji turystycznych w Polsce, a nawet w Europie?

To przede wszystkim największa górska twierdza Europy pod względem długości linii obronnych i powierzchni. Zajmuje ponad 100 hektarów, czyli o jej wyjątkowości świadczy już sam ogrom fortyfikacji czy złożoność konstrukcji – składają się na nią różnego rodzaju bastiony, kleszcze, samodzielne działa obronne i mury donżonu wysokie na 30 metrów. Twierdza położona jest tak, że góruje nad prześliczną wsią Srebrna Góra; widać ją z daleka.

U podnóża twierdzy ulokowane są koszar, gdzie mieszkali żołnierze. Sama wieś jest bardzo zadbane, ukwiecona i już sam przyjazd do Srebrnej Góry jest atrakcją – pobyt tu można rozpocząć od spaceru w cieniu naszej potężnej fortyfikacji. Co jeszcze ją wyróżnia? Wspomniany już ogrom i przepiękne widoki. Widać stąd Góry Sowie, Góry Bardzkie, a nawet Masyw Śnieżnika, Góry Stołowe i Wrocław. Aspekt krajobrazowy, odpoczynku, odciąża się od

Emilia Pawnuk – Prezes Zarządu Twierdza Srebrna Góra sp. z o.o. Przeprowadziła najbardziej znaczące i kosztowne inwestycje remontowe od czasu budowy Twierdzy, których finał można zobaczyć, zwiedzając obiekt.

Emilia Pawnuk – President of the Management Board of Twierdza Srebrna Góra sp. z o.o.

She has carried out the most significant and costly renovation projects since the Fortress was built, the results of which can be seen during a visit to the site.

THE NEW SYMBOL OF LOWER SILESIA SREBRNA GÓRA

Eng. SILVER MOUNTAIN FORTRESS

This year, one of the most impressive military monuments in Europe, was awarded the Golden Certificate of the Polish Tourism Organisation, the most important distinction in the Polish tourism industry. Emilia Pawnuk, President of the Management Board of Srebrna Góra Fortress, discusses the road to success, the extraordinary history of the facility and its contemporary appearance.

What makes the Srebrna Góra Fortress so unique compared to other tourist attractions in Poland and even in Europe?

Above all, it is the largest mountain fortress in Europe in terms of the length of its defensive lines and area. Covering over 100 hectares, its uniqueness is demonstrated by the sheer size of its fortifications and the complexity of its structure – it comprises various bastions, towers, independent defensive cannons, and 30-metre-high donjon walls. The fortress is situated so that it overlooks the beautiful village of Srebrna Góra; it can be seen from afar.

Rekonstrukcja bitwy z 1807 r. w trakcie Święta Twierdzy, które odbywa się w czerwcu każdego roku

Reenactment of the 1807 battle during the Fortress Festival, which takes place every June

Przewodnicy Twierdzy Srebrna Góra
Guides of the Srebrna Góra Fortress

świata, w którym funkcjonujemy – pędu, stresu, wszystko to przekłada się na wyjątkowe doświadczenia.

Wyróżnia nas na pewno także sposób prezentacji historii – staramy się funkcjonować zgodnie z ideą żywego muzeum. W Twierdzy Srebrna Góra zawsze czeka przewodnik w mundurze żołnierza z XVIII wieku bądź, jeżeli to jest kobieta, to prezentuje się jako markietanka, czyli osoba, która wspierała wojskowych w służbie. Każdy z przewodników to nasz Oscarowy aktor, do tego dochodzi częsta zmiana scenografii w trakcie oprowadzania, pokaz wystrzału z broni czarnoprochowej, a przede wszystkim interakcja z grupą. Myślę, że takich przewodników trudno spotkać. W opiniach zostawianych przez odwiedzających często powtarza się zdanie, że „tak powinni pracować i przekazywać historię nauczyciele i gdyby tak historia wyglądała w szkołach, to wszyscy pewnie byłibyśmy jej pasjonatami i znawcami”. Na terenie obiektu nasi goście mogą dostrzec luźno biegające stado kóz czy gęsi, co jest nawiązaniem do czasów funkcjonowania Twierdzy jako samowystarczalnego obiektu.

Które z elementów historycznych najczęściej są podkreślane w narracji podczas oprowadzania po Twierdzy?

W naszej opowieści przenosimy gości 250 lat wstecz do czasów świetności tej surowej, górskiej warowni, w której żołnierze musieli przeżyć w każdych warunkach, bez współczesnych nam wygód. Jak bronili twierdzy, co jedli, jak radzili sobie z higieną. W trakcie tej wyprawy można dowiedzieć się, czy karabinem skałkowym lepiej było strzelić, czy rzuć nim w przeciwnika, jak głęboka jest kuta w skałę studnia... Te kwestie, opowiadane w autentycz-

At the foot of the fortress are the barracks where the soldiers lived. The village itself is very well-maintained, full of flowers and the arrival at Srebrna Góra is already an attraction – you can begin your stay with a stroll in the shadow of our mighty fortification. What else sets it special? The before mentioned vastness and stunning views. From here, you can see the Sowie Mountains, the Bardzkie Mountains, and even the Śnieżnik Massif, the Stołowe Mountains and Wrocław. The aspect of landscape, relaxation, the isolation from the world in which we function i.e. the rush, the stress, all this translates into unique experiences.

Our way of presenting history is also what sets us apart – we strive to operate in accordance with the concept of a living museum. At the Srebrna Góra Fortress, a guide always wears an 18th-century soldier's uniform, or, if the guide is a woman, she presents herself as a sutler, someone who supported the military in their service. Each of our guides is an Oscar-quality actor, and there are frequent changes of scenery during the tour, demonstrations of black powder weapons, and above all, interaction with the group. I think it's rare to find guides like these. Visitor reviews often echo the sentiment that "this is how teachers should work and teach history, and if this were how history was presented in schools, we'd all probably be passionate and knowledgeable about it." Our guests can spot a flock of goats and geese roaming freely throughout the grounds, which is a reference to the times when the Fortress functioned as a self-sufficient facility.

Which historical elements are most often emphasised in the narrative during guided tours of the Fortress?

In our story, we take visitors 250 years back to the glory days of this austere mountain stronghold, where soldiers had to survive in all possible conditions, without the comforts we enjoy today. How they defended the fortress, what they ate, and how they coped with hygiene. During this journey, you can learn whether it was better to shoot with a flintlock rifle or throw it at the enemy, how deep the well carved into the rock... These questions, told in the authentic spaces of the stronghold, are so captivating that an hour-plus guided tour passes in a flash. The second theme is the fortress itself and its architecture – why did it take on such strange shapes, and for what purpose was another fort built a few hundred metres

nych przestrzeniach warowni, wciągają na tyle, że ponad godzina zwiedzania z przewodnikiem mija błyskawicznie. Drugim wątkiem jest sama Twierdza i jej architektura – dlaczego i po co przybrała tak dziwne kształty, w jakim celu kilkaset metrów dalej wybudowano kolejny fort? Co spowodowało, że jako jedyna warownia na Śląsku nie została zdobyta przez wojska napoleońskie? Mamy tu 299 kazamat bomboodpornych, gdzie mogło się zmieścić nawet do 3000 żołnierzy – to również opowieść o życiu tego samowystarczalnego miasteczka na górskich szczytach.

Nasze dwie nowe trasy, które przygotowaliśmy w ostatnich latach, pokazują z kolei, jak Twierdzę budowano w XVIII wieku – skąd transportowano materiał, ilu pracowników pracowało przy jej budowie i z jakich maszyn korzystali. Mamy trzy repliki drewnianych dźwigów, pokazujemy, jak przy ich pomocy wciągano kamienie ważące niemal tonę, a zwiedzający mogą własnoręcznie przetestować ich działanie.

Oczywiście pokazujemy historię również w nowoczesny sposób – temu służą multimedia, animacje, schematy, mnóstwo interaktywnej wiedzy, puzzle czy makiety, np. kanał odwodniający, przez który można przejść. Staramy się podążać z duchem czasu i pokazywać turystom naszą historię w różnych formach.

Ile czasu trzeba poświęcić na zwiedzanie Twierdzy?

Myślę, że do trzech godzin. Samo zwiedzanie z przewodnikiem, przejście dodatkowych tras, pójście na punkt widokowy plus skorzystanie z naszej restauracji wypełnia efektywnie czas. Warto dodać, że mamy do dyspozycji 63 miejsca noclegowe z restauracją, której hitem jest szafa z historycznymi ubraniami, w które można się przebrać i zrobić sobie zdjęcie.

Przygotowaliśmy bogaty program dla dzieci – poza zwiedzaniem z przewodnikiem mogą poszukać ukrytego skarbu w kazamatach za pomocą wykrywacza metalu, pójść na spacer geograficzny i nauczyć się obsługi kompasu, czytania map, lokalizacji naszych szczytów. Jest gra terenowa dla młodzieży (trwająca trzy godziny), w trakcie której uczestnicy wcielają się w dwa wrogie obozy koalicji francuskiej i pruskiej. W ofercie dla dorosłych proponujemy

Pokój noclegowy – połączenie nowoczesności z historycznym klimatem
Guest room – a blend of modernity and historical atmosphere

away? What made it the only stronghold in Silesia that was not conquered by Napoleon's army? We have 299 bomb-proof casemates here, which could accommodate up to 3,000 soldiers – it is also a story about the life of this self-sufficient town on the mountain peaks.

Our two new routes, which we've developed in recent years, show how the Fortress was built in the 18th century, where materials were transported from, how many workers were involved in its construction, and what machines they used. We have three replicas of wooden cranes, we show how they were used to lift stones weighing almost a tonne, and visitors can test them in action themselves.

Of course, we also present history in a modern way – using multimedia, animations, diagrams, a wealth of interactive information, puzzles, and models, such as a drainage canal that you can walk through. We try to keep up with the times and present our history to tourists in a variety of ways.

How much time should one allow for visiting the Fortress?

I'd say up to three hours. The guided tour itself, along with the additional routes, the visit to the viewpoint, and our restaurant effectively fill the time. It's worth noting that we offer 63 beds, including a restaurant whose highlight is a wardrobe with historical clothing, perfect for trying on and taking photos in.

We've prepared a rich programme for children – in addition to the guided tour, they can search for hidden treasure in the casemates using metal detectors, go on a geographical walk, and learn how to use a compass, read maps, and locate our peaks.

Koło deptakowe na trasie rzemiosł
Treadwheel on the Crafts Route

zwiedzanie z przygodą lub nocne zwiedzanie cieszące się dużą popularnością. Zwiedza się wtedy Twierdzę z pochodniami, a wisienką na torcie jest nocny wystrzał z armaty.

A jak wyglądała droga od pomysłu do obecnej formy Twierdzy jako atrakcji turystycznej?

Twierdza po drugiej wojnie światowej popadała w zapomnienie, w ruinę. Z roku na rok postępował proces degradacji. W 1983 roku doszło do nieszczęśliwego wypadku – w jednej ze studni fortecznych zginął student. Twierdza została uznana za obiekt zagrażający życiu i zdrowiu i objęta zakazem wejścia. Tak funkcjonowała przez 20 lat aż do roku 2003, kiedy ówczesny wójt gminy wraz z pasjonatami historii i militariów z całej Polski powołał pierwszy w Polsce Forteczny Park Kulturowy; opracowano wówczas bardzo szczegółowy plan rozwoju Twierdzy.

W 2004 roku wpisano ją na listę Pomników Historii. To otworzyło nam drogę do sięgania po środki zewnętrzne. W 2026 roku minie 20 lat od rozpoczęcia prac ratunkowych w Twierdzy – jeśli policzyć, około 75 milionów złotych brutto zainwestowano w jej renowację. Działamy konsekwentnie, zgodnie z długofalową strategią, sięgając po różne środki zewnętrzne – czy to z funduszy Unii Europejskiej, czy ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego czy tzw. Funduszy Norweskich.

Spółka Twierdza Srebrna Góra jest w 100% własnością gminy Stoszowice. To mała, wiejska gmina, obejmująca 11 wsi, głównie sołectw rolnych i w jej

There's a three-hour field game for young people, during which participants take on the roles of two opposing camps, the French and Prussian coalitions. For adults, we offer adventure tours or night tours, which are very popular. At that time the Fortress is visited by torchlight, and the icing on the cake is a night-time cannon shot.

And what was the journey like from the initial idea to the current form of the Fortress as a tourist attraction? After World War II, the fortress fell into oblivion and ruin. Year after year, the process of deterioration continued. In 1983, an unfortunate accident occurred – a student died in one of the fortress's wells. The fortress was deemed a threat to life and health and was closed to the public. It operated this way for 20 years until 2003, when the then-mayor of the commune, together with history and military enthusiasts from all over Poland, established the first Fortress Cultural Park in Poland. A very detailed development plan for the fortress was drawn up at that time.

In 2004, it was added to the list of Historic Monuments. This opened the way for us to obtain external funding. 2026 will mark 20 years since the rescue work began at the Fortress – approximately PLN 75 million gross has been invested in its renovation. We are consistently operating in accordance with a long-term strategy, drawing on various external funding sources – from European Union, the Ministry of Culture and National Heritage, the Marshal's Office of the Lower Silesian Voivodeship, and the so-called Norway Grants.

The Srebrna Góra Fortress company is wholly owned by the municipality of Stoszowice. It's a small, rural commune encompassing 11 villages, primarily agricultural communities, and its budget doesn't necessarily allow for the search for funding or investment in such a huge and demanding facility as the Fortress. Established in 2023, the company's goal was to separate projects related to the Fortress, so as not to burden the municipality's finances. This has been successful, and we are now self-sufficient enough that, as beneficiaries of programmes, we can take out loans for our own contribution.

What emotions did you experience when receiving the PTO Gold Certificate for the Srebrna Góra Fortress?

Unimaginable happiness, euphoria, disbelief – I arrived at the gala ceremony with Katarzyna Ruszkowska-

budżecie niekoniecznie jest miejsce na poszukiwanie środków czy inwestowanie w tak ogromny i wymagający obiekt jak Twierdza. Powołana w 2023 roku spółka miała na celu właśnie wyodrębnienie projektów związanych z Twierdzą, tak żeby nie obciążać finansów gminy. To się udało, jesteśmy samowystarczalni na tyle, że jako beneficjent programów możemy brać kredyty na wkład własny.

Jakie emocje Pani towarzyszyły podczas odbierania Złotego Certyfikatu POT dla Twierdzy Srebrna Góra?

Niewyobrażalne szczęście, euforia, niedowierzenie – przyjechałam na uroczystą galę z panią wójt naszej gminy Katarzyną Ruszkowską i jakiś wewnętrzny głos i wszystkie znaki mówiły mi, że nie dostanemy tej nagrody. Teraz myślę, że był to chyba efekt samoobrony, żeby za bardzo nie poczuć rozczarowania. Z drugiej strony – byłam przekonana, że to jest ten moment, że zrobiliśmy wszystko, co w naszej mocy – tyle serca włożyliśmy w Twierdzę, w jej rozwój, podjęliśmy ekstremalne ryzyko finansowe, od lat prowadziliśmy walkę o przyznanie jej należytego miejsca na mapie atrakcji turystycznych Polski. Twierdza Srebrna Góra w ostatnich latach przeszła tak ogromną metamorfozę, jak chyba żaden obiekt w kraju. Staliśmy się wzorem dla innych samorządów, czego dowodem są liczne wizyty studyjne innych gospodarzy obiektów zabytkowych chcących podpatrzeć dobry przykład zarządzania.

Kolejnym dowodem na wyjątkowość Srebrnej Góry jest to, że jesteśmy mocno już zaawansowani w staraniach o wpis na prestiżową Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Dzięki współpracy z ekspertami udowadniamy, że wartość srebrnogórskich fortyfikacji jest nie do przecenienia – nie ma drugiego takiego obiektu, jesteśmy „rzadkim okazem”. Towarzyszące staraniom o wpis podróże, analizy, badania i partnerstwa podejmowane z innymi twierdzami w Europie pozwalają zaprezentować nasz obiekt na arenie europejskiej. Jesteśmy gotowi na przyjmowanie zagranicznych gości dzięki funkcjonującemu u nas systemowi audio przewodników.

Jakie znaczenie ma Złoty Certyfikat POT dla waszego zespołu i dla rozwoju samego obiektu?

Myślę, że nie ma tak prestiżowej nagrody w świecie polskich obiektów turystycznych. To wyróżnienie – zwane „turystycznym Oscarem” – daje nam

ka, the mayor of our municipality, and some inner voice and all the signs told me we wouldn't receive the award. Now I think it was probably a self-defence mechanism, so as not to feel too disappointed. On the other hand, I was convinced that this was the moment, that we had done everything in our power – we had put so much heart into the Fortress and its development, taken extreme financial risks, and for years fought for its rightful place on the map of Polish tourist attractions. In recent years, the Srebrna Góra Fortress has undergone a transformation more profound than perhaps any other site in the country. We have become a model for other local governments, as evidenced by numerous study visits by other administrators of historic buildings seeking to observe good management practices.

Further proof of Srebrna Góra's uniqueness is that we are already well advanced in our efforts to be included on the prestigious UNESCO World Heritage List. Thanks to our collaboration with experts, we are proving that the value of Srebrna Góra's fortifications cannot be overestimated – there is no other site like it, we are a 'rare specimen'. The travels, analysis, research, and partnerships with other fortresses in Europe accompanying our efforts to achieve inclusion allow us to showcase our site on the European stage. We are ready to welcome international guests thanks to our audio guide system.

What significance does the PTO Gold Certificate have for your team and for the development of the facility itself?

I believe there's no other award as prestigious in the

Przestrzeń restauracji i sali konferencyjnej
Restaurant and conference room space

Najwyższy drewniany most zwodzony w Polsce
The highest wooden drawbridge in Poland

Fot.: archiwum Twierdza Srebrna Góra

ogromną satysfakcję i poczucie, że idziemy w dobrym kierunku, że to ma sens. To także motywacja do jeszcze większego rozwoju. Liczymy na zwiększone zainteresowanie Twierdzą, wzrost popularności przełożony na liczbę odwiedzających. Z przyjemnością ugościmy tych, którzy dzięki promocji do nas dojadą. Jestem przekonana, że na miejscu będziemy w stanie udowodnić, że przyznanie nagrody nie było przypadkowe.

Ważne jest też to, że okoliczni mieszkańcy zareagowali na nagrodę pozytywnie: są usatysfakcjonowani, dumni i nie mogą uwierzyć, że nasza Twierdza została tak pięknie wyróżniona. Spotkałam się z wieloma serdecznymi gratulacjami.

Jakie są plany rozwoju na najbliższe lata, także w aspekcie międzynarodowym?

Jesteśmy członkiem stowarzyszenia europejskich twierdz „Forte Cultura”, udział w nim może ułatwić nam pokazanie się na zagranicznym rynku turystycznym. Współpracujemy z partnerami: z włoską twierdzą Fenestrelle oraz niemiecką Königstein. Nasz cel numer jeden to wpis na listę UNESCO. Pierwszy krok już dokonany – Twierdza została wpisana na listę informacyjną tej organizacji. Kolejnym etapem jest złożenie wniosku wstępnego i chcemy to zrobić do końca tego roku.

Drugi plan to budowa wyciągu gondolowego kolei linowej, który będzie łączył Twierdzę z miasteczkiem. To odpowiedź na potrzeby współczesnej turystyki, w tym senioralnej i osób z niepełnosprawnością. Do tego dochodzi problem braku miejsc parkingowych

world of Polish tourist destinations. This distinction – known as the “tourism Oscar” – gives us enormous satisfaction and the feeling that we’re moving in the right direction, that it makes sense. It also motivates us to develop even further. We’re counting on increased interest in the Fortress, an increase in popularity that will translate into visitor numbers. We’ll be delighted to welcome those who travel to us thanks to the promotion. I’m convinced that once they arrive, we’ll be able to prove that the award was not accidental.

It’s also important that the local residents reacted positively to the award: they’re satisfied, proud, and can’t believe that our Fortress has received such a prestigious distinction. I have received many heartfelt congratulations.

What are your development plans for the coming years, also in the international aspect?

We are part of the “Forte Cultura” association of European fortresses, and participating in it can help us position ourselves in the international tourism market. We collaborate with partners: the Italian fortress of Fenestrelle and the German fortress of Königstein. Our number one goal is to be included on the UNESCO World Heritage List. The first step has already been taken – the Fortress has been added to the organization’s tentative list. The next step is to submit a preliminary application, which we aim to complete by the end of the year.

The second plan is to build a gondola lift that will connect the Fortress with the town. This will address the needs of modern tourism, including senior citizens and people with disabilities. Furthermore, there is the problem with the lack of parking spaces and the reduction of traffic congestion in the town, in line with the principles of sustainable development. The Fortress is to be made more accessible to all visitor groups.

Next autumn, the railway line from Wrocław to Srebrna Góra is scheduled to be revitalized and put into service, which will undoubtedly improve accessibility to the facility itself. The lower station of the cable car will be located right next to the railway station, which is unique in Poland: you can arrive by train, hop on the cable car, and go up the mountain to have a good time.

In the long term, we plan to restore other former functions of the fortifications, including the bakery

oraz konieczność odciążenia ruchu samochodowego w miasteczku zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. Twierdza ma być bardziej dostępna dla wszystkich grup odwiedzających.

Jesienią przyszłego roku ma być zrewitalizowana i oddana do użytku linia kolejowa z Wrocławia do Srebrnej Góry, co na pewno zwiększy dostępność do samego obiektu. Sama stacja dolna kolei linowej będzie zlokalizowana właśnie przy stacji PKP – to ewenement w skali kraju: można przyjechać pociągiem, wsiąść do kolejki i wjechać na górę, by miło spędzić czas.

W dalszej perspektywie planujemy odtworzenie kolejnych dawnych funkcji fortyfikacji, czyli piekarni i browaru fortecznego. Chcielibyśmy, żeby można tu było poczuć zapach chleba i napić się świeżego piwa. Wizyta w Twierdzy nie będzie zwykłym zwiedzaniem, ale doświadczaniem i przygodą – tak ma to działać. Z roku na rok rośnie liczba turystów, a opinie naszych gości są bardzo pozytywne – to dla nas paliwo do działania i bodziec, by remontować i otwierać kolejne części zabytku.

Jak w przyszłości widzi Pani rolę Twierdzy w promowaniu Dolnego Śląska jako regionu turystycznego?

Na pewno jest to jedna z najważniejszych atrakcji naszego regionu. Widok z lotu ptaka na Twierdzę jest jednym z najchętniej wykorzystywanych ujęć w materiałach promocyjnych Dolnego Śląska. W okolicy działa wiele atrakcji i miejsc współpracujących ze sobą i uzupełniających ofertę turystyczną. Popularność twierdzy w naturalny sposób spowoduje, że okoliczne atrakcje w promieniu 50 kilometrów też na tym skorzystają. Pobyt na ziemi kłodzkiej czy wałbrzyskiej może być wspaniałym doświadczeniem, źródłem różnorodnej wiedzy i doskonałym sposobem na urlop. Bardzo często się zdarza, że turyści mówią: „wrócę tu, bo tydzień to zdecydowanie za mało”.

Twierdza jest po to, by się nią dzielić, by żyła w dzień i w nocy. By służyła różnym grupom odbiorców, odpowiadała na ich potrzeby i zainteresowania – i tak się dzieje. Ta wizja przyświeca nam również na kolejne lata.

and the fortress brewery. We’d like to offer visitors the opportunity to smell the aroma of freshly baked bread and sip fresh beer. A visit to the Fortress isn’t just a tour, but an experience and adventure – that’s how it should work. The number of tourists is growing year by year, and the feedback from our guests is very positive – this fuels our efforts and encourages us to renovate and reopen further parts of the monument.

How do you see the future role of the Fortress in promoting Lower Silesia as a tourist region?

It’s undoubtedly one of the most important attractions in our region. The bird’s eye view of the Fortress is one of the most frequently used images in Lower Silesia’s promotional materials. There are many attractions and places in the area, collaborating and complementing the tourist offer. The popularity of the Fortress will naturally mean that other attractions within a 50-kilometre radius will also benefit. A stay in the Kłodzko or Wałbrzych regions can be a wonderful experience, a source of diverse knowledge, and a perfect way to spend a vacation. Tourists often say, “I’ll be back, because a week is definitely not enough”.

The Fortress is meant to be shared, to be alive day and night. It should serve different groups of visitors, responding to their needs and interests – and that is what is happening. This vision will also guide us in the years to come.

Interview by: Roderyk Więcek

Fot.: archiwum Twierdza Srebrna Góra

Ekscytująca podróż w przeszłość z hukiem
An exciting journey into the past with a bang

Certyfikaty POT 2025

– turystyczna wizytówka polskich regionów

PTO CERTIFICATES 2025 – A SHOWCASE OF POLAND'S REGIONS

Konkurs na Najlepszy Produkt Turystyczny – Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej od ponad dwóch dekad pozostaje jednym z najważniejszych narzędzi wspierających rozwój i promocję polskiej turystyki. Jego znaczenie polega nie tylko na prestiżu nagrody, ale przede wszystkim na roli rekomendacji. W świecie przepelnionym informacjami certyfikaty są wiarygodną podpowiedzią dla turystów – wskazują sprawdzone atrakcje, za którymi stoją konkretne argumenty i ocena ekspertów. Jednocześnie dla zarządzających tymi produktami turystycznymi stanowią formę docenienia i motywacji do dalszego działania. To podwójna funkcja: rekomendacja dla odbiorców i wsparcie dla twórców.

XXII edycja konkursu pokazała, jak różnorodna jest polska oferta turystyczna. Złoty Certyfikat POT 2025 otrzymała Twierdza Srebrna Góra – obiekt, który łączy dziedzictwo historyczne z nowoczesnym podejściem do udostępniania turystom przestrzeni. Tytuł Turystycznego Odkrycia 2025 trafił do Muzeum Fabryka Czekolady E.Wedel, miejsca, które w atrakcyjny sposób opowiada o tradycji i angażuje odbiorców. Certyfikaty POT nie tylko nagradzają istniejące atrakcje, ale też inspirować do tworzenia nowych, odpowiadających na potrzeby współczesnych turystów, w duchu gospodarki zrównoważonej. Dzięki nim polska turystyka zyskuje narzędzie, które łączy promocję z rozwojem i buduje zaufanie odbiorców.

Jacek Janowski
Dyrektor Departamentu
Wsparcia Rozwoju Turystyki,
Przewodniczący Kapituły
Konkursu na Najlepszy Produkt
Turystyczny – Certyfikat POT

The Best Tourist Product Competition – Certificate of the Polish Tourism Organisation has remained one of the most important tools supporting the development and promotion of Polish tourism for over two decades. Its significance lies not only in the prestigious award, but above all in its role as a recommendation. In a world overflowing with information, certificates are a reliable guide for tourists – they indicate proven attractions supported by specific arguments and expert evaluations. At the same time, for those managing these tourist products, they represent a form of recognition and motivation for further activity. This is a dual function: recommendation for recipients and support for creators.

The 22nd edition of the competition showed how diverse Poland's tourist offer is. The 2025 Golden Certificate of the Polish Tourism Organisation was awarded to the Srebrna Góra Fortress, a facility that combines historical heritage with a modern approach to making the space available to tourists. The 2025 Tourist Discovery title went to the E. Wedel Chocolate Factory Museum, a place that tells the story of tradition in an attractive way and engages its visitors. PTO certificates not only reward existing attractions but also inspire the creation of new ones that meet the needs of today's tourists, taking into account the spirit of sustainable economy. Thanks to them, Polish tourism gains a tool that combines promotion with development and builds the trust of visitors.

Jacek Janowski
Director of the Tourism
Development Support Department,
President of the Jury of the Competition
for the Best Tourism Product
– PTO Certificate

Fot.: sphere – Adobe Stock

TWIERDZA SREBRNA GÓRA

To jeden z najcenniejszych zabytków Dolnego Śląska i największa górska twierdza w Europie. Monumentalna budowla z XVIII wieku, wzniesiona na szczytach Gór Sowich i Gór Bardzkich, zachwyca rozmachem i sukcesem wieloletnich prac renowacyjnych. Dziś stanowi dynamicznie rozwijający się ośrodek turystyki historycznej i aktywnej, przyciągający tysiące odwiedzających rocznie.

Infrastruktura Twierdzy stale się modernizuje, łącząc autentyczny klimat XVIII-wiecznej fortyfikacji z nowoczesnymi rozwiązaniami dla zwiedzających. Odrestaurowane bastiony, kazamaty i podziemne korytarze udostępniono w formie tras tematycznych, wzbogaconych o multimedialne prezentacje i rekonstrukcje historyczne. Działa tu również nowoczesne centrum obsługi turysty, punkty gastronomiczne oraz przestrzeń wystawowa.

Twierdza pełni także funkcję kulturalną i edukacyjną – odbywają się tu festiwale, pikniki historyczne i warsztaty dla szkół.

SREBRNA GÓRA FORTRESS

This is one of the most valuable monuments in Lower Silesia and the largest mountain fortress in Europe. This monumental 18th-century structure, built on the peaks of the Owl and Bardo Mountains, it impresses with the scale and success of the years-long renovation work. Today, it is a dynamically developing centre for historical and active tourism, attracting thousands of visitors every year.

The infrastructure of the Fortress is constantly being modernized, combining the authentic atmosphere of 18th-century fortifications with modern visitor amenities. The restored bastions, casemates, and underground passages have now been made accessible in the form of themed routes, enriched with multimedia presentations and historical reconstructions. There is also a modern visitor centre, catering facilities, and an exhibition space.

The fortress also serves a cultural and educational purpose, hosting festivals, historical picnics, and school workshops.

www.forty.pl

ARCHE NAŁĘCZÓW

Położony w malowniczym uzdrowisku Nałęczów, w czasach PRL-u miał być sanatorium milicyjnym – miejscem wypoczynku i leczenia funkcjonariuszy służb mundurowych. Nigdy go jednak nie ukończono. Budynek, wzniesiony w latach 80. XX wieku, był przykładem ówczesnej architektury modernistycznej, charakteryzującej się prostotą form, funkcjonalnością i surowym stylem. Ten swoisty „pomnik” minionej epoki do życia przywróciła dopiero grupa ARCHE, tworząc jeden z najnowocześniejszych obiektów hotelowych na Lubelszczyźnie.

Dziś ARCHE Nałęczów łączy ducha przeszłości z nowoczesnym designem i komfortem. Zachowano wiele oryginalnych elementów architektonicznych, takich jak charakterystyczna bryła czy przestronne tarasy, nadając im nowe funkcje i estetykę.

Wnętrza zaaranżowano w duchu minimalizmu, z naciskiem na naturalne materiały i stonowaną kolorystykę, co idealnie wpisuje się w klimat uzdrowiskowego miasteczka. Obiekt oferuje 308 komfortowych pokoi, strefę wellness z basenem, saunami oraz grotą solną, restaurację oraz przestrzeń konferencyjną, przyciągając zarówno grupy turystyczne i biznesowe, jak i osoby poszukujące ciszy i relaksu.

ARCHE NAŁĘCZÓW

Located in the picturesque health resort of Nałęczów, during the communist era, it was intended to be a sanatorium for the police – a place of rest and treatment for uniformed services officers. However, it was never completed. The building, constructed in the 1980s, was an example of the modernist architecture of the time, characterized by simplicity of form, functionality, and an austere style. This peculiar “monument” to a bygone era was brought back to life by the ARCHE group, creating one of the most modern hotel facilities in the Lublin region.

Today, ARCHE Nałęczów combines the spirit of the past with modern design and comfort. Many original architectural elements, such as the distinctive structure and spacious terraces, have been preserved, while giving them new functions and aesthetics.

The interiors have been designed in the spirit of minimalism, with an emphasis on natural materials and subdued colours, perfectly complementing the atmosphere of a spa town. The facility offers 308 comfortable rooms, a wellness area with a swimming pool, saunas, and a salt cave, a restaurant, and conference space, attracting both tourist and business groups, as well as individuals seeking peace and relaxation.

www.archenaleczow.pl

Fot.: Paweł Żuber

Fot.: Michał Podsiński

CENTRUM TURYSTYKI AKTYWNEJ I SPORTU BIESZCZAD.SKI WAŃKOWA

W sercu malowniczych Bieszczadów, w gminie Olszanica działa największa i najnowocześniejsza rodzinna stacja narciarska na Podkarpaciu – BIESZCZAD.ski Wańkowa. Zimą turyści korzystają tu z czteroosobowej kolei linowej o długości 953 metrów, wyciągu talerzykowego, przenośników taśmowych oraz przedszkola narciarskiego dla najmłodszych.

Wypożyczalnia sprzętu, szkoła narciarsko-snowboardowa i restauracja z dwoma panoramicznymi tarasami zapewniają komfortowy pobyt i bezpieczne warunki do uprawiania sportów zimowych. Latem ośrodek zamienia się w centrum rekreacji i sportów outdoorowych: najdłuższy w Europie Środkowo-Wschodniej dwulinowy zjazd tyrolski o długości 1350 metrów, 370-metrowy tor tubingowy, park linowy z ponad 40 przeszkodami oraz trasy do zjazdów na hulajnogach terenowych HULTER przyciągają amatorów aktywnego wypoczynku i adrenaliny. Kilkaśmetrów od ośrodka znajduje się nowoczesny Hotel BIESZCZAD.ski Wańkowa, dzięki któremu goście odwiedzający to miejsce mogą zaplanować sobie dłuższy pobyt w regionie i aktywnie spędzić czas pośród bieszczadzskich krajobrazów.

BIESZCZAD.SKI WAŃKOWA ACTIVE TOURISM AND SPORTS CENTRE

In the heart of the picturesque Bieszczady Mountains, in the municipality of Olszanica, lies the largest and most modern family ski resort in the Podkarpatie region – BIESZCZAD.ski Wańkowa. In winter, tourists can enjoy a 953-metre-long quad chairlift, a platter lift, conveyor belts, and a ski kindergarten for the youngest visitors.

Equipment rental, a ski and snowboard school, and a restaurant with two panoramic terraces ensure a comfortable stay and safe conditions for practicing winter sports. In summer, the resort transforms into a centre for recreation and outdoor sports: the longest 1,350-metre double-rope zipline in Central and Eastern Europe, a 370-metre tubing track, a rope park with over 40 obstacles, and HULTER off-road scooter trails attract enthusiasts of active recreation and adrenaline. A few hundred metres from the resort is the modern Hotel BIESZCZAD.ski Wańkowa, allowing guests to plan a longer stay in the region and actively spend time among the landscapes of the Bieszczady Mountains.

www.bieszczad.ski

CENTRUM ŚW. JANA W GDAŃSKU

Centrum św. Jana w Gdańsku to miejsce, w którym historia i nowoczesność spotykają się w harmonii dźwięku, światła i sztuki. Dawny kościół św. Jana, pieczołowicie odrestaurowany przez Nadbałtyckie Centrum Kultury, dziś pulsuje życiem. Odbývają się tu koncerty, festiwale i wystawy, które w wyjątkowy sposób łączą dziedzictwo z kulturą współczesną. Dzięki unikalnej akustyce i multimedialnemu wyposażeniu przestrzeń ta stała się jednym z najważniejszych punktów na kulturalnej mapie Pomorza.

Projekt „LeŚnia”, stworzony przez Nadbałtyckie Centrum Kultury w lipcu 2025 roku, zamienił gotyckie wnętrza Centrum św. Jana w żywy, baśniowy las. Instalacja miała pokazać przestrzeń jako miejsce nowoczesnych przedsięwzięć kulturalnych oraz stworzyć sensoryczną, zieloną oazę spokoju, umożliwiającą mieszkańcom i turystom chwilowe wyciszenie i kontakt z naturą. Projekt wykorzystywał żywe rośliny, zapachy, światło i dźwięk, by zbudować wielozmysłowe doświadczenie w sercu zabytkowego Gdańska.

Centrum św. Jana to nie tylko przestrzeń koncertowa, lecz także żywy pomnik historii, który wciąż inspiruje i zachwyca.

www.nck.org.pl

ST. JOHN'S CENTRE IN GDAŃSK

St. John's Centre in Gdańsk is a place where history and modernity meet in a harmony of sound, light, and art. The former St. John's Church, meticulously restored by the Baltic Sea Cultural Center, is now bustling with life. Concerts, festivals, and exhibitions are held here, uniquely combining heritage with contemporary culture. Thanks to its unique acoustics and multimedia facilities, this space has become one of the most important cultural landmarks in Pomerania.

The “LeŚnia” project, created by the Baltic Sea Cultural Center in July 2025, transformed the Gothic interior of the St. John's Center into a living, fairytale forest. The installation aimed to showcase the space as a venue for modern cultural events and create a sensory, green oasis of peace, allowing residents and tourists to temporarily relax and connect with nature. The project used live plants, scents, light, and sound to create a multi-sensory experience in the heart of historic Gdańsk.

The St. John's Centre is not only a concert space but also a living monument to history that continues to inspire and delight.

Fot.: Jan Rusek

Fot.: Piotr Piosik

FESTIWAL FANTASTYKI PYRKON

Największe wydarzenie popkulturowe w Polsce i Europie Środkowej, które co roku przyciąga dziesiątki tysięcy fanów fantastyki, komiksu, gier i szeroko pojętej kultury geekowskiej. Pierwsza edycja na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich miała miejsce w 2011 roku. Impreza na trzy dni zamienia miasto w tętniącą życiem stolicę wyobraźni.

Festiwal oferuje setki godzin programu – od spotkań z pisarzami, twórcami filmów, komiksów i gier, po prelekcje, warsztaty i panele dyskusyjne. Nie brakuje również stref tematycznych, takich jak Games Room z tysiącami planszówek, Strefa Filmowo-Serialowa, Strefa Naukowa czy rozległa Aleja Artystów, gdzie można spotkać ilustratorów, rękodzielników i twórców niezależnych.

Jednym z największych magnesów Pyrkonu jest kolorowy konkurs cosplay, w którym uczestnicy prezentują spektakularne kostiumy inspirowane ulubionymi bohaterami filmów, gier i książek. Uliczki między pawilonami wypełniają postacie z odległych galaktyk, światów fantasty i cyberpunkowych wizji.

PYRKON FANTASY FESTIVAL

The largest pop culture event in Poland and Central Europe, attracting tens of thousands of fans of fantasy, comics, games, and broadly defined geek culture every year. The first edition at the MTP Poznań Expo took place in 2011. For three days, the event transforms the city into a vibrant capital of imagination.

The festival offers hundreds of hours of programme – from meetings with writers, filmmakers, comics, and game creators, to lectures, workshops, and discussion panels. There are also numerous themed zones, such as the Games Room with thousands of board games, a film section, the Science Zone, and the extensive Artists' Alley, where you can meet illustrators, craftspeople, and independent artists.

One of Pyrkon's biggest attractions is the colourful Cosplay Contest, in which participants present spectacular costumes inspired by their favourite characters from films, games, and books. The streets between the pavilions are filled with characters from distant galaxies, fantasy worlds, and cyberpunk visions.

www.pyrkon.pl

KOMPLEKS HALI STULECIA

Hala Stulecia, zaprojektowana na początku XX wieku przez wybitnego architekta Maksę Berga, jest jednym z najważniejszych symboli nowoczesnej architektury i inżynierii w Europie. Wpisana w 2006 roku na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, zachwyca monumentalną kopułą i innowacyjnymi rozwiązaniami konstrukcyjnymi. Po gruntownej renowacji obiekt łączy historyczny charakter z nowoczesnymi funkcjami: multimedialną wystawą prezentującą dzieje Hali i rozwój terenów wystawowych, interaktywnymi instalacjami, archiwalnymi fotografiami oraz filmami edukacyjnymi. W kompleksie działa Restauracja Tarasowa, która w tym roku została wyróżniona przez Przewodnik Michelin tytułem Bib Gourmand.

Wyjątkową atrakcją jest Fontanna Multimedialna ulokowana na Pergoli – integralnej części kompleksu. W sezonie letnim zachwyca pokazami dziennymi i wieczornymi, a w weekendy – tymi najbardziej okazałymi – pokazami specjalnymi. Niecka o powierzchni 1 hektara, ekran wodny o powierzchni 400 m², a do tego 182 dysze dynamiczne, 88 dysz spieniających, 3 dysze ogniowe i 328 zatopionych w wodzie lamp – sprawiają, że to jeden z największych tego typu obiektów w Europie. To wciąż jedna z najpopularniejszych bezpłatnych atrakcji turystycznych we Wrocławiu, o czym znów przekonaliśmy się w 2025 roku, gdy repertuar wzbogacił pokaz stworzony wspólnie z Disneyem.

www.halastulecia.pl

CENTENNIAL HALL COMPLEX

Designed in the early 20th century by the renowned architect Max Berg, Centennial Hall is one of the most important symbols of modern architecture and engineering in Europe. Listed as a UNESCO World Heritage Site in 2006, it impresses with its monumental dome and innovative structural solutions. Following a thorough renovation, the building combines historical character with modern features: a multimedia exhibition presenting the history of the Hall and the development of the exhibition grounds, interactive installations, archival photographs, and educational films. The complex houses the Tarasowa Restaurant, which has been awarded a Bib Gourmand by the Michelin Guide this year.

A unique attraction is the Multimedia Fountain, located on the Pergola – an integral part of the complex. During the summer season, it delights with daytime and evening shows, and on weekends, the most spectacular shows. A 1-hectare basin, a 400-square-metre water screen, 182 dynamic jets, 88 foaming jets, 3 fire jets, and 328 submerged lamps make it one of the largest facilities of its kind in Europe. It remains one of the most popular free tourist attractions in Wrocław – as we saw again in 2025, when the repertoire was expanded with a show created in collaboration with Disney.

Fot.: archiwum Muzeum Polskiej Wódki

MUZEUM POLSKIEJ WÓDKI

Zlokalizowane w sercu warszawskiej Pragi przy placu Konesera 1, poświęcone historii i kulturze najpopularniejszego polskiego alkoholu – wódki. Muzeum powstało na terenie dawnej Warszawskiej Wytwórni Wódek Koneser i ma na celu nie tylko przedstawienie tradycyjnych sposobów produkcji wódki, ale także jej roli w polskiej kulturze i historii. Zwiedzający mogą poznać proces powstawania tego trunku – od zebrania zboża, przez destylację, aż po rozlewanie i butelkowanie.

Muzeum wyróżnia się nowoczesną formą ekspozycji. Interaktywne instalacje, multimedialne prezentacje oraz możliwość degustacji w specjalnie przygotowanej strefie sprawiają, że wizyta staje się doświadczeniem edukacyjnym i sensorycznym. Ekspozycja obejmuje także bogatą kolekcję zabytkowych butelek, etykiet i akcesoriów związanych z produkcją i konsumpcją wódki, pokazując, jak zmieniały się tradycje i trendy na przestrzeni wieków.

Odwiedzający mogą również poznać ciekawostki związane z kulturą picia wódki zarówno w Polsce, jak i za granicą oraz zrozumieć, dlaczego ten alkohol stał się symbolem narodowej tożsamości.

www.muzeumpolskiejwodka.pl

POLISH VODKA MUSEUM

Located in the heart of Warsaw's Praga district at Koneser Square 1, the museum is dedicated to the history and culture of Poland's most popular alcoholic beverage – vodka. The museum, built on the site of the former Koneser Warsaw Vodka Distillery, aims not only to present traditional methods of vodka production but also its role in Polish culture and history. Visitors can learn about the process of creating this spirit – from harvesting the grain, through distillation, to bottling.

The museum is distinguished by its modern exhibition format. Interactive installations, multimedia presentations, and tasting sessions in a specially designed area make the visit an educational and sensory experience. The exhibition also includes a rich collection of antique bottles, labels, and accessories related to vodka production and consumption, demonstrating how traditions and trends have changed over the centuries.

Visitors can also learn interesting facts about vodka culture, both in Poland and abroad, and understand why this spirit has become a symbol of national identity.

OPOLE

– STOLICA POLSKIEJ PIOSENKI

Opole, jedno z najstarszych miast na południu Polski, jest powszechnie znane jako Stolica Polskiej Piosenki. To tu od 1963 roku odbywa się słynny Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej, który stał się jednym z najważniejszych wydarzeń muzycznych w kraju. Festiwal przyciąga co roku największe gwiazdy polskiej sceny muzycznej, a także młodych artystów, którzy pragną zaistnieć w show-biznesie.

Poza festiwalem Opole zachwyca malowniczą starówką, rynkiem pełnym kolorowych kamienic oraz zabytkowymi kościołami, które przyciągają turystów. Warto odwiedzić Amfiteatr Opolski, główną scenę festiwalową, a także liczne muzea i galerie, które prezentują historię miasta i regionu.

Miasto nie tylko pielęgnuje tradycje muzyczne, ale także wspiera rozwój kultury i edukacji artystycznej. Liczne koncerty, wydarzenia kulturalne i warsztaty muzyczne sprawiają, że Opole jest miejscem spotkań ludzi z pasją do muzyki. Stolica Polskiej Piosenki to więc nie tylko festiwal, ale cała atmosfera muzycznej tradycji, która łączy pokolenia i promuje polską twórczość muzyczną w kraju i za granicą.

OPOLE

– THE CAPITAL OF POLISH SONG

Opole, one of the oldest cities in southern Poland, is widely known as the Capital of Polish Song. Since 1963, the renowned National Festival of Polish Song has been held here, becoming one of the most important musical events in the country. Each year, the festival attracts the biggest stars of the Polish music scene, as well as young artists aspiring to break into show business.

Apart from the festival, Opole delights with its picturesque old town, market square full of colourful tenement houses and historic churches, which attract tourists. The Opole Amphitheatre, the main festival stage, is worth visiting, as are the numerous museums and galleries presenting the history of the city and the region.

The city not only cultivates musical traditions but also supports the development of culture and artistic education. Many concerts, cultural events, and music workshops make Opole a meeting place for people with a passion for music. The Capital of Polish Song is therefore not just a festival, but an entire atmosphere of musical tradition that connects generations and promotes Polish musical creativity both at home and abroad.

www.opole.pl/dla-turysty

Fot.: Grzegorz Naszkiewicz

Fot.: D. Krześniak

SKANSEN W SIERPCU

– PRZYGODA Z FOLKLOREM MAZOWSZA

Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu, założone w 1971 roku, to jedno z najważniejszych miejsc dokumentujących życie i kulturę Mazowsza. Jego sercem jest skansen położony malowniczo nad rzeką Sierpienicą, obejmujący ponad 80 obiektów drewnianej architektury ludowej – od chłopskich zagród, przez kuźnię, karcznię, wiatrak, po XVIII-wieczny kościół i dwa dwory ziemiańskie.

To jednak nie tylko architektura: miejsce tętni wciąż żywą tradycją i obrzędowością, stając się pomostem między-pokoleniowym. Muzeum jest otwarte dla zwiedzających przez cały rok. Wystawy zmieniają się tu zgodnie z kalendarzem liturgicznym i rolniczym. Podczas organizowanych cyklicznie wydarzeń plenerowych (m.in. Miodobranie, Żniwa, Wykopki) zwiedzający mają szansę spróbować swoich sił w wiejskich warsztatach rzemieślniczych oraz poczuć ciężar pracy w polu i zagrodzie.

Sierpecki skansen to prawdziwa mazowiecka wieś sprzed dziesiątek lat. Pachnące ziołami i słomianą strzechą zagrody chłopskie przenoszą swoich gości w inny czas i przestrzeń. Każdy krok odkrywa tu bogactwo kultury ludowej, jej obrzędy, zwyczaje i smaki zachowane z pasją i szacunkiem do tradycji.

OPEN-AIR MUSEUM IN SIERPC

– AN ADVENTURE WITH MAZOVIAN FOLKLORE

The Mazovian Village Museum in Sierpc, established in 1971, is one of the most important places documenting the life and culture of Mazovia. Its heart is the open-air museum, picturesquely situated on the Sierpienica River, encompassing over 80 examples of wooden folk architecture – from peasant farmsteads, a forge, an inn, a windmill, to an 18th-century church and two manor houses.

But it's not just architecture: the place is still vibrant with living traditions and rituals, becoming a bridge between generations. The museum is open to visitors year-round. Exhibitions change according to the liturgical and agricultural calendars. During regular outdoor events (including honey harvesting, harvest and potato harvesting), visitors have the opportunity to try their hand at rural craft workshops and experience the challenges of hard work in the fields and on the farm.

The Sierpc Open-Air Museum is a true representation of the Mazovian countryside from decades ago. The fragrant herb-filled, thatched-roof peasant farmsteads transport the visitors to another time and place. Every step reveals the richness of folk culture, its rituals, customs, and flavours, preserved with passion and respect for tradition.

www.mwmskansen.pl

Fot.: Jacek Nawrat, SMZT

SZTOLNIA CZARNEGO PSTRAĞA

Zlokalizowana w Tarnowskich Górach stanowi część dawnej kopalni ołowiu i srebra „Fryderyk”. Od 2017 roku znajduje się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO. Ta podziemna trasa turystyczna, o długości ponad 600 metrów, prowadzi przez dawny system kanałów wodnych, które od XVII wieku służyły do odwadniania kopalni rud ołowiu i srebra w regionie. Nazwa sztolni pochodzi od lokalnej legendy i gatunku ryby – pstrąga – który nadal występuje w jej wodach. Sztolnia do dziś odwadnia podziemne wyrobiska. Bez niej zwiedzanie obu obiektów – Zabytkowej Kopalni Srebra i sztolni byłoby niemożliwe.

Zwiedzanie sztolni to niezwykła podróż w głąb ziemi, połączona z rejsem łodzią po podziemnych kanałach. W trakcie wycieczki przewodnicy opowiadają o historii górnictwa, technikach wydobywania srebra i znaczeniu tarnogórskich kopalni dla rozwoju regionu. Oprócz aspektu edukacyjnego, Sztolnia oferuje wyjątkowe wrażenia sensoryczne – chłodne powietrze, echo kropeł wody i tajemniczy półmrok sprawiają, że zwiedzanie staje się magiczną przygodą. Miejsce to przyciąga zarówno miłośników historii i technologii, jak i rodziny z dziećmi, wycieczki szkolne, turystów poszukujących nietypowych atrakcji oraz fotografów, którzy chcą uchwycić niezwykły klimat podziemi.

www.kopalniasrebra.pl/sztolnia-czarnego-pstraga

THE BLACK TROUT ADIT

Located in Tarnowskie Góry, it is part of the former “Fryderyk” lead and silver mine. It has been on the UNESCO World Heritage List since 2017. This underground tourist route, over 600 meters long, leads through a former system of water channels that, since the 17th century, served to drain lead and silver ore mines in the region. The adit's name comes from a local legend and a species of fish – trout – that still inhabits its waters. The adit continues to drain underground workings to this day. Without it, visiting both the Historic Silver Mine and the adit would be impossible.

A tour of the adit is an extraordinary journey deep into the earth, combined with a boat cruise along the underground channels. During the tour, guides discuss the history of mining, silver extraction techniques, and the importance of the Tarnowskie Góry mines for the development of the region. Beyond its educational value, the Adit offers a unique sensory experience – the cool air, the echo of water droplets, and the mysterious twilight make exploring a magical adventure. This place attracts history and technology enthusiasts, families with children, school trips, tourists seeking unusual attractions, and photographers eager to capture the extraordinary atmosphere of the underground.

SWOŁOWO

STOLICA KRAINY W KRATĘ

Kraina w Kratę swoją nazwę zawdzięcza charakterystycznemu budownictwu – chaty o konstrukcji szkieletowej, bielone wapnem przypominają szachownicę. To jeden z pierwszych produktów turystycznych Pomorza, ostatnio uhonorowany Certyfikatem POT. Niewątpliwym hitem Swołowa są zabytkowe zagrody, w których urządzono ekspozycje Muzeum Kultury Ludowej Pomorza. Najbardziej znana z nich – Zagroda Albrechta należała niegdyś do bogatej chłopskiej rodziny, zamieszkującej wieś co najmniej od 1659 roku. Spacerując po muzeum, można poczuć wiatr niosący zapach świeżo skoszonej trawy, suszącego się lnu i dymu z palenisk wiejskich domostw, doświadczyć dawnych obrzędów i lokalnych tradycji. W kilku zagrodach przygotowano wystawy multimedialne, rekonstrukcję dawnej kuźni, domu chlebowego i remizy.

Regularnie odbywają się tu plenerowe wydarzenia, koncerty oraz lekcje muzealne dla dzieci i dorosłych. Swoich wiernych fanów ma już Festiwal Twórczości Ludowej EtnoBaltica, Swołowo Summer Jazz Festiwal czy koncerty Lato na Łące organizowane przez Zagrodę Inicjatyw Twórczych. Co roku odbywają się tu dożynki, święto szparagów, jarmarki rękodzieła i lokalnych produktów, a także festyny kulinarne.

www.swolowo.pl

SWOŁOWO

THE CAPITAL OF THE CHECKERED LAND

The Checkered Land owes its name to its distinctive architecture – timber-framed cottages, whitewashed with lime, resembling a checkerboard. It is one of Pomerania's first tourist attractions, recently awarded a PTO (Polish Tourism Organisation) Certificate. The historic farmsteads, which house the exhibitions of the Museum of Pomeranian Folk Culture, are undoubtedly the highlight of Swołowo. The most famous of these, Albrecht's Farm, once belonged to a wealthy peasant family that had lived in the village since at least 1659. Walking through the museum, you can feel the wind carrying the scent of freshly cut grass, drying flax, and smoke from the hearths of the old rural homes, and experience ancient rituals and local traditions. Several farmsteads feature multimedia exhibitions, including reconstructions of a former forge, a bread house, and a fire station.

Open-air events, concerts, and museum lessons for children and adults are held here regularly. The EtnoBaltica Folk Art Festival, the Swołowo Summer Jazz Festival, and the Lato na Łące (Summer in the Meadow) concerts organized by Zagroda Inicjatyw Twórczych (the Creative Initiatives Farm) already have their loyal fans. Annual harvest festivals, asparagus festivals, handicraft and local produce fairs, and culinary festivals are held here.

Fot.: archiwum Krainy w Kratę

▲ Zagroda Inicjatyw Twórczych w Swołowie
Homestead of Creative Initiatives in Swołowo

▲ Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie
Museum of Folk Culture of Pomerania in Swołowo

MUZEUM FABRYKA CZEKOLADY E.WEDEL

Muzeum, mieszczące się w słynnej fabryce słodkości założonej przez Karola Wedla, pozwala poznać nie tylko proces powstawania czekolady, ale także historię samej firmy, która od XIX wieku jest symbolem jakości i tradycji. Zwiedzający mogą odkryć, jak zmieniały się technologie produkcji, a także zobaczyć zabytkowe maszyny, formy i opakowania, które świadczą o bogatej historii polskiego przemysłu cukierniczego.

Muzeum oferuje interaktywne wystawy, dzięki którym zarówno dzieci, jak i dorośli mogą w praktyczny sposób poznać tajniki wytwarzania czekolady – od selekcji ziaren kakaowca, przez proces prażenia, mielenia i temperowania, aż po finalne formowanie tabliczek i pralinek. W trakcie specjalnie przygotowanych warsztatów uczestnicy mają okazję samodzielnie stworzyć własne czekoladki, ucząc się przy tym podstaw dekorowania i komponowania smaków.

Muzeum Fabryka Czekolady E.Wedel to także podróż w czasie – wystawy prezentują pamiątki rodzinne, reklamy sprzed lat i fotografie obrazujące rozwój firmy oraz jej wpływ na polską kulturę kulinarną.

E. WEDEL CHOCOLATE FACTORY MUSEUM

Located in the famous sweets factory founded by Karol Wedel, the museum offers insights not only into the chocolate-making process but also into the history of the company itself, which has become a symbol of quality and tradition since the 19th century. Visitors can discover how production technologies have evolved over time and see historic machines, moulds, and packaging that testify to the rich history of the Polish confectionery industry.

The museum offers interactive exhibitions that allow both children and adults to learn the secrets of chocolate making in a hands-on way – from selecting cocoa beans, through the roasting, grinding, and tempering processes, to the final shaping of bars and pralines. During specially designed workshops, participants have the opportunity to create their own chocolates, learning the basics of decorating and composing flavours.

The E. Wedel Chocolate Factory Museum is also a journey through time – exhibitions present family heirlooms, vintage advertisements, and photographs illustrating the company's development and its impact on Polish culinary culture.

www.fabrykaczekolady.pl

Fot.: Jakub Cerań

Fot.: archiwum Aflopark

AFLOPARK

OGRODY GRAŻYNY I ANDRZEJA FURMANÓW

Aflopark to miejsce na mapie Polski, które łączy pasję do ogrodnictwa z miłością do natury i sztuki. Zlokalizowany na granicy Pabianic i Ksawerowa, na powierzchni niemal 8 hektarów, jest największym prywatnym ogrodem udostępnionym do zwiedzania w centralnej Polsce. Za jego powstanie odpowiadają Grażyna i Andrzej Furmanowie – przedsiębiorcy znani z branży farmaceutycznej, którzy po przekazaniu sterów firmie Aflofarm postanowili spełnić marzenie o stworzeniu ogrodu pełnego wspomnień z dzieciństwa Andrzeja Furmana.

To nie tylko ogród, ale także przestrzeń edukacyjna i kulturalna. Regularnie odbywają się tu wydarzenia takie jak Bloom Festival – cykliczne koncerty plenerowe, warsztaty florystyczne czy edukacyjne inicjatywy dla dzieci.

Aflopark to miejsce, które zachwyca nie tylko miłośników ogrodnictwa, ale także wszystkich poszukujących spokoju, inspiracji i kontaktu z naturą. Jego unikalna atmosfera, bogactwo roślinności oraz różnorodność wydarzeń sprawiają, że jest to jeden z najpiękniejszych ogrodów w Polsce.

AFLOPARK

THE GARDENS OF GRAŻYNA AND ANDRZEJ FURMAN

Aflopark is a place on the map of Poland that combines a passion for gardening with a love of nature and art. Located on the border of Pabianice and Ksawerów, covering an area of almost 8 hectares, it is the largest private garden open to the public in central Poland. Its creation was the work of Grażyna and Andrzej Furman – entrepreneurs known in the pharmaceutical industry. After handing over the reins to Aflofarm, they decided to fulfil their dream of creating a garden filled with Andrzej Furman's childhood memories.

It is not just a garden, but also an educational and cultural space. Events such as the Bloom Festival – regular outdoor concerts, floristry workshops and educational initiatives for children – are held here on a regular basis.

Aflopark is a place that delights not only gardening enthusiasts but also anyone seeking peace, inspiration, and contact with nature. Its unique atmosphere, rich vegetation, and variety of events make it one of the most beautiful gardens in Poland.

www.aflopark.pl

KORONACJA KRÓLEWSKA

FESTIWAL KULTURY SŁOWIAŃSKIEJ

Co roku u stóp gnieźnieńskiej katedry odbywa się Festiwal Kultury Słowiańskiej „Koronacja Królewska”, cykliczne wydarzenie łączące historię, edukację i rekonstrukcję. Impreza przyciąga tysiące turystów spragnionych spotkania z żywą historią Pierwszej Stolicy Polski.

Na kilka dni Gniezno zamienia się w średniowieczny gród – powstaje obozowisko rzemieślników z warsztatami, organizowane są pokazy konne i turnieje rycerskie. Uczestnicy mogą poćwiczyć się w dawnych rzemiosłach, spróbować potraw według historycznych receptur, a także podziwiać widowiska teatralne, koncerty muzyki dawnej i pokazy ognia. Dla dzieci przygotowano również piastowską wioskę edukacyjną.

Centralnym punktem festiwalu jest rekonstrukcja koronacji pierwszych polskich królów. „Koronacja Królewska” to nie tylko święto historii, lecz także wyjątkowa podróż do źródeł polskiej państwowości, która od lat buduje dumę mieszkańców Gniezna.

ROYAL CORONATION

SLAVIC CULTURE FESTIVAL

Every year, at the foot of Gniezno Cathedral, the “Slavic Culture Festival Royal Coronation” takes place. This recurring event combines history, education, and reenactment. The event attracts thousands of tourists eager to experience the living history of the First Capital of Poland.

For a few days, Gniezno is transformed into a medieval stronghold – a craftsmen's camp with workshops is set up, horse shows, and knightly tournaments are organized. Participants can practice ancient crafts, taste dishes prepared according to historical recipes, and enjoy theatrical performances, early music concerts, and fire shows. A Piast-era educational village is also available for children.

The central point of the festival is a reconstruction of the coronation of the first Polish kings. “Royal Coronation” is not only a celebration of history but also a unique journey to the origins of Polish statehood, which has for years built the pride of the residents of Gniezno.

www.koronajakrolewska.pl

Fot.: Fotostube

Fot.: Tomasz Zakrzewski

ŚWIĘTOKRZYSKA ZAGRODA KULTURY HARMONIA

U stóp Łysej Góry, w sercu Gór Świętokrzyskich, gdzie szum pradawnego lasu spleta się z echem legend, powstała Świętokrzyska Zagroda Kultury „Harmonia”. To miejsce, które przenosi odwiedzających w świat XIX-wiecznej wsi świętokrzyskiej, łącząc tradycję z nowoczesnymi technologiami.

Cztery sale ekspozycyjne symbolizują pory roku – wiosnę pachnącą kwitającymi łąkami, lato wypełnione śpiewem ptaków, jesień ze złocistą paletą liści zapachem sadu oraz zimę – niczym ciszę przysypaną śniegiem. Każdy krok angażuje wszystkie zmysły – trzask ognia, szelest liści, ludowa muzyka sprawiają, że historia ożywa niemal namacalnie.

Każda sala oferuje unikalne stacje, gdzie można dotknąć, posłuchać, a nawet powąchać elementów życia wiejskiego, by w pełni zrozumieć świat naszych przodków. Budynek przypomina instrument muzyczny, a całość wchodzi w skład Centrum Tradycji, Turystyki i Kultury Gór Świętokrzyskich w Bielinach, sąsiadując z Osadą Średniowieczną i regionalną karczmą. Wszystko razem oferuje zmysłową podróż w czasie i refleksję nad harmonią człowieka z naturą.

"HARMONIA" ŚWIĘTOKRZYSKA ZAGRODA KULTURY (CULTURAL CENTRE)

At the foot of Łysa Góra, in the heart of the Świętokrzyskie Mountains, where the murmur of an ancient forest intertwines with the echoes of legends, Świętokrzyska Zagroda Kultury “Harmonia” was established. This place transports visitors to the world of a 19th-century Świętokrzyskie village, combining tradition with modern technologies.

Four exhibition rooms symbolize the seasons – spring with the scent of blooming meadows, summer filled with bird-song, autumn with the golden palette of leaves and the scent of an orchard, and winter – like the silence covered with snow. Every step engages all the senses – the crackling of a fire, the rustling of leaves, and folk music bring history to life in an almost tangible way.

Each room offers unique stations where you can touch, listen, and even smell elements of rural life to fully understand the world of our ancestors. The building resembles a musical instrument, and the entire structure is part of the Centre of Tradition, Tourism and Culture of the Świętokrzyskie Mountains in Bieliny, adjacent to the Medieval Settlement and a regional inn. Together, they offer a sensual journey through time and a reflection on the harmony between human and nature.

www.osadasredniowieczna.eu

MAGDALENA WALUSIAK

JAWNE I TAJEMNE ŻYCIE MAZOWIECKICH ZAMKÓW

THE PUBLIC AND SECRET LIFE OF MAZOVIAN CASTLES

Płock – Wzgórze Tumskie / Płock – Wzgórze Tumskie

Zamki województwa mazowieckiego żyją pełnią życia od wiosny do wczesnej jesieni, ale nigdy nie zapadają w sen zimowy, co najwyżej zmieniają nieco rytm na kilkanaście tygodni. W niemal każdym toczy się też życie tajemne, bliżej znane jedynie wyjątkowym śmiałkom: większość twierdz dorzecza środkowej Wisły to miejsca nawiedzone i pełne opowieści mrozących krew w żyłach.

POZOSTAŁOŚCI ZAMKU W PŁOCKU

Żaden z zamków władców z dynastii Piastów, którzy przez trzy stulecia zarządzili niezależnym księstwem, nie zachował się w swym pierwotnym kształcie. Ruiny ceglanych gotyckich budowli rozsiane są na południu, północy i wschodzie historycznego Mazowsza i przypominają, że było to przez ponad 300 lat praktycznie niezależne państwo.

Z twierdzy w Płocku pozostało najmniej: dwie wieże: Zegarowa i Kościelna oraz fragment

muru obronnego. Są to pozostałości zamku książąt mazowieckich – jego budowę zainicjował książę Bolesław II, a solidne mury obronne płocka warownia zawdzięczała królowi Kazimierzowi Wielkiemu. Reszta budowli, w której mieści się dziś Muzeum Diecezjalne, została dobudowana w połowie XVI wieku jako część opactwa benedyktyńskiego.

W placówce można podziwiać takie skarby sztuki sakralnej jak herma św. Zygmunta (ozdobiony cennymi kamieniami relikwiarz z fragmentem czaszki świętego, wykonany w XIV wieku), kielich księcia Konrada I Mazowieckiego czy kielich królewicza Karola Ferdynanda Wazy, a także

m.in. bezcenne dokumenty, rękopisy, kolekcję mazowieckich rzeźb średniowiecznych i zbiory malarstwa.

Muzeum czynne jest od wtorku do soboty przez cały rok. A dlaczego tak niewiele pozostało z płockiego zamku? To po części wina... Wisły, która podmyła wiślaną skarpe w 1532 roku. Wraz z częścią Wzgórza Tumskiego osunęła się wtedy do rzeki południowa część zamkowych murów.

ZAMEK NA WZGÓRZU W CZERSKU

Na południe od Warszawy, niedaleko Góry Kalwarii, na wzgórzu nad Wisłą górują trzy wieże i mury obronne zam-

Fot.: Dorota Olendzka

Zamek w Czersku / Castle in Czersk

ku w Czersku. W czasach Księstwa Mazowieckiego był to przez pewien czas najważniejszy, obok Płocka, ośrodek władzy na Mazowszu. Po przejęciu Mazowsza przez Koronę Królestwa Polskiego w 1526 roku Czersk stał się własnością polskich władców, a po śmierci Zygmunta Starego, jako wdowie wiano, królowej Bony. Gospodarna Włoszka rozbudowała gotycki zamek, a okolicznym mieszkańcom zaszczerpiła miłość do ogrodnictwa i sadownictwa. Do dziś tradycje sadownicze w tym rejonie owocują niemal połową zbiorów polskich jabłek, a powiat grójecki nazywany jest największym sadem Europy.

Nic dziwnego, że nadal żywa jest w tej okolicy legenda o starej królowej, która nie umie opuścić mazowieckiego zamku i błądzi nocami po jego murach. Podobno przed wyjazdem do rodzinnego księstwa Bari wdowa po Zygmuncie Starym była tak zdenerwowana, że rozerwała przypadkiem ulubiony naszyjnik z pereł, które rozprysły się po całym dziedzińcu. Niepewna, czy wszystkie zebrała, wraca co jakiś czas i sprawdza, czy jej ukochane kamienie nie zawieruszyły się w mazowieckiej twierdzy...

O czasach świetności zamku w Czersku przypominają odbywające się na dziedzińcu turnieje rycerskie, rekonstrukcje i pikniki historyczne. Licz-

The castles of the Mazovian Voivodeship are bustling with life from spring to early autumn, but they never hibernate; at most, they change their rhythm slightly for a few weeks. Almost every castle also harbours a secret life, known only to exceptional adventurers: most of the fortresses in the centre of Vistula River basin are haunted places and full of chilling tales.

The oldest castles in the province are the brick remains of the castles of the Mazovian Dukes in Czersk, Ciechanów, Liw, and Płock. The white stone fortress in Iłża belonged to the bishops of Kraków, while the Renaissance sandstone building in Szydłowiec is a former magnate residence.

REMAINS OF THE CASTLE IN PŁOCK

None of the castles of the Piast dynasty, who ruled an independent duchy for three centuries, have survived in their original form. The ruins of brick Gothic buildings are scattered across the south, north, and east of historic Mazovia, reminding us that for over 300 years it was practically an independent state.

The least remains of the Płock fortress: two towers – the Clock Tower and the Church Tower – and a fragment of the defensive wall. These are the remains of the castle of the Mazovian Dukes – its construction was initiated by Duke Bolesław II, and the Płock stronghold owed its solid defensive walls to King Kazimierz Wielki (Casimir the Great). The rest of the building, which today houses the Diocesan Museum, was added in the mid-16th century as part of a Benedictine abbey.

nych gości przyciągają również koncerty jazzowe i Noc Spadających Gwiazd organizowana zawsze w sierpniu. Są to w większości letnie imprezy plenerowe, ale zamek można zwiedzać o każdej porze roku niemal codziennie, z wyjątkiem zimowych poniedziałków oraz największych świąt.

ZAMEK KSIĄŻĄT MAZOWIECKICH W CIECHANOWIE

Zamek Książąt Mazowieckich w Ciechanowie ma coś, czego w Czersku bardzo brakuje: budynek, w którym można przyjmować gości i prezentować im muzealne zbiory oraz organizować warsztaty i lekcje dla grup szkolnych.

Potężna gotycka twierdza z dwiema basztami została wzniesiona za czasów księcia Siemowita III na bagnistym terenie, podobnie jak zamek w Liwie. Położenie, monumentalne mury i fosa zasilana wodą z rzeki tydyni sprawiły, że zamek przez całe stulecia pozostawał niezdobytą twierdzą.

Dziś, po rewitalizacji i wybudowaniu wewnątrz murów Domu Małego, mieści się tam oddział Muzeum Szlachty Mazowieckiej z dwiema ważnymi dla historii regionu wystawami stałymi: „Fakty i mity ciechanowskiego zamku” – efekt wieloletnich, fenomenalnych pod względem odkryć badań archeologicznych, oraz „Księstwo Mazowieckie 1200–1526 – intrygi, trucizny i smok, czyli 300 lat niezależnego Mazowsza” – coraz mocniej ożywająca w ostatnich latach opowieść o niezależnym księstwie, które funkcjonowało w sąsiedztwie Korony Polskiej.

The museum displays such treasures of sacred art as the Herm of St. Sigismund (a reliquary decorated with precious stones and containing a fragment of the saint's skull, made in the 14th century), the chalice of Duke Konrad I of Mazovia, and the chalice of Prince Charles Ferdinand Vasa, as well as priceless documents, manuscripts, a collection of medieval Mazovian sculptures and paintings. The museum is open from Tuesday to Saturday throughout the year.

And why is there so little left of the Płock Castle? It's partly the fault of... the Vistula River, which washed away the Vistula escarpment in 1532, and along with part of the Tumskie Hill, the southern part of the castle walls collapsed into the river.

CASTLE ON A HILL IN CZERSK

South of Warsaw, near Góra Kalwaria, the three towers and defensive walls of the Czersk Castle overlook a hill above the Vistula River. During the times of the Duchy of Mazovia, it was for a time the most important centre of power in Mazovia, alongside Płock. After Mazovia was taken over by the Crown of the Kingdom of Poland in 1526, Czersk became the property of Polish rulers, and after the death of Sigismund the Old, it became the dowry of Queen Bona. The thrifty Italian woman expanded the Gothic castle and instilled a love of gardening and fruit growing among the local residents. To this day, the tradition of orchards in this region accounts for almost half of Poland's apple harvest, and the Grójec district is called the largest orchard in Europe.

It's no wonder that the legend of the old queen, unable to leave the Mazovian castle and wandering its walls at night, is still alive in this area. Supposedly, before leaving for her home Duchy of Bari, the widow of Zygmunt Stary (Sigismund the Old) was so nervous that she accidentally tore her favourite pearl necklace, scattering the pearls across the courtyard. Unsure if she had collected all of

Zamek Książąt Mazowieckich w Ciechanowie / Castle of the Dukes of Mazovia in Ciechanów

Fot.: Ready2Fly – Adobe Stock

Co ciekawe, nocami na terenie zamku nie straszy smok wspomniany w tytule wystawy, lecz wielki czarny pies. Podobno jest to rycerz zamieniony w zwierzę przez złego czarnoksiężnika. Niektórzy wierzą, że broni on dostępu do ukrytego skarbu księcia Janusza I.

Podobnie jak zamek w Czersku, twierdza ciechanowska jest dostępna przez cały rok z wyjątkiem najważniejszych świąt.

GRANICZNA WAROWNIA W LIWIE

Zamek w Liwie to najmniejsza mazowiecka twierdza. Gotycki zamek został wybudowany na mokradłach na polecenie księcia Janusza I Starszego w miejscu drewnianego grodu. Warownia miała za zadanie chronić poddanych Księstwa Mazowieckiego przed najazdami Litwinów, Jaćwingów, a później także Tatarów.

Do dziś z gotyckiego zamku zachowała się wieża bramna i fragmenty murów obronnych oraz piwnice. W wybudowanym tutaj wiele lat później barokowym dworze starościnśkim mieści się Muzeum Zbrojownia z bogatymi zbiorami broni białej

them, she returns from time to time to make sure if her beloved gems have not been lost in the Mazovian fortress.

The Czersk castle glory days are commemorated by knight tournaments, reenactments, and historical picnics held in the courtyard. Jazz concerts and the Night of Falling Stars, held each August, also attract numerous visitors. These are mostly outdoor summer events, but the castle can be visited almost every day of the year, except for winter Mondays and major holidays.

CASTLE OF THE DUKES OF MAZOVIA IN CIECHANÓW

The Castle of the Dukes of Mazovia in Ciechanów has something sorely lacking in Czersk: a building where visitors can be welcomed, the museum's collections presented, as well as workshops and lessons for school groups can be organised.

This massive Gothic fortress with two towers was built during the reign of Prince Siemowit III on marshy terrain, similar to the castle in Liw. Its location, monumental walls, and moat fed by water from the Łydynia River ensured that the castle remained an impregnable fortress for centuries.

Today, after being revitalized and built within the walls of the Small House, it houses a branch of the Museum of the Mazovian Nobility, with two permanent exhibitions important for the history of the region: "Facts and Myths of Ciechanów Castle" – the result of many years of phenomenal archaeological research, and "The Duchy of

i palnej oraz malarstwa. W zrewitalizowanych niedawno piwnicach zamkowych organizowane są wystawy czasowe i zajęcia dla grup szkolnych.

Placówka jest jedną z najciekawszych w tej okolicy instytucji kulturotwórczych. Na zamkowych błoniach odbywają się co roku turnieje rycerskie oraz mnóstwo innych imprez nawiązujących do historii i tradycji terenów pogranicza Mazowsza i Podlasia, a kiedyś – Księstwa Mazowieckiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Na parterze dworu można zobaczyć niezwykły obraz – kobietę w żółtej sukni i ozdobnym czepcu... wiszącą nad suknią! Żółta Dama, żona kasztelana zamku w Liwie, straciła głowę w wyniku tragicznej pomyłki. Została niesłusznie oskarżona przez męża o zdradę i ścięta, a jej duch do dziś krąży w księżycowe noce po zamkowym dziedzińcu w poszukiwaniu sprawiedliwości. Tak przynajmniej mówi zamkowa legenda. Niestety, do końca października 2025 roku ani portretu Żółtej Damy, ani kolekcji broni nie można będzie oglądać z powodu remontu dworu, ale piwnice z wystawą czasową oraz wieża bramna i błonia zamkowe będą dostępne dla odwiedzających.

TWIERDZA BISKUPÓW KRAKOWSKICH W IŁŻY

Zamek w Iłży widać z daleka – jego biała wieża z charakterystycznym „parasolem”, który rzeczywiście chroni wnętrze budowli przed deszczem, dumnie góruje nad okolicą. Wieża jest częścią tzw. górnego zamku, który można odwiedzać wyłącznie do 15 listopada. Później jest on zamknięty aż do końca marca.

A warto skorzystać przy okazji wizyty w Iłży z zamkowej gościnności, bo tak jak wieża świetnie jest widoczna z okolicy, tak widok na miasto i jego okolicę ze szczytu cylindrycznej budowli jest fenomenalny.

Przez cały rok dostępne jest dla spacerowiczów wzgórze i tzw. dolny zamek, na terenie którego odbywają się latem przeróżne impre-

Fot.: Maciej G. Szling – Adobe Stock

Zamek w Iłży / Liw Castle

Mazovia 1200–1526 – Intrigues, Poisons, and the Dragon, or 300 Years of Independent Mazovia” – a story about an independent duchy that existed alongside the Polish Crown, which has been increasingly reviving in recent years. Interestingly, at night, the castle grounds are haunted not by the dragon mentioned in the title of the exhibition, but by a large black dog. Supposedly, this is a knight transformed into the animal by an evil sorcerer. Some believe it guards access to the hidden treasure of Duke Janusz I. Like the castle in Czersk, the Ciechanów Fortress is open year-round, except during major holidays.

THE BORDER FORTRESS IN LIW

Liw Castle is the smallest fortress in Mazovia. The Gothic castle was built on the marshes upon the orders of Duke Janusz I the Old, replacing a wooden stronghold. The stronghold was intended to protect the subjects of the Duchy of Mazovia from raids by Lithuanians, Yotvingians, and later Tatars. To this day, only the gate tower, fragments of defensive walls, and cellars have been preserved from the Gothic castle. The Baroque manor house, built here many years later, houses the Armoury Museum, with its rich collection of melee weapons, firearms, and paintings. The recently revitalized castle cellars host temporary exhibitions and activities for school groups.

The facility is one of the most interesting cultural institutions in the area. The castle grounds host annual knightly tournaments and numerous other events celebrating the history and traditions of the borderlands of Mazovia and Podlasie, and formerly the Duchy of Mazovia and the Grand Duchy of Lithuania.

On the ground floor of the manor house, you can see an extraordinary painting – a woman in a yellow dress and an ornate bonnet... hanging over her dress! The Yellow Lady, wife of the castellan of Liw Castle, lost her head as a result of a tragic mistake. She was wrongly accused of treason by her husband and beheaded, and her ghost still haunts the castle courtyard on moonlit nights, seeking justice. At least, that's what castle legend says. Unfortunately, neither the portrait of the Yellow Lady nor

Muzeum Zbrojownia na Zamku w Liwie / The Armoury Museum at the Liw Castle

Fot.: Dejan Gospodarek – Adobe Stock

zy, w tym przyciągający mnóstwo gości wiosenny turniej rycerski.

Górny zamek, po zrealizowanej w ostatnich latach głębokiej rewitalizacji, stał się miejscem wystaw czasowych oraz opowieści o historii tej budowli i efektach przeprowadzonych na tym terenie prac archeologicznych. Jedną z największych atrakcji jest możliwość zorganizowana w zamkowych murach... ślubu! Pierwsi gospodarze powinni być dumni z takiego wykorzystania swojej siedziby.

Łlżecka warownia powstała w pierwszej połowie XIV wieku na zamówienie biskupów krakowskich i świetnie spełniała swoje funkcje obronne. Oparła się nawet wojskom króla Kazimierza Wielkiego, który wszedł w spór z ówczesnym gospodarzem zamku w Łlży, biskupem Janem Grottem. Ostatni z królów dynastii Piastów był też ostatnim władcą, któremu zamek odmówił wstępu, bo gościli tu później m.in. Władysław Jagiełło i Władysław IV.

Kto nawiedza te mury? Paradoksalnie – nie jest to ani żaden duchowny, ani koronowana głowa. Legenda mówi o złej księżniczce rozbójniczej, która korzystała z wieży jako punktu obserwacyjnego: wypatrywała stąd kupców, na których napadali później jej kamraci. Ponoć zgubiła ją chciwość – pewnego dnia, szukając okazji do rabunku, za bardzo wychyliła się, wypadła i zginęła na miejscu.

Na szczęście dla turystów wieża jest dziś solidnie zabezpieczona i można z niej spokojnie obserwować okolicę. Wyłącznie w dobrych zamiarach!

SZYDŁOWIECKI ZAMEK MAGNATÓW

Cegła w Księstwie Mazowieckim, w Łlży biskupów krakowskich biały wapień, a w Szydłowcu magnatów Szydłowieckich żółtawy piasek – oto kolejny surowiec, z którego budowano zamki województwa mazowieckiego.

Piękna renesansowa budowla powstała na sztucznie usypanej wyspie. Prace rozpoczęły w XV wieku marszałek dworu Królestwa Polskiego Stanisław Szydłowiecki, którego dzieło kontynuował jego syn Mikołaj. Po bezpotomnej śmierci Mikołaja i jego

the weapons collection will be on display until the end of October 2025 due to renovations of the manor house. However, the cellars with a temporary exhibition, the gate tower, and the castle grounds are open to visitors.

THE FORTRESS OF THE KRAKÓW BISHOPS IN ŁŁŻA

Łlża Castle can be seen from afar – its white tower, with its distinctive "umbrella" which actually protects the interior from rain, proudly towers over the surrounding area. The tower is part of the so-called upper castle, which can only be visited until November 15th. After that time, it is closed until the end of March.

And it's worth taking advantage of the castle's hospitality when visiting Łlża, because just as the tower is clearly visible from the surrounding area, the view of the town and its surroundings from the top of the cylindrical structure is phenomenal. The hill and the so-called lower castle are open to walkers year-round, hosting various summer events, including the spring knights' tournament, which attracts numerous visitors.

After extensive renovations in recent years, the upper castle has become a venue for temporary exhibitions and stories about the history of this building and the results of archaeological work conducted in the area. One of the greatest attractions of this place is the opportunity to organize a wedding within the castle walls! The original hosts should be proud of this use of their residence.

The Łlża stronghold was built in the first half of the 14th century at the request of the bishops of Kraków and served its defensive functions very well. It even withstood the forces of King Kazimierz Wielki, who entered into a dispute with the then owner of Łlża Castle, Bishop Jan Grot. The last of the Piast dynasty kings was also the last ruler to be denied entry to the castle, as it later hosted, among others, Władysław Jagiełło and Władysław IV.

Who haunts these walls? Paradoxically, it's neither a clergyman nor a crowned ruler. Legend tells of an evil robber princess who used the tower as a vantage point: from here, she watched for merchants, whom her companions would later attack. Supposedly, her greed was her downfall – one day, while looking for an opportunity to rob someone, she leaned out too far, fell, and died on the spot. Fortunately for tourists, the tower is now very well secured, allowing for safe observation of the surrounding area. Only with good intentions!

SZYDŁOWIEC CASTLE OF THE MAGNATES

Brick in the Duchy of Mazovia, white limestone in Łlża, the seat of the Bishops of Kraków, and yellowish sandstone in Szydłowiec, the seat of the Szydłowiec magnates – these are the raw materials used to build the castles of the Mazovia Voivodeship. This beautiful Renaissance structure was built on an artificially created island.

Fot.: Krzysztof Gach – Adobe Stock

Zamek w Szydłowcu / Szydłowiec Castle

brata Krzysztofa, zamek stał się własnością Radziwiłłów, a w wieku XIX – Anny z Zamoyskich Sapieżyń. Krótko mówiąc, przez całe wieki pozostawał w rękach najbogatszych w Rzeczypospolitej rodów magnackich.

Przez lata doczekał się wielu różnych opowieści i legend, jak ta o Białej Damie, która nocami błądzi po zamku. Możliwe, że jest to duch Elżbiety Radziwiłłówny, którą czart usiłował wyprowadzić tajnym tunelem poza mury, by mogła spotkać się z ukochanym – ubogim szlachcicem. Niestety, delikatną córkę magnacką na śmierć przestraszyły prześladowające obok niej nietoperze. Zagubiona dusza do dziś błąka się po swoim dawnym domu, szukając ukojenia i utraconej miłości.

Za dnia, przez okrągły rok, w budynku działa Szydłowieckie Centrum Kultury „Zamek”, Pracownia Historii Szydłowca, w której prezentowane są pamiątki opowiadające o bogatej przeszłości ponad 600-letniego miasta, oraz oryginalne w skali całego kraju Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych z kolekcją instrumentów i narzędzi muzycznych z XIX i XX wieku oraz historią kapel ludowych z całej Polski.

Work began in the 15th century by Stanisław Szydłowiecki, Marshal of the Court of the Kingdom of Poland, and was continued by his son Mikołaj. After the death of Mikołaj and his brother Krzysztof, who had no descendants, the castle became the property of the Radziwiłł family, and in the 19th century, it was acquired by Anna Sapieżyna, née Zamoyska. In short, for centuries, it remained in the hands of the wealthiest magnate families in the Polish-Lithuanian Commonwealth.

Over the years, it has been the subject of many different stories and legends, such as the one about the White Lady who around wanders the castle at night. It's possible that this is the ghost of Elżbieta Radziwiłłówna, whom the devil attempted to lead through a secret tunnel outside the walls so she could meet her beloved – a poor nobleman. Unfortunately, the delicate magnate's daughter was scared to death by bats flying past her. To this day, her lost soul wanders around her former home, seeking solace and lost love.

During the day, all year round, the building houses the Szydłowiec Cultural Centre "Zamek" the Szydłowiec History Workshop, which displays memorabilia telling the story of the rich past of this over 600-year-old town, and the Museum of Folk Musical Instruments, unique in Poland, with a collection of 19th – and 20th-century musical instruments and tools, as well as the history of folk bands from across Poland.

Park w Nałęczowie / Park in Nałęczów

KRAINA LESSOWYCH WĄWOZÓW

TAM, GDZIE ZIEMIA OPOWIADA HISTORIE

THE LAND OF LOESS GORGES – WHERE THE EARTH TELLS STORIES

Tu pejzaż ma miękkość dawnych fotografii, a drogi wiją się wśród pól niczym linie papilarne historii. Kraina Lessowych Wąwozów to nie tylko geograficzna ciekawostka, lecz przestrzeń, w której natura i kultura od wieków piszą wspólny poemat. Uzdrowski Nałęczów, renesansowy Kazimierz Dolny, eteryczne Puławy – każde z tych miejsc to osobny rozdział jednej opowieści. Wystarczy zejść z utartego szlaku, by wśród lessowych wąwozów poczuć zapach wilgotnej ziemi, usłyszeć echo dawnych furmanek i zrozumieć, że czas płynie

Here, the landscape has the softness of old photographs, and roads wind through fields like the fingerprints of history. The Land of Loess Gorges is not just a geographical curiosity, but also a space where nature and culture have been writing a shared poem for centuries. Spa town Nałęczów, Renaissance Kazimierz Dolny, spiritual Puławy – each of these places is a separate chapter in a single story. Just step off the beaten track and among the loess gorges, you can smell the damp earth, hear the echo of old horse-drawn carts, and understand that time flows slower here, and everyone will find something for themselves.

Muzeum Kowalstwa w Wojciechowie / Blacksmithing Museum in Wojciechów

AKADEMIA LESSLANDIA

W Wojciechowie Owadolandia zachwyci wielkoformatowymi replikami owadów i żywymi okazami egzotycznych stworzeń, a Muzeum Kowalstwa odsłania tajniki pracy dawnych rzemieślników. Rąblów z Parkiem Labiryntów i Miniatur przenosi w świat lokalnej architektury, a Las Przygód w Włostowicach uczy bushcraftu i gier terenowych. Podczas spaceru czułem się jak dziecko odkrywające tajemnice, które chce się zapamiętać – i opowiadać innym.

KRAINA ZDROWIA

Nie można mówić o Krainie Lessowych Wąwozów, nie wspominając Nałęczowa – uzdrowiska, w którym lipy w Parku Zdrojowym pachną historią, a wille

Wąwóz lessowy / Loess Gorge

Fot.: Maciej – Adobe Stock

Sanktuarium w Wąwolnicy / Sanctuary in Wąwolnica

LESSLANDIA ACADEMY

In Wojciechów, Owadolandia delights visitors with large-scale insect replicas and live specimens of exotic creatures, while the Blacksmithing Museum reveals the secrets of ancient craftsmen. Rąblów, with its Park of Labyrinths and Miniatures, takes visitors into the world of local architecture, while the Adventure Forest – Las Przygód in Włostowice teaches bushcraft and outdoor games. During my walk, I felt like a child discovering secrets I want to remember and share with others.

THE LAND OF HEALTH

One cannot talk about the Land of Loess Gorges without mentioning Nałęczów – a health resort where the linden trees in the Spa Park smell of history, and the villas whisper

Fot.: Maciej – Adobe Stock

Zamek w Janowcu nad Wisłą / Castle in Janowiec on the Vistula River

szepczą legendy Żeromskiego i Prusa. Pobyty lecznicze, joga, masaże, medytacje – wszystko odbywa się w rytmie natury. W Poniatowej i w Wiosce Zdrowia na Lubelskim Wzgórzu cisza i kontakt z przyrodą stają się codziennością, nie luksusem.

SMAKI I MIEJSCA

W Stacji Kultura w Poniatowej – dawnej stacji kolejki wąskotorowej – pierogi z kaszą gryczaną i gęś z jabłkami smakują jak zapis tradycji. W 40 winnicach nad Wisłą, takich jak Winnica Las Stocki, można spróbować win z winogron dojrzewających na lessowej glebie, a każdy kieliszek ma aromat historii regionu. Nałęczów, Wojciechów, Puławy, Janowiec, Wąwolnica, Poniatowa, Józefów nad Wisłą – każde z tych miejsc ma własny rytm i duszę.

MARKA

LOT KŁW certyfikuje noclegi, atrakcje i lokalne produkty, budując spójną markę turystyczną. Kraina Lessowych Wąwozów to nie tylko przyroda i zabytki – to filozofia miejsca, które uczy, leczy i zachwyca.

the legends of Żeromski and Prus (famous Polish writers). Therapeutic stays, yoga, massages, meditation – everything takes place in harmony with nature. In Poniatowa and the Health Village on Lublin Hill, silence and contact with nature become everyday reality, not a luxury.

FLAVOURS AND PLACES

At Stacja Kultura in Poniatowa – a former narrow-gauge railway station – buckwheat dumplings and goose with apples taste like a testament to tradition. At 40 wineries along the Vistula River, such as the Las Stocki Vineyard, you can sample wines made from grapes ripening on loess soil, and each glass carries the aroma of the region's history. Nałęczów, Wojciechów, Puławy, Janowiec, Wąwolnica, Poniatowa, Józefów nad Wisłą – each of these places has its own rhythm and soul.

THE BRAND

The LOT KŁW brand certifies accommodations, attractions, and local products, building a coherent tourism brand. The Land of Loess Gorges is not just about nature and monuments – it's about the philosophy of a place that teaches, heals, and delights.

Lokalna Organizacja Turystyczna „Kraina Lessowych Wąwozów”
ul. 1-go Maja 16, 24-150 Nałęczów, +48 815 016 101
e-mail: info@kraina.org.pl, www.lotklw.skarbypolski.com

ODKRYJ UROK POLSKIEGO MORZA

Zanurz się w kojących dźwiękach fal, poczuj świeże morskie powietrze nasycone jodem i pozwól sobie na wypoczynek, na który naprawdę zasługujesz. Nadmorski klimat sprzyja zdrowiu, a spacery brzegiem morza przywracają spokój ducha i radość z każdego dnia.

MORZE SPOKOJU, ZDROWIA I RELAKSU

BAZA ZABIEGOWA

Bogata oferta pakietów zabiegowych dostosowana do indywidualnych potrzeb

WELLNESS & SPA

Kompleks basenów, sauna, grotta oraz tężnia solankowa, a także rozbudowana strefa SPA

BOGATE POSIŁKI

Połączenie swoich wyrobów i różnorodnego menu w formie bufetu szwedzkiego

NADMORSKI AZYL

Przestrzeń spokoju i relaksu, z dala od zgiełku miasta

Chcesz dowiedzieć się więcej?

Skontaktuj się z nami, a nasz zespół chętnie odpowie na Twoje pytania i pomoże w zaplanowaniu idealnego pobytu. Oferujemy atrakcyjne pakiety dla seniorów w promocyjnych cenach, stworzone z myślą o zdrowiu, regeneracji i komfortowym wypoczynku.

Telefon kontaktowy

94-314-31-20 lub 517-744-194

Słowiańska 24, Darłowo Wsch.

www.hoteljan.pl

recepca@hoteljan.pl

AGNIESZKA WASZTYL

FOLK PATTERNS – CULTURE ENCHANTED IN CLOTHING

Kolorowe tkaniny, misternie zdobiona biżuteria czy hafty pełne symboli odwołujących się do historii przodków. Tradycyjne stroje ludowe i wyroby rękodzielnicze z różnych zakątków świata to prawdziwe dzieła sztuki. Bo folklor wykracza poza obrzędy, tańce i pieśni – obejmuje również ubiór, który od wieków wyraża tożsamość grup etnicznych. Świat jest pełen różnorodności, a etnografia pozwala nam ją lepiej zrozumieć – i zachwycić się nią na nowo.

LUD AJMARA (BOLIWIA)

Stroje rdzennych mieszkank z daleka przyciągają wzrok. Cholity (*cholitas*) noszą wielowarstwowe spódnice – tzw. pollery, kolorowe chusty, a na głowach kapelusze z szerokim rondem lub meloniki. Te oryginalne mogą kosztować fortunę. Co ciekawe, melonik noszony na środku głowy oznacza, że kobieta jest mężatką. Przekrzywiony noszą singielki i wdowy. W wyższych partiach Andów *cholitas* zakładają wzorzyste ciepłe czapki.

Im szersza spódnica, tym lepiej — wiele warstw poller podkreśla kształt bioder, co symbolizuje płodność. Spódnice sięgają kostek, bo w Boliwii mężczyźni za najbardziej atrakcyjną część ciała uznają łydki. Kolory i fasony różnią się w zależności od regionu, z którego pochodzą *cholitas*. Panie noszą także kolorowe bransoletki, broszki, kolczyki i naszyjniki. Stroje *cholitas* – podobnie jak mężczyzn, były wzorowane na ubraniach hiszpańskich kolonizatorów, którzy zmuszali rdzenną ludność do ubierania się tak, jak wówczas w Europie.

Colourful fabrics, intricately decorated jewellery and embroidery filled with symbols referring to the history of our ancestors. Traditional folk costumes and handicrafts from around the world are true works of art. Because folklore goes beyond rituals, dances and songs – it also includes the clothing that has expressed the identity of ethnic groups for centuries. The world is full of diversity, and ethnography allows us to better understand this diversity – and to revel in it.

AYMARA PEOPLE (BOLIVIA)

The outfits of indigenous women are eye-catching from afar. Cholitas wear multi-layered skirts called polleras, colourful scarves, and wide-brimmed hats or bowler hats on their heads. The original ones can cost a fortune. Interestingly, a bowler hat worn in the middle of the head indicates that the woman is married. Single women and widows wear it tilted to one side. In the higher parts of the Andes, cholitas wear warm, patterned hats.

The wider the skirt, the better – multiple layers of pollera emphasise the shape of the hips, symbolising fertility. Skirts reach the ankles, because in Bolivia, men consider the calves the most attractive part of the body. Colours and styles vary depending on the region from where the cholitas come from. Women also wear colourful bracelets, brooches, earrings, and necklaces. The cholitas' costumes, like those of men, were modelled on the clothes of the Spanish colonisers, who forced the indigenous population to dress like they did in Europe at the time.

Fot.: canvasi - Adobe Stock

Fot.: maal – Adobe Stock

LUD KECZUA (PERU)

Indianie z ludu Keczua są silnie zróżnicowani kulturowo. Zamieszkują też wyspy na jeziorze Titicaca. Na Amantani mężczyźni ubierają się na wzór hiszpańskich chłopów. Noszą długie czarne spodnie, ciemny kapelusz, kamizelkę i białą koszulę z długim rękawem. To powszechny ubiór na wyspie. Dla kobiet charakterystyczne są wielowarstwowe spódnice i wzorzyste chusty. I jest to strój codzienny, a nie pod turystów.

Natomiast na wyspie Taquile (gdzie mieszka obecnie 1800 przedstawicieli ludu Keczua) aż do lat 50. XX wieku mieszkańcy pozostawali odcięci od Peru kontynentalnego, co pozwoliło im zachować unikalną tradycję i odrębną tożsamość kulturową. Wyspa słynie z produktów tkackich. Tradycyjny strój męski składa się z czarnych spodni, białej koszuli i kolorowych pasów. Nakryciem głowy są zwykle czapki – chullos, czerwone z kolorowymi dodatkami dla żonatych. Kobiety natomiast zakładają na głowę czarne chusty i ubierają obszerne spódnice – najczęściej czarne, ale można zobaczyć też zielone i czerwone. Panny noszą jaśniejsze kolory. Kolejnym elementem ubioru są kolorowe pompony przy spódnicy. Panienki mają większe i dłuższe, a zamężne kobiety – małe. Stroje są szyte przez mężczyzn. Po ślubie kobieta ścina swoje długie włosy i ofiaruje je mężowi, ale robi to w nietypowy sposób. Włosy wplecione są w kolorowy pas, który ukochany nosi codziennie. Jest to wyraz oddania i wierności.

BARWNY STAN OAXACA (MEKSYK)

Oaxaca uchodzi za najbardziej kolorowy i różnorodny region Meksyku. Kobiety noszą tam haftowane bluzki i spódnice, często wykonane z bawełny i lnu. Charakterystyczne są żywe kolory i wzory nawiązujące do tradycji.

Najbardziej znany strój *tehuana* jest bogato zdobiony, z koronkami, kwiatami i plisami. Nośnią go słynna malarzka Frida Kahlo. Symbolizuje kobiecą siłę, a kulturowo związany jest z ludem Zapoteków. Składa się z haftowanej bluzki *huipil*, szerokiej spódnicy i chusty *rebozo*.

Barwnie haftowane ubrania noszą także Chontalowie, Mazatekowie i Mistekowie. Wszystkie rdzenne kultury można zobaczyć w trakcie lipcowego festiwalu Guelaguetza. Oaxaca słynie także z lokalnego rękodzieła – ceramiki, drewnianych figurek, masek oraz biżuterii wykonanej z naturalnych materiałów, takich jak muszle, drewno, korale czy nawet kości.

QUECHUA PEOPLE (PERU)

The Quechua Indians are highly culturally differentiated. They also inhabit islands on Lake Titicaca. On Amantani, men dress like Spanish peasants. They wear long black trousers, dark hats, waistcoats and long-sleeved white shirts. This is common attire on the island. Women are characterized by multi-layered skirts and patterned scarves. This is their everyday garment, not something they wear for tourists.

Meanwhile, on the island of Taquile (where 1,800 Quechua people currently live), until the 1950s, the inhabitants remained isolated from mainland Peru, allowing them to maintain their unique traditions and distinct cultural identity. The island is famous for its woven products. The traditional men's costume consists of black trousers, a white shirt, and colourful belts. Headgear is usually a chullos (cap), red with colourful accessories for married men. Women, on the other hand, wear black headscarves and loose skirts – most often black, but green and red ones are also seen. Unmarried women wear lighter colours. Another element of the attire are colourful pompoms on the skirts. Unmarried women have larger and longer ones, while married women have smaller ones. The garments are sewn by men. After the wedding, the woman cuts her long hair and presents it to her husband, but she does so in an unusual way. The hair is woven into a colourful belt, which the beloved wears every day. This is a sign of devotion and fidelity.

THE COLOURFUL STATE OF OAXACA (MEXICO)

Oaxaca is considered the most colourful and diverse region of Mexico. Women there, wear embroidered blouses and skirts, often made of cotton and linen. Vivid colours and patterns, referring to tradition are characteristic.

The most famous Tehuana outfit is richly decorated with lace, flowers, and pleats. It was worn by the famous painter Frida Kahlo. It symbolizes feminine strength and is culturally associated with the Zapotec people. It consists of an embroidered huipil blouse, a wide skirt, and a rebozo scarf.

The Chontal, Mazatec, and Mixtec people also wear colourfully embroidered clothing. All indigenous cultures can be seen during the Guelaguetza festival in July. Oaxaca is also known for its local handicrafts – pottery, wooden figurines, masks, and jewellery made from natural materials such as shells, wood, coral, and even bones.

Fot.: Angela Meier – Adobe Stock

PLEMIONA DOLINY OMO (ETIOPIA)

W dolinie Omo, na południu Etiopii, żyje około 20 plemion. Każde z nich ma inne zwyczaje, stroje, biżuterię i tradycję. Do najbardziej barwnych i charakterystycznych należą Hamerowie oraz Mursi. Kobiety Hamerów uchodzą za jedne z najpiękniejszych w Afryce. Co trzy miesiące nakładają na włosy specjalną mieszkankę z ochry i zjełczałego tłuszczu, która ma chronić skórę przed owadami. Ich ciała zdobią m.in. bransoletki oraz naszyjniki wykonane z białych muszelek kauri. Ubięrają też spódnice z koziej skóry. Wśród Hamerów popularnym zwyczajem jest biczowanie dziewcząt, które same proszą mężczyzn o chłostę, co ma być dowodem ich siły i oddania. W powstałe blizny wciągają popiół, aby stały się bardziej widoczne i wyraźne. Hamerki chętnie je eksponują.

Mursi uchodzą za jedno z najbardziej wojowniczych plemion w Afryce, choć prowadzą osiadły tryb życia. Tu także powszechna jest skaryfikacja, która pełni rolę tatuażu. Charakterystyczne dla tego plemienia są duże ozdoby w uszach i krążki wargowe. Ot, taki kanon piękna, choć dla osób z innego kręgu kulturowego na pewno szokujący. Dawniej krążki miały oszpecić kobietę, by nie padła ofiarą handlu niewolnikami lub mężczyzny z innego plemienia. Zdaje się, że średnica talerza wargowego ma 20 centymetrów. Im większy krążek, tym bardziej atrakcyjna jest kobieta. I też więcej krów musi za nią zapłacić przyszły mąż. Dolną wargę nacina się dziewczynkom w wieku około 15 lat. A potem stopniowo otwór powiększa się za pomocą krążków. Wielu Mursi nie ma też dolnych jedynek. Teraz to jeden ze standardów piękna, ale dawniej usuwanie zębów wynikało z praktycznych powodów związanych z malarią. Jak wiadomo, choroba ta powoduje silne zaciskanie szczęk, co utrudnia podawanie płynów choremu. Usuwanie zębów miało ułatwić karmienie i nawodnianie osoby dotkniętej malarią.

Fot. Juan Carlos Munoz – Adobe Stock

OMO VALLEY TRIBES (ETHIOPIA)

There are about 20 tribes living in the Omo Valley in southern Ethiopia. Each of them has its own customs, costumes, jewellery, and traditions. Among the most colourful and distinctive are the Hamar and Mursi tribes. Hamar women are considered to be among the most beautiful in Africa. Every three months, they apply a special mixture of ochre and rancid fat to their hair to protect their skin from insects. Their bodies are adorned with bracelets and necklaces made of white cowrie shells, among other things. They also wear goatskin skirts. Among the Hamar, it is a popular custom to whip girls who ask men for flogging, which is supposed to be proof of their strength and devotion. They rub ash into the resulting scars to make them more visible and distinct. Hamar women are happy to show them off.

The Mursi are considered one of the most warlike tribes in Africa, despite their sedentary lifestyle. Scarification, which functions as a tattoo, is also common here. Large ear decorations and lip rings are characteristic of this tribe. A veritable canyon of beauty, though certainly shocking to those from a different cultural background. Historically, lip discs were used to disfigure a woman to prevent her from falling victim to the slave trade or to a man from another tribe. Sometimes, the diameter of the lip disc can be as large as 20 centimetres. The larger the ring, the more attractive the woman. And the more cows a future husband must pay for her. Girls have their lower lips cut around the age of 15. Then, the hole is gradually enlarged with the discs. Many Mursi also lack lower front teeth. Now it is one of the standards of beauty, but in the past, tooth extraction was for practical reasons related to malaria. As is well known, this disease causes severe jaw clenching, making it difficult to administer fluids to the affected person. Tooth removal was intended to facilitate feeding and hydration of a patient affected by malaria.

BERBEROWIE (TUNEZJA, MAROKO, ALGERIA, LIBIA)

Berberowie to niezwykle fascynujący biali mieszkańcy Afryki Północnej. Sami siebie nazywają „wolnymi ludźmi” i często nie identyfikują się z krajem, w którym mieszkają. Przez setki lat wykształcili odrębną kulturę i zwyczaje. Berberowie dużą wagę przywiązują do symboliki, którą można dostrzec w hafcie pokrywającym ich ubrania, jak i w biżuterii. W ozdobach przeważają berberyjskie krzyże (*tenegehl*), ręka Fatimy (*chamsa*), która ma chronić przed złym spojrzeniem, spirala symbolizująca nieskończoność czy litera yez symbolizująca jedność narodów. Charakterystyczna dla Berberów jest srebrna biżuteria, do której dodaje się m.in. korale i kamienie szlachetne.

Kolor ubrań także ma znaczenie. Niebieski symbolizuje niebo, czerwień – odwagę, a zieleń naturę. Kobiety zakładają przewiewne długie *galabije* z misternie haftowanymi wzorami i kolorowe chusty, a mężczyźni często noszą turbany. Do mocowania ubrań używają fibuli. To symbol domu i rodziny. Dawniej wśród kobiet popularne były tatuaże robione na przedramionach, twarzy, łydkach i nadgarstkach. Teraz często zastępowane są henną.

BERBERS (TUNISIA, MOROCCO, ALGERIA, LIBYA)

The Berbers are an incredibly fascinating white people living in North Africa. They call themselves “free people” and often don’t identify with the country they live in. Over hundreds of years, they have developed a distinct culture and customs. The Berbers attach great importance to symbolism, which can be seen in the embroidery covering their clothing and in their jewellery. The decorations are dominated by Berber crosses (*tenegehl*), the hand of Fatima (*chamsa*), which is supposed to protect against the evil eye, a spiral symbolising infinity, and the letter yez symbolising the unity of nations. Silver jewellery, to which corals and precious stones are added, is characteristic of the Berbers.

The colour of the clothing is also significant. Blue symbolizes the sky, red symbolizes courage, and green symbolizes nature. Women wear airy, long galabias with intricately embroidered patterns and colourful scarves, while men often wear turbans. They use fibulae to fasten their clothes. This is a symbol of home and family. In the past, tattoos on the forearms, face, calves, and wrists were popular among women. Now, they are often replaced with henna.

Fot.: terry137 - Shutterstock

Fot.: flying creature – Adobe Stock

KARENOWIE (MJANMA, TAJLANDIA)

Wierzą, że są dziećmi wiatru i smoczcyci, która miała długą szyję. Dlatego pozłacane obręcze wykonane z mosiądzu zdobią dziś szyje kobiet i dziewczynek ludu Padaung (Kayan) z grupy etnicznej Karenów. Ich wioski można spotkać w Mjanmie i Tajlandii, dokąd uciekły przed prześladowaniami we własnej ojczyźnie (choć tu też nie jest im łatwo). Przedstawicielki Padaung zakładają obręcze w wieku 5 lat, czasem wcześniej. Z wiekiem jest ich coraz więcej. Dawniej noszenie obręczy było kanonem piękna, świadczyło o statusie społecznym, a także podobno chroniło przed atakami tygrysów, które rzekomo miały rzucać się na szyję. Obręcze zniechęcały też mężczyzn z innych plemion, więc stanowiły pewnego rodzaju ochronę.

Karenowie są znani także z produktów rzemieślniczych. Bizuterię wykonują ręcznie. Zarówno w Mjanmie, jak i Tajlandii żyją przedstawicielki Kayaw, które też należą do Karenów. Kobiety z tego plemienia noszą w uszach ciężkie ozdoby, które wydłużają małżowiny uszne.

HMONG (CHINY, WIETNAM, MJANMA, TAJLANDIA)

Hmongowie należą do jednych z najbarwniejszych grup etnicznych Azji Południowo-Wschodniej. Dzielą się na kilka podgrup, z których każda wyróżnia się strojami. Słyną przede wszystkim z haftowanych ubrań, plisowanych spódnic oraz kolorowych opasek na głowach, najczęściej w odcieniach czerwieni, niebieskiego i bieli. Mężczyźni noszą spodnie z haftowanymi elementami.

Dla wszystkich podgrup duże znaczenie mają ozdoby – bransoletki, naszyjniki oraz pierścienie. Osoby bardziej zamożne noszą biżuterię srebrną lub wykonaną ze srebrnych stopów. Wśród Hmongów wyróżnia się wiele podgrup: są Hmongowie Czarni, Biali, Zieloni, Czerwoni i Kwiatowi (Kwieściści). Najłatwiej ich rozpoznać właśnie po strojach. Ja spotkałam Czarnych Hmongów w mieście Sapa w północno-zachodnim Wietnamie. Są mistrzami tkactwa.

Fot.: Kevin – Adobe Stock

KAREN PEOPLE (MYANMAR, THAILAND)

They believe that they are the children of the wind and a dragoness with a long neck. That's why gilded brass hoops today adorn the necks of women and girls of the Padaung (Kayan) people, a Karen ethnic group. Their villages can be found in Myanmar and Thailand, where they fled persecution in their homeland (though life there isn't easy for them either). Padaung women start wearing rings at the age of 5, sometimes earlier. As they get older, they add more and more rings. Historically, wearing hoops was a standard of beauty, a sign of social status, and supposedly protected against tiger attacks, which were said to pounce on the neck. The rings also discouraged men from other tribes, thus providing a form of protection.

The Karen are also known for their handicrafts. They make jewellery by hand. Both Myanmar and Thailand are home to members of the Kayaw tribe, who also belong to the Karen people. Women from this tribe wear heavy earrings that elongate their earlobes.

HMONG (CHINA, VIETNAM, MYANMAR, THAILAND)

The Hmong are among the most colourful ethnic groups in Southeast Asia. They are divided into several subgroups, each distinguished by their clothing. They are known primarily for their embroidered clothes, pleated skirts, and colourful headbands, most often in shades of red, blue and white. Men wear trousers with embroidered elements.

Accessories – bracelets, necklaces, and rings – are of great importance to all subgroups. Wealthier individuals wear silver or silver-alloy jewellery. There are many subgroups among the Hmong: Black, White, Green, Red, and Floral Hmong. They are most easily recognized by their costumes. I met the Black Hmong people in the town of Sapa in northwestern Vietnam. They are masters of weaving.

RUMUNIA – MARAMURESZ

Także w Europie wiele krajów i regionów może się pochwalić wyjątkowymi strojami ludowymi. Jednym z nich jest Rumunia. Górzysy Maramuresz (Marmaros) do dziś kultywuje dawne tradycje, a mieszkańców ubranych w ludowe stroje można zobaczyć nie tylko od święta, ale też w każdą niedzielę. Ubiór różni się w zależności od konkretnej wioski, co widać przede wszystkim we wzorach. Kobiety i dziewczynki noszą białe bluzki z kwadratowymi dekolami – często bogato zdobione haftami, jasne halki, kolorowe spódnice, a na głowie kwieciste chusty. Czasami dopełnieniem stroju są wełniane skarpety i kierzce.

Mężczyźni natomiast zakładają słomkowe kapelusze z małym rondem oraz serdaki — kamizelki wykonane ze skóry, zdobione prostymi wzorami. Stroju dopełniają proste spodnie i białe koszule z subtelnym haftem.

ROMANIA – MARAMURES

In Europe, many countries and regions also boast unique folk costumes. Romania is one of them. The mountainous Maramureș region still cultivates ancient traditions, and residents dressed in folk costumes can be seen not only on holidays but also every Sunday. The clothing varies depending on the specific village, which is mainly reflected in the patterns. Women and girls wear white blouses with square necklines – often richly embroidered – light petticoats, colourful skirts, and floral head scarves. Sometimes the outfit is complemented by woollen socks and clogs.

Men, on the other hand, wear small-brimmed straw hats and jerkins – vests made of leather and decorated with simple patterns. The outfit is complemented by simple trousers and white shirts with subtle embroidery.

PODLASKIE CENTRUM PRODUKTU LOKALNEGO

wspiera drobnych wytwórców, łącząc lokalne tradycje z cyfrową promocją.

THE PODLASKIE LOCAL PRODUCT CENTRE (PLPC)

supports small producers by combining local traditions with digital promotion

ROZMOWA Z BOGDANEM DYJUKIEM – CZŁONKIEM ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO, W KTÓREJ PODSUMOWUJE PIERWSZE EFEKTY DZIAŁALNOŚCI PCPL I POKAZUJE, JAK CENTRUM WZMACNIA GOSPODARKĘ PODLASIA ORAZ PRZYCIĄGA TURYSTÓW.

Skąd wzięła się inicjatywa utworzenia Podlaskiego Centrum Produktu Lokalnego (PCPL) i jakie główne cele przyświecały temu projektowi?

Podlaskie Centrum Produktu Lokalnego jest odpowiedzialnością Samorządu Województwa Podlaskiego na potrzeby producentów, którzy rozpoczynają dopiero swoją działalność lub są na pierwszym jej etapie. Jak wiadomo, nie jest łatwo odnaleźć się wśród przepisów prawa podatkowego, zawiłości prowadzenia działalności gospodarczej czy wymagań sanepidu lub inspektorów weterynarii. W naszym Centrum mamy kompetentnych ludzi, którzy mogą podpowiedzieć producentom, jak wyglądają najkorzystniejsze dla nich rozwiązania.

W jaki sposób Centrum wpisuje się w szerszą strategię promocji województwa podlaskiego?

Podlaskie od dawna jest kojarzone z dobrymi, ekologicznymi produktami lokalnymi. Istotne jest, aby ta popularność przekładała się na możliwości uzyskiwania dochodu przez drobnych wytwórców, którzy generują zatrudnienie i dochody na naszych obszarach wiejskich – czyli tam, gdzie to zatrudnienie jest najbardziej potrzebne. Naszym atutem są wyjątkowe walory przyrodnicze, a zarazem bogata, różnorodna kultura. I te atuty chcemy kreatywnie wykorzystywać, co w szerszym kontekście wpłynie na rozwój gospodarczy naszej podlaskiej wsi.

AN INTERVIEW WITH BOGDAN DYJUK, A MEMBER OF THE PODLASKIE VOIVODESHIP MANAGEMENT BOARD, IN WHICH HE SUMMARIZES THE FIRST EFFECTS OF PLPC'S ACTIVITIES AND SHOWS HOW THE CENTRE IS STRENGTHENING THE ECONOMY OF THE PODLASKIE REGION AND ATTRACTS TOURISTS.

Where did the initiative to establish the Podlaskie Local Product Centre (PLPC) come from, and what were the main objectives of this project?

The Podlaskie Local Product Centre is the Podlaskie Voivodeship's response to the needs of producers who are just starting their business or are only planning to launch it. Navigating the various tax regulations, the complexities of running a business, and the requirements of the Sanitary and Epidemiological Station (Sanepid) and veterinary inspectors can be challenging.

Babka ziemniaczana / Potato cake

Fot.: Mario – Adobe Stock

Jak produkty lokalne mogą stać się wizytówką regionu i magnesem przyciągającym turystów?

Naszymi perełkami są produkty zarejestrowane w europejskim systemie nazw i oznaczeń geograficznych. Chyba najbardziej znanym produktem jest ser koryciński, ale trzeba pamiętać również o miodzie wielokwiatowym z Sejneńszczyzny i pieriekaczewniku. Zwłaszcza ten ostatni jest atrakcją turystyczną i każdy, kto odwiedza Sokółszczyznę – a zwłaszcza okolice Kruszynian czy też Bohonik – obowiązkowo wręcz powinien skosztować tego dania tatarskiego. W ostatnim czasie pracujemy też nad kolejnym produktem – ogórkiem kruszewskim. Warto dodać, że właśnie w Kruszewie odbywają się tradycyjnie Dni Ogórka, które przyciągają tysiące odwiedzających.

Czy Podlaskie Centrum Produktu Lokalnego ma ambicję stać się obowiązkowym punktem na turystycznej mapie Podlasia, podobnie jak np. lokalne targi czy festiwale smaków?

Nasze Centrum, przynajmniej na razie, jest tylko wirtualnym punktem dostępnym pod adresem: produkty.podlaskie.eu. Ale działa też biuro PCPL zlokalizowane przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 1 w Białymstoku. Zachęcam, aby każdy odwiedzający Podlaskie najpierw odwiedził tę stronę, by sprawdzić, jakie wyjątkowe produkty czekają w naszym rejonie na odkrycie. Strona ma zaawansowaną wyszukiwarkę, więc produktów można szukać, wpisując interesujący nas powiat lub kategorię.

Jakie produkty i tradycje kulinarne uważa Pan za najbardziej unikalne dla Podlaskiego?

W tym kontekście chyba nie uciekniemy od kiszki i babki ziemniaczanej. Choć są i bardziej unikalne produkty – jak chociażby wspomniany pieriekaczewnik. Nie tylko nasi producenci, ale i nasze koła gospodyń wiejskich stale udowadniają, że będąc w regionie, trzeba skosztować tych dań.

Ser koryciński / Korycin cheese

Fot.: dulak – Adobe Stock

Our Centre employs competent staff who can advise producers on the most beneficial solutions.

How does the Centre fit into the broader promotional strategies of the Podlaskie Voivodeship?

The Podlaskie Voivodeship has long been associated with high-quality, organic local products. It's crucial that this popularity translates into income opportunities for small producers who generate jobs and revenue in our rural areas – where employment is most needed. Our strengths lie in our exceptional natural beauty and, at the same time, our rich, diverse culture. We want to creatively utilize these assets, which will also have a broader impact on the economic development of our countryside.

How can local products become a showcase for the region and a magnet for tourists?

Our gems are products registered in the European system of geographical indications and designations. Perhaps our most famous product is Koryciński Cheese, but we also need to mention the multi-flower honey from Sejny region and pieriekaczewnik (Tatar dumpling). The latter in particular is a tourist attraction, and anyone visiting the Sokółka region – especially the areas around Kruszynian or Bohoniki – should definitely try this Tatar dish. Recently, we've also been working on another product: the Kruszewski Cucumber. It's worth noting that Kruszewo is home to the traditional Cucumber Days, which attract thousands of visitors.

Does the Podlaskie Local Product Centre aspire to become a must-see destination on the tourist map of Podlaskie, similar to local fairs or food festivals?

Our Centre, at least for now, is only a virtual point of sale, available at produkty.podlaskie.eu. But the PCPL office located at 1 Kardynała Stefana Wyszyńskiego Street in

Pieriekaczewnik (Tatar dumpling)

Fot.: Olga – Adobe Stock

Jakie konkretne korzyści dla lokalnych twórców płyną z działalności Centrum?

Poza walorem edukacyjno-informacyjnym stawiamy również na promocję. Służy temu przede wszystkim wspomniana baza: produkty.podlaskie.eu, ale prowadzimy również stronę na Facebooku „Podlaskie. Na Ławeczce”, wspieramy uczestnictwo w targach i innych wydarzeniach sprzedażowo-promocyjnych. Właśnie uruchamiamy profesjonalną kampanię promocyjną, której celem jest promocja producentów, którzy podjęli z nami współpracę. O tej kampanii dowiemy się więcej na stronie madeinpodlaskie.eu

W jaki sposób samorząd wspiera małych producentów, aby ich wyroby mogły konkurować nie tylko w regionie, ale i na rynku krajowym czy zagranicznym?

Przede wszystkim stawiamy na zwiększenie dostępności. Nasze produkty są bardzo dobre, ale wciąż trzeba pracować nad tym, by były w powszechnej dystrybucji. Wciąż najlepszą formą dotarcia do nich jest przyjazd do naszego regionu. Ale zachęcamy producentów do korzystania z dystrybucji przez Internet i sprzedaży wysyłkowej. Tu z pomocą przychodzą szkolenia, spotkania, wyjazdy studyjne, a także udział w targach.

Czy planowane są działania edukacyjne i promocyjne (np. warsztaty, degustacje, spotkania z twórcami)?

Zdecydowanie tak. Ciągłe organizujemy szkolenia. Tematyka jest szeroka – od etykietowania produktów, autoprezentacji, po wymogi sanitarno-higieniczne. Współpracując z nami wytwórcy korzystają z nich nieodpłatnie. Informacje przekazywane są za pośrednictwem strony PCPL. Warto też zajrzeć na nasz kanał na YouTube prowadzony pod nazwą „Podlaskie Centrum Produktu Lokalnego”.

W Podlaskiem spotykają się różne kultury i tradycje. Jak Centrum odzwierciedla tę wielokulturowość w swojej ofercie?

W swojej działalności mamy do czynienia z wyrobami polskimi, ale również takimi o korzeniach białoruskich, litewskich, tatarskich czy żydowskich. Promujemy różnorodność tradycji całego regionu. Dzięki temu Centrum staje się żywym świadectwem wielokulturowości. Tymi działaniami budujemy dumę mieszkańców i rozpoznawal-

ność naszego regionu nie tylko w całej Polsce, ale także poza granicami kraju.

What products and culinary traditions do you consider most unique to the Podlaskie region?

In this regard, we probably can't avoid kiszka and babka ziemniaczana. Perhaps there are more unique, such as the aforementioned pieriekaczewnik. Not only our producers but also our rural housewives' associations consistently prove that these dishes are a must-try when visiting the region.

What specific benefits do local producers derive from the Centre's activities?

In addition to educational and informational value, we also focus on promotion. This is primarily achieved through the before mentioned database: produkty.podlaskie.eu, but we also run a Facebook page, "Podlaskie. Na Ławeczce" (Podlaskie. On the Bench) and support participation in trade fairs as well as other sales and promotional events. We are also currently launching a professional promotional campaign aimed at promoting the producers who have partnered with us. You can find out more about this campaign at – madeinpodlaskie.eu

How does the local government support small producers so that their products can compete not only in the region, but also on the domestic and foreign markets?

Above all, we focus on increasing accessibility. Our products are excellent, but we still need to work on ensuring their widespread distribution. The best way to get them is still to come to our region. However, we encourage producers to use online distribution and courier services. Training courses, meetings, study tours, and participation in trade fairs can be helpful in this regard.

Are any educational and promotional activities planned (e.g. workshops, tastings, meetings with creators)?

Definitely. We constantly organize training courses. The topics covered range from labelling and self-presentation to sanitary and hygienic requirements. Producers who work with us can attend these courses free of charge. Information is provided via the Podlaskie Local Product Centre website. Our YouTube channel, "Podlaskie Centrum Produktu Lokalnego" (Podlaskie Local Product Centre), is also worth checking out.

Various cultures and traditions come together in the Podlaskie region. How does the Centre reflect this multiculturalism in its offerings?

ność naszego regionu nie tylko w całej Polsce, ale także poza granicami kraju.

Czy poprzez promocję produktów lokalnych można również opowiedzieć historię i pokazać tożsamość regionu?

Oczywiście – każdy produkt lokalny ma swoją historię, zakorzenioną w tradycji i codziennym życiu mieszkańców. Pokazując je, naturalnie opowiadamy o Podlaskiem, o tym, skąd jesteśmy i co nas wyróżnia. To prosta, ale bardzo skuteczna forma promocji regionu. Świetnym przykładem lokalnej tradycji, np. tatarskiej, jest Jurta w Kruszynianach, gdzie jedząc tutejsze potrawy, można zapoznać się z elementem tatarskiej kultury i architektury. Przypominam, że nasze Kruszyniany i Bohoniki są historycznymi ośrodkami tatarskiej społeczności w Polsce. Warto dodać, że o wyjątkowości takich miejsc mówi chociażby to, że po pożarze Jurty w Kruszynianach w jej odbudowę zaangażował się sam brytyjski król Karol.

Na których wydarzeniach i festiwalach na Podlasiu Podlaskie Centrum Produktu Lokalnego jest już obecne, a gdzie planuje uczestniczyć w przyszłości?

To dosyć szeroka lista – bierzemy udział w lokalnych jarmarkach, dożynkach i jesteśmy wszędzie tam, gdzie pojawiają się nasi producenci. Nie omijamy też targów, takich jak np. Warsaw Food Expo w Nadarzynie. Jednym z większych wydarzeń było Podlaskie Święto Sera, które odbyło się w Podlaskim Muzeum Kultury Ludowej – skansenie leżącym koło Białegostoku. Warto zaglądać na nasze strony, informujemy o takich wydarzeniach na bieżąco.

Jakie są dalsze plany rozwoju Podlaskiego Centrum Produktu Lokalnego?

Pracujemy nad profesjonalnym systemem certyfikacji – tzw. QCPL. Będzie to wspólny znak towarowy, z którego nie-

In our activities, we deal with Polish products, as well as those with Belarusian, Lithuanian, Tatar, and Jewish roots. We promote the diversity of traditions across the region. Thanks to this, the Centre is becoming a living testimony to multiculturalism. Through these activities, we are building pride in our residents and the recognition of our region not only throughout Poland but also abroad.

Is it possible to tell the history and identity of a region by promoting local products?

Of course, every local product has its own history, rooted in the traditions and daily lives of its inhabitants. By showcasing them, we naturally tell the story of the Podlaskie region, where we come from, and what makes us unique. It's a simple yet highly effective way to promote the region. A great example of our local Tatar tradition is the Yurt in Kruszyniany, where, while eating local dishes, we can become acquainted with elements of Tatar culture and architecture. It's worth noting that Kruszyniany and Bohoniki are historic centres of the Tatar community in Poland. It's worth noting that the uniqueness of such places is demonstrated by the fact that after the Yurt in Kruszyniany burned down, King Charles himself was involved in its reconstruction.

Which events and festivals in the Podlaskie region does the Podlaskie Local Product Centre already attend, and which ones does it plan to participate in the future in order to promote regional flavours and handicrafts even more strongly?

That's quite a long list – we attend local fairs, harvest festivals, and wherever our producers are present. We also attend trade fairs, such as the Warsaw Food Expo in Nadarzyn. One of the larger events was the Podlaskie Cheese Festival, held at the Podlaskie Museum of Folk Culture – an open-air museum near Białystok. It's worth checking our website, where we provide up-to-date information about such events.

Jurta w Kruszynianach / Yurt in Kruszyniany

Fot.: Anna – Adobe Stock

Meczet w Kruszynianach / Mosque in Kruszyniany

Fot.: Jurek Adamski – Adobe Stock

odpłatnie będą mogli korzystać współpracujący z nami producenci. Dzięki niemu konsument uzyska gwarancję jakości. A my w ramach działalności Centrum będziemy przeprowadzać specjalistyczne certyfikujące badania laboratoryjne.

Czy widzi Pan szansę, na to, żeby produkty z Podlaskiego zyskały rozpoznawalność na skalę europejską, podobnie jak oświec czy wino z innych regionów Polski?

Uważam, że to nie tylko szansa, ale poniekąd stan faktyczny. Dopiero co uruchomiliśmy współpracę z producentami przy okazji rejestracji unijnej ogórka kruszewskiego, a już odwiedziła nas zainteresowana tym tematem belgijska telewizja, nie wspominając o dużym zainteresowaniu naszych krajowych mediów. Kluczową rolę odgrywają tu systemy certyfikacji. Liczymy, że taką rolę i rozpoznawalność mogą uzyskać chociażby takie, znane już nasze produkty, jak ser koryciński czy miód sejneński.

Jaki produkt lokalny z regionu jest Panu szczególnie bliski – taki, który zawsze Pan poleca gościom z Polski i zagranicy?

Nie mogę tu dać jednoznacznej odpowiedzi, to zależy od tego, jaką część regionu odwiedzają goście. Tym, którzy będą na północy regionu, proponuję sękacza, mrówkowca, innym polecam ryby, nalewki, miody, marcinka czy kindziuka. To zależy również od upodobań gości. Często zachęcam, aby osoby zainteresowane Podlaskiem i jego kuchnią zajrzały na stronę: produkty.podlaskie.eu i odnalazły tam swoje preferencje.

Zachęcam do odkrywania Podlaskiego przez jego produkty i smaki – bo za każdym z nich stoi niezwykła historia i serce naszej społeczności.

Kindziuk

Fot.: npls – Adobe Stock

What are the further development plans for the Podlaskie Local Product Centre?

We are working on a professional certification system – the so-called QCPL. This will be a common trademark that our partner producers will be able to use free of charge. Thanks to it, consumers will receive a guarantee of quality. As part of the Centre's activities, we will conduct specialized laboratory certification tests.

Do you see any chance for products from the Podlaskie region to gain recognition on a European scale, similar to oświec or wine from other regions of Poland?

I believe that this is not only an opportunity, but also, to some extent, a reality. We've only just started cooperation with producers regarding EU registration of the Kruszewski cucumber, and we've already been visited by Belgian television, not to mention significant interest from our national media. Certification systems play a key role in this regard. We hope that our already well-known products, such as Koryciński Cheese and Sejny honey, will also gain such recognition.

Which local product from the Podlaskie region is particularly close to your heart – one that you always recommend to guests from Poland and abroad?

I don't have a definitive answer because it depends on which part of the region guests are visiting. For those in the northern part of the region, I recommend sękacz cake and mrówkowiec cake, while for others I recommend fish, liqueurs, honey, marcinek (variant of Kraków sausage) or kindziuk (traditional Lithuanian cold cut). This also depends on the guests' preferences. I often encourage those interested to visit the website produkty.podlaskie.eu and explore it to find their own preferences.

Let me encourage you to discover the Podlaskie region through its products and flavours – because each of them represents a unique story and the heart of our community.

Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej / Podlaskie Museum of Folk Culture

Fot.: SylwiaMoz – Adobe Stock

Tej zimy odkryj... Białystok

This winter discover... Białystok

Białystok zimą zachwyca magiczną atmosferą. Śnieżne alejki, rozświetlone ulice i zapach gorącej czekolady tworzą niepowtarzalny klimat. Można tu spacerować i podziwiać zimowe dekoracje, odpocząć w jednej z przytulnych kawiarni. To idealne miejsce na spokojny, rodzinny weekend pełen uroku Podlasia. A to tylko dwie godziny drogi od Warszawy.

Białystok in winter enchants with its magical atmosphere. Snow-covered paths, illuminated streets, and the scent of hot chocolate create a unique charm. You can stroll, admire the winter decorations and relax in one of the cozy cafés. It's the perfect place for a peaceful family weekend full of the charm of Podlasie. And it is just 2 hours from Warsaw.

BIELSKO-BIAŁA

POLSKA STOLICA KULTURY 2026

BIELSKO-BIAŁA – POLAND'S CAPITAL OF CULTURE 2026

Fot.: archiwum UM w Bielsku-Białej

Fot.: HyperlapsePro – Adobe Stock

Rynek w Bielsku-Białej / The Market Square in Bielsko-Biala

Bielsko Biala to bez wątpienia jedno z miejsc na mapie Polski, które warto odwiedzić przynajmniej raz. Miasto, położone na południu kraju, u stóp Beskidu Małego i Beskidu Śląskiego, jest prawdziwą gratką dla miłośników architektury oraz zapierających dech w piersi widoków. W przyszłym roku stanie się także Polską Stolicą Kultury – tytuł ten odzwierciedla bogactwo kulturowe miejsca, w którym spletały się losy, tradycje i inspiracje.

Bielsko-Biala is undoubtedly one of the places on the map of Poland worth visiting at least once. Located in the south of the country, at the foot of the Little Beskid and Silesian Beskid mountains, the city is a true delight for lovers of architecture and breathtaking views. Next year, it will also become the Poland's Capital of Culture – a title reflecting the cultural richness of a place where destinies, traditions, and inspirations intertwine.

Tytuł Polskiej Stolicy Kultury został przyznany po raz pierwszy w historii. Jest to nowa, ogólnopolska inicjatywa Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, realizowana we współpracy z Narodowym Centrum Kultury. To prestiżowe wyróżnienie jest oznaką docenienia przez Ministerstwo jakości programu miast-finalistów, przygotowanego podczas starań o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2029.

The title of Poland's Capital of Culture has been awarded for the first time in history. It is a new, nationwide initiative of the Ministry of Culture and National Heritage, implemented in cooperation with the National Centre for Culture. This prestigious distinction is a sign of the Ministry's recognition of the quality of the program developed by the finalist cities during their efforts to obtain the title of European Capital 2029.

Celem projektu jest wspieranie miast, które budują swoją tożsamość poprzez kulturę oraz potrafią wykorzystywać jej potencjał do rozwoju społecznego, gospodarczego i wizerunkowego. Nagrodzone miasta realizują autorskie programy artystyczne, edukacyjne i społeczne, które przez cały rok, angażując mieszkańców, przyciągają gości z całej Polski i Europy.

Koncert w oknie Teatru Polskiego podczas Dni Bielska-Białej
A concert in the window of the Polish Theatre during the Days of Bielsko-Biala

Fot.: Paweł Sowa

MIASTO SPLOTÓW

W Bielsku-Białej obchody przebiegną pod hasłem „Miasto Splotów”. Bo tutaj wszystko się spleta: prze-

Trasa na Szyndzielnię / Route to Szyndzielnia

szłość z przeszłością, natura z miejskim rytmem, a różnorodność ludzi z siłą wspólnoty. Przeszłość przywołuje wyjątkowa architektura – w końcu nie od parady Bielsko-Biała nazywana jest małym Wiedniem! Malowniczy rynek z licznymi kawiarniami i restauracjami oraz Zamek Książąt Sułkowskich to obowiązkowe punkty zwiedzania.

„Miasto Splotów” to również nawiązanie do bogatej, włókienniczej historii miasta, które przez dziesięciolecia było jednym z najważniejszych ośrodków przemysłu tekstylnego w Polsce. Tu powstawały znane w całym kraju tkaniny, a tradycja rzemiosła i pracy z materiałem oraz kultura techniczna ukształtowały lokalną tożsamość – precyzję, twórczość i otwartość na nowe wzory. Ślady tej tradycji znaleźć można i dziś – w Muzeum Stara Fabryka, zlokalizowanym w oryginalnych budynkach fabryki sukna i towarów wełnianych rodziny Büttnerów, czy Domu Tkacza – rekonstrukcji domu i warsztatu sukienniczego mistrza cechowego.

TKANIE DOBROSTANU PRZEZ CAŁY ROK

Kalendarz wydarzeń Polskiej Stolicy Kultury to barwny splot projektów – od wielkich widowisk w przestrzeniach miasta po kameralne spotkania. Ich wspólnym mianownikiem są otwartość i różnorodność.

Rok tytułu rozpocznie się 17 stycznia Ceremonią Otwarcia. Cztery barwne korowody przejdą ulicami miasta, by spotkać się na Placu Wojska Polskiego, gdzie mieszkańcy i zaproszeni goście wspólnie zatańczą poloneza. Do tego koncert Bielskiej Orkiestry Kameralnej i wieczorny koncert galowy Orkiestry Teatru Polskiego w Bielsku-Białej – La Nostra Banda.

W marcu miasto wypełnią dźwięki Bielskiej Zadymki Jazzowej, która następnie odda scenę Festiwalowi Kabaretowemu Fermenty – święcie humoru i twórczej energii. W maju odbędzie się 31. Międzynarodowy

Zamek Książąt Sułkowskich / The Castle of the Sułkowski Princes

The aim of the project is to support cities, that build their identity through culture and are able to use its potential for social, economic, and image development. The awarded cities implement original artistic, educational and social programmes which, throughout the year, engage residents and attract visitors from across Poland and Europe.

CITY OF INTERCONNECTIONS

In Bielsko-Biała, the celebrations will be held under the slogan "The City of Interconnections". Because here, everything intertwines: the past with the future, nature with the urban rhythm, and the diversity of people with the strength of community. The past is evoked by the unique architecture – after all, Bielsko-Biała isn't called Little Vienna for nothing! The picturesque market square with its numerous cafés and restaurants and the Castle of the Sułkowski Princes are must-see attractions.

"The City of Interconnections" also refers to the rich textile history of the city, which for decades was one of the most important centres of the textile industry in Poland. Fabrics known throughout the country were produced here, and the tradition of craftsmanship, material handling and technical culture shaped the local identity – precision, creativity and openness to new designs. Traces of this tradition can still be found today – in the Old Factory Museum, located in the original buildings of the Büttner family's cloth and wool goods factory, and the Weaver's House, a reconstruction of the home and workshop of a guild master clothier.

WEAVING WELL-BEING ALL YEAR ROUND

The Poland's Capital of Culture calendar is a vibrant mix of projects – from grand spectacles in city spaces to intimate gatherings. Their common denominator is openness and diversity.

The year of the title will begin on January 17th with the Opening Ceremony. Four colourful parades will march through the city streets to meet at Plac Wojska Polskiego, where resi-

Festiwal Sztuki Lalkarskiej – wydarzenie o sześćdziesięcioletniej tradycji, które od lat łączy pokolenia widzów i twórców.

Czerwiec upłynie pod znakiem mody, ekologii i muzyki. W projekcie „T-Shirt Story” mieszkańcy podzielą się osobistymi historiami zapisanymi w ubraniach, wspólnie tworząc kolekcję mody zrównoważonej. Tydzień później ruszy Wędrujący Festiwal, który przeniesie kulturę w otaczającą miasto naturę, zamieniając ją w scenę dla wielu wydarzeń.

Końcówka czerwca to prawdziwe święto muzyki – Preisner Scoring Competition. Na bielskiej scenie zabrzmiały prawykonania utworów młodych kompozytorów z całego świata, inspirowanych obrazem Wieża Babel. Całość zwieńczy koncert pod batutą Zbigniewa Preisnera, Honorowego Obywatela Bielska-Białej, który sprawuje opiekę artystyczną nad konkursem.

W lipcu miasto odda przestrzeń teatrom ulicznym w ramach projektu „Sąsiedzi”. W sierpniu główna ulica miasta zamieni się w Miejską Promenadę Kultury – pełną muzyki, teatru, tańca, mody i sztuki ulicznej. Natomiast koniec roku upłynie w rytmie jazzu i refleksji – w Bielsku-Białej zagości festiwal Jazzowa Jesień i Beskidzki Kongres Kultury – platforma dyskusji o kondycji polskiej kultury i przyszłości regionu.

W SERCU GÓR

Wszystko to czeka na nas wśród wyjątkowych krajobrazów Beskidów. Bo Bielsko-Biała to brama w góry, a także świetny punkt wypadowy do uprawiania wielu sportów – pieszych wędrówek, wspinaczek górskich, jazdy na rowerze czy trekkingu. Wędrówkę po bielskich górach warto zacząć od niewielkiego szczytu, jakim jest Dębowiec (686 m n.p.m.). Jest to jedno z ulubionych miejsc nie tylko mieszkańców miasta, ale i turystów. Co ważne – na Dębowiec wjechać można także kolejką krzesełkową, jest więc dostępny właściwie dla wszystkich.

Centrum Bajki i Animacji „OKO” / OKO Story and Animation Center

Fot.: archiwum UM w Bielsku-Białej

Rzeźba Pampalini i hipopotam / The Pampalini and hippopotamus sculpture

dents and invited guests will dance the polonaise together. This will be followed by a concert by the Bielsko Chamber Orchestra and an evening gala concert by the Polish Theatre Orchestra in Bielsko-Biała – La Nostra Banda.

In March, the city will be filled with the sounds of Bielska Zadymka Jazzowa (The Bielsko Jazz Blower), which will then turn the stage over to the Fermenty Cabaret Festival – a celebration of humour and creative energy. The 31st International Puppetry Festival will take place in May – an event with a sixty-year tradition, which has been connecting generations of audiences and artists for years.

June will be marked by fashion, ecology, and music. In the "T-Shirt Story" project, residents will share their personal stories written in their clothing, collaborating to create a sustainable fashion collection. A week later, the Traveling Festival will begin, bringing culture into the city's surrounding nature, transforming it into a stage for a variety of events.

The end of June is a true celebration of music – the Preisner Scoring Competition. The Bielsko-Biała stage will feature premieres of works by young composers from around the world, inspired by the painting The Tower of Babel. The event will culminate in a concert conducted by Zbigniew Preisner, Honorary Citizen of Bielsko-Biała, who is the artistic patron of the competition.

In July, the city will give space to street theatres as part of the "Neighbours" project. In August, the city's main street will transform into the Municipal Cultural Promenade, brimming with music, theatre, dance, fashion and street art. The year will also be filled with jazz and reflection as Bielsko-Biała will host the Jazz Autumn festival and the Beskidzki Kongres Kultury (Beskid Culture Congress), a platform for discussion about the condition of Polish culture and the future of the region.

Jednak najstojniejszym chyba wierzchołkiem jest Szyndzielnia, na którą również dowiezie nas kolejka, tyle że gondolowa. Przy górnej stacji wspiąć się można na 18-metrową wieżę widokową, z której rozpościera się zapierająca dech panorama, nawet na Tatry. Na Szyndzielni warto zatrzymać się w Schronisku PTTK, bez wątpienia jednym z najpiękniejszych schronisk w polskich górach.

Właśnie w Bielsku swój symboliczny start (i koniec) ma wielka pętla beskidzka The Loop. To długodystansowa trasa w całości oparta na szlakach PTTK i zintegrowana z siecią schronisk górskich. Do pokonania mamy w sumie 250 kilometrów trasy i łącznie ponad 11 000 metrów przewyższeń, a wszystko to obcując z niezwykłą przyrodą Beskidu Śląskiego, Żywieckiego i Małego.

BAJKOWE MIASTO

Bolek i Lolek, Reksio, Smok Wawelski i Szpieg z Krainy Deszczowców – ulubione postacie bajek naszego dzieciństwa narodziły się właśnie w Bielsku-Białej. Słynne Studio Filmów Rysunkowych powstało tu w połowie ubiegłego wieku i przez wiele lat dostarczało najmłodszym wyjątkowych dobroćnych wzruszeń. Dziś o historii polskiej szkoły filmów rysunkowych – ale nie tylko – opowiada Centrum Bajki i Animacji „OKO”. To nowoczesne centrum rozrywki i edukacji proponuje dzieciom naukę przez zabawę z wykorzystaniem nowoczesnych technik multimedialnych, a przy okazji opowiada o tym, jak rozwijała się polska animacja.

Ale bajkowe postacie spotkamy też w samym mieście, na szlaku „Bajkowe Bielsko-Biała”. Nie zdziwcie się więc, jeśli w trakcie spaceru spotkacie Bolka i Lolka, Reksia, Pampaliniego łowcę zwierząt wraz z hipopotamem, Smoka Wawelskiego, Bartłomieja Bartoliniego Herbu Zielona Pietruszka i Don Pedra de Pomidore. Wędrowanie szlakiem „Bajkowe Bielsko-Biała” to nie tylko podróż w przeszłość, ale też świetna okazja, by odkryć współczesne Bielsko – z jego architekturą, krajobrazami, nowoczesną infrastrukturą i atmosferą, która jednoczy ludzi.

IN THE HEART OF THE MOUNTAINS

All this awaits us among the unique landscapes of the Beskid Mountains. Bielsko-Biała is a gateway to the mountains and a great starting point for many sports – hiking, mountain climbing, cycling and trekking. It's worth starting your hike in the Bielsko mountains from the small peak of Dębowiec (686 m above sea level). It's one of the favourite destinations not only for the locals but also for tourists. Importantly, Dębowiec can also be reached by chairlift, so it is accessible to virtually everyone.

However, the most famous peak is probably Szyndzielnia, which can also be reached by cable car. At the upper station, you can climb an 18-metre observation tower, offering breathtaking views, even as far as the Tatra Mountains. On Szyndzielnia, you can stay at the PTTK (Polish Tourist and Sightseeing Society) mountain hostel, undoubtedly one of the most beautiful mountain huts in the Polish mountains.

The Loop, a long-distance route in the Beskid Mountains, symbolically begins (and ends) in Bielsko-Biała. This long-distance route is entirely based on PTTK trails and is integrated with a network of mountain shelters. In total, we have 250 kilometres of route and over 11,000 metres of elevation gain to cover, all while enjoying the extraordinary natural beauty of the Silesian, Żywiec, and Little Beskids.

FAIRYTALE CITY

Bolek and Lolek, Reksio, the Wawel Dragon, and the Spy from the Rainforest Land – our favourite childhood fairytale characters were born in Bielsko-Biała. The famous Animated Film Studio was established here in the mid-20th century and for many years provided children with exceptional bedtime thrills. Today, the „OKO” Fairytale and Animation Centreshares the history of the Polish animated film school – and much more. This modern entertainment and education centre offers children learning through play using modern multimedia techniques, and at the same time tells the story of how Polish animation developed.

But fairytale characters can also be found in the city itself, on the „Fairytale Bielsko-Biała” trail. So don't be surprised if, during your walk, you meet Bolek and Lolek, Reksio, Pampalini the animal hunter with his hippopotamus, the Wawel Dragon, Bartłomiej Bartolini of the Green Parsley Coat of Arms and Don Pedro de Pomidore. Walking the „Fairytale Bielsko-Biała” trail is not only a journey into the past, but also a great opportunity to discover contemporary Bielsko-Biała with its architecture, landscapes, modern infrastructure, and atmosphere that brings people together.

Wydział Kultury i Promocji
Urząd Miejski w Bielsku-Białej
pl. Ratuszowy 1, 43-300 Bielsko-Biała
e-mail: kp@um.bielsko-biala.pl
www.bielsko-biala.pl, www.bb2026.pl

Kolej Linowa Szyndzielnia

KOLEJ CZYNNA CODZIENNIE:

maj-sierpień w godz. 9:00-19:30 od wtorku do niedzieli, w poniedziałki od godz. 10:00
wrzesień-kwiecień w godz. 9:00-17:30 od wtorku do niedzieli, w poniedziałki od godz. 10:00

Hotel Szyndzielnia

- 200 miejsc noclegowych
- 2 zewnętrzne 70 metrowe apartamenty
- 3 sale konferencyjne dla blisko 270 osób
- plac zabaw dla dzieci, siłownia zewnętrzna
- boisko do gry w boules
- wiata grillowa
- parking dla kilkuset pojazdów
- Camper Park z punktem serwisowym
- Restauracja Dębowa oraz Szatas Regionalny

Kontakt do Hotelu Szyndzielnia:

tel. +48 33 81 38 201
www.hotel-szyndzielnia.pl

Kontakt do Kolei Linowej Szyndzielnia:

tel. +48 33 81 44 481
www.kolej-szyndzielnia.pl

LUBLIN

ZACHWYCA ŚWIAT

DOROTA
OLENDZKA

LUBLIN DELIGHTS THE WORLD

„Miasto moje, w którym anioł mówi po żydowsku, po polsku i po rusku...” pisał Józef Czechowicz w „Poemacie o mieście Lublinie”. Dziś wędruję po tym wyjątkowym mieście, odkrywając kolejne warstwy, naniesione przez czas, pokolenia mieszkańców i architekturę.

”My city, where the angel speaks Yiddish, Polish and Russian...” wrote Józef Czechowicz in “The Poem about the City of Lublin”. Today, I wander through this unique city, uncovering successive layers laid down by time, by generations of its inhabitants, and by its architecture.

Fot.: bbsferrari – Adobe stock

Fot.: Dorota Olenzka

Renesans lubelski / The Lublin Renaissance

Lublin to miasto historii – tej, która tworzyła Europę. To właśnie tu, na wzgórzu zamkowym, w 1569 roku podpisano unię lubelską, łącząc Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie w jedno państwo – Rzeczpospolitą Obojga Narodów. W tym samym miejscu, gdzie przed wiekami ścierały się wpływy kultur i języków, dziś spotykają się turyści, artyści i mieszkańcy w poszukiwaniu echa przeszłości.

Teraz Lublin znów zachwycił świat. Brytyjski dziennik „The Independent” nazwał go „najlepiej strzeżonym sekretem Europy Wschodniej” i umieścił na liście najciekawszych miejsc do odwiedzenia w 2025 roku. Trudno się dziwić – bo Lublin to podróż w czasie i przestrzeni, w której każdy budynek, każdy zapach i dźwięk opowiada własną historię. A już za kilka lat, w 2029 roku, miasto stanie się Europejską Stolicą Kultury – co brzmi nie jak tytuł, lecz potwierdzenie tego, czym od zawsze był: miejscem spotkania kultur, idei i ludzi.

ROMAŃSKIE POCZĄTKI

Zaczynam na Wzgórzu Zamkowym. Neogotycki Zamek Lubelski, dziś siedziba Muzeum Narodowego w Lublinie, kryje w sobie serce o wiele starsze. W romańskim donżonie, najstarszym zabytku miasta, wciąż słychać echo jego narodzin. Był świadkiem bitew, rozbiorów, okupacji, a potem – odrodzenia. Zamkowy dziedziniec

Lublin is a city of history that shaped Europe. It was here, on Castle Hill, that the Union of Lublin was signed in 1569, uniting the Kingdom of Poland and the Grand Duchy of Lithuania into one state – the Polish-Lithuanian Commonwealth. In this very place, where centuries ago cultural and linguistic influences clashed, today tourists, artists, and residents meet, searching for echoes of the past.

Now Lublin has once again captivated the world. The British newspaper „The Independent” called it „Eastern Europe’s best-kept secret” and included it on its list of the most interesting places to visit in 2025. This is hardly surprising, as Lublin is a journey through time and space, where every building, every smell, and every sound tells its own story. And in just a few years, in 2029, the city will

Wieża zamkowa (donżon) / Castle Tower (donjon)

Fot.: bbsferrari – Adobe stock

Fot.: Dorota Ołendzka

Podziemi Browaru Perła / Perła Brewery Cellars

pachnie kamieniem i deszczem. Wchodzę do sal, gdzie czas się zatrzymał. Przy stole Trybunału Koronnego – czarcia łapa, legenda o sprawiedliwości silniejszej niż ludzie.

W muzealnym półmroku błyszczą płótna Matejki i Chełmońskiego – wspomnienie dawnej Polski. Dalej – Tamara Łempicka i jej „Ponad granicami”. Kobiety z jej obrazów patrzą z dystansem, ale i ogniem, jakby wiedziały, że w pięknie kryje się wolność.

Tuż obok wczesnogotycka Kaplica Trójcy Świętej, uhonorowana Znakem Dziedzictwa Europejskiego perła, świadek spotkania Wschodu z Zachodem. Bizantyjsko-ruskie freski Jagiełły łączą duchowość z kunsztem geometrycznych kompozycji. Kiedy światło wpada przez wąskie okna, złoto i błękit drgają jak oddech.

RENESANS LUBELSKI

Zamkowy dziedziniec zostaje za mną. Schodzę ku Bramie Grodzkiej – tej samej, przez którą przez wieki przechodzili kupcy, rzemieślnicy i rabini. W środku wystawa „Lublin. Pamięć Miejsca”, która przypomina o tych, którzy odeszli. O dawnej „Jerozolimie Królestwa Polskiego”, o jesziwie słynnej na całą Europie, o drukarni, która wydała Zohar. Twarze wracają w fotografiach – tu, na wystawie i w oknach Starego Miasta, które pamięta więcej, niż my potrafimy wypowiedzieć.

Droga prowadzi ulicą Grodzką. Kamienice przy Rynku opowiadają o renesansie lubelskim – stylu, który łączy włoską harmonię z polską fantazją. Sgraffita, attyki, złoczone herby, linie tak delikatne, jakby narysowane oddechem. Latem fasady odbijają muzykę i śmiech Carnawalu Sztukmistrzów, kiedy akrobaci spacerują po linach wysoko nad brukiem – tak, jak kiedyś wyobrażał to sobie Jasza Mazur, bohater Singera.

become the European Capital of Culture – which sounds less like a title than a confirmation of what it has always been: a meeting place for cultures, ideas, and people.

ROMANESQUE BEGINNINGS

I begin on the Castle Hill. The neo-Gothic Lublin Castle, today home to the National Museum in Lublin, hides a much older heart. In the Romanesque tower, the city's oldest monument, you can still hear the echoes of its birth. It witnessed battles, partitions, occupations, and then rebirth. The castle courtyard smells of stone and rain. I enter the rooms where time has stopped. At the table of the Crown Tribunal – the devil's paw, a legend of justice stronger than men.

In the museum's dim light, canvases by Matejko and Chełmoński shine – a reminder of bygone Poland. Further on – Tamara Łempicka and her "Beyond Borders". The women in her paintings gaze with detachment, yet with fire, as if they knew that freedom lies within beauty.

Right next door is the early Gothic Holy Trinity Chapel, a pearl honoured with the European Heritage Label, a witness to the meeting of East and West. Jagiełło's Byzantine-Russian frescoes combine spirituality with the artistry of geometric compositions. As light streams through the narrow windows, gold and blue shimmer like breath.

THE LUBLIN RENAISSANCE

I leave the castle courtyard behind me. I walk down towards the Grodzka Gate – the same one through which merchants, craftsmen, and rabbis passed for centuries. Inside, the exhibition "Lublin: Memory of the Place" commemorates those who have passed. About the former

Kaplica Trójcy Świętej w Lublinie / Chapel of the Holy Trinity in Lublin

Fot.: Dorota Ołendzka

BAROK

Na Krakowskim Przedmieściu barok objawia się w pełnej krasie. Archikatedra Lubelska zachwyca złotem i światłem, które przenika z ołtarza aż po kopułę. W kaplicy Akustycznej szept staje się modlitwą, a freski – teatralnym spektaklem wiary. Kilka kroków dalej stoi bazylika Dominikanów z relikwiami Drzewa Krzyża Świętego. W krużgankach klasztoru cisza ma ciężar wieków, a zapach kadzidła unosi się jak echo dawnych procesji.

SECESJA I MINIMALIZM

Z Placu Litewskiego ruszam w stronę dawnego gmachu Kasy Przemysłowców Lubelskich. Witraże, mozaiki, żeliwne balustrady tworzą serce lubelskiej secesji. To sztuka dla uważnych. Obok stoi Hotel Europa, dawny salon miasta, i Teatr im. Osterwy – świadek słynnych premier, gromkich oklasków i pierwszych miłości artystów.

Wieczorem zaglądam do Centrum Spotkania Kultur – budynku, który łączy beton, szkło i światło z poetycką przestrzenią. To dzieło Bolesława Stelmacha – architekta, który od lat kształtuje nowoczesną przestrzeń Lublina. Pachnie papierem wystaw, kawą z kawiarenki i świeżo polerowaną podłogą sal widowiskowych. Wchodzę powoli, wsłuchując się w echo własnych kroków – a zarazem w rytm miasta: tu organizowane są wystawy, koncerty, spotkania literackie. Z tarasu można obserwować rytm miasta i poczuć, że czas w Lublinie ma inny puls: wolniejszy, uważniejszy, pełen zapachów lip i historii. W restauracji „Za Kulisami” kelner poleca wino z winnic z Lubelszczyzny i mówi: „To też część naszego pejzażu”. Ma rację.

KALEJDOSKOP

W restauracji Bona zamawiam aromatyczny barszcz ukraiński, a potem schodzę do Podziemi Browaru Perła. Przewodnik opowiada o mistrzach piwowarstwa i o pi-

Dworzec Metropolitalny w Lublinie / The Metropolitan Station in Lublin

Fot.: Dorota Ołendzka

Fot.: Dorota Ołendzka

Cebularze od Kuźmika – tradycyjny, lubelski przysmak z Piekarni Kuźmiuk przy ulicy Furmańskiej 4 w Lublinie
Cebularze from Kuźmiuk are a traditional Lublin delicacy from the Kuźmiuk Bakery at 4 Furmańska Street in Lublin.

"Jerusalem of the Polish Kingdom", about the yeshiva famous throughout Europe, about the printing house that published the Zohar. Faces return in photographs – here, at the exhibition, and in the windows of the Old Town, which remembers more than we can express.

The road leads along Grodzka Street. The tenement houses on the Market Square speak of the Lublin Renaissance – a style that combines Italian harmony with Polish imagination. Sgraffito, attics, gilded coats of arms, lines so delicate as if drawn with a breath. In summer, the facades reflect the music and laughter of the Carnival Sztukmistrzów as acrobats walk on tightropes high above the cobblestones – just as Singer's hero Jasza Mazur once imagined.

BAROQUE

On Krakowskie Przedmieście Street, the Baroque is displayed in its full glory. The Lublin Archcathedral dazzles with gold and light, which permeates from the altar to the dome. In the Acoustic Chapel, a whisper becomes a prayer, and the frescoes a theatrical spectacle of faith. A few steps away stands the Dominican Basilica with the relics of the Holy Cross. In the cloisters of the monastery, the silence carries the weight of centuries, and the smell of incense wafts like the echo of ancient processions.

wie, które dawniej warzono tu dla żołnierzy Napoleona – opowieść barwna, choć niepotwierdzona historycznie. Wieczorem zaglądam do Perłowej Pijalni Piwa. Wnętrze wypełnia zapach chmielu i ciepło bursztynowego światła, a rozmowy i śmiech miesza się z odgłosem stukających szklanek. Moim oczom ukazuje się imponująca ciekawostka – najdłuższy bar w Polsce, ponad 30-metrowy, zbudowany z beczek piwa, które niegdyś warzono w Browarze Perła. Stojąc przy nim, czuję rytm miasta – jakby każdy kufel, każdy łyk to osobna opowieść o Lublinie, pełna pasji i śmiechu.

Rano jadę do Kozłówki – do Muzeum Zamoyskich, jednego z najlepiej zachowanych pałaców w Polsce. Jego skarbem są marmury, sztukaterie, portrety. Kolejnym kierunkiem jest Poleski Park Narodowy i ścieżka Perehod prowadząca przez mgły i torfowiska. Panuje tu cisza tak głęboka, że słycać własne serce. W Urszulinie zaglądam do parkowego Ośrodka Dydaktyczno-Administracyjnego – miejsca, gdzie w „żłobku” dla żółwia błotnego brązowe maluszki suną w wodzie, ucząc się cierpliwości i szacunku dla życia.

NOWOCZESNOŚĆ

Wieczorem wracam do Lublina. Nowy Dworzec Metropolitalny błyszczy szkłem i stalą. Nie przytłacza, lecz zaprasza. Architektura mówi tu językiem człowieka: jasnym, otwartym, pełnym oddechu. Projekt warszawskiej pracowni Tremend zdobył World Architecture Festival

ART NOUVEAU AND MINIMALISM

From Litewski Square, I head towards the former building of the Lublin Industrialists' Fund. Stained glass, mosaics, and cast iron balustrades form the heart of Lublin's Art Nouveau. This is art for the observant. Next door stands the Hotel Europa, the city's former salon and the Osterwa Theatre – a witness to famous premieres, thunderous applause, and artists' first loves.

In the evening, I visit the Centre for the Meeting of Cultures – a building that combines concrete, glass and light with a poetic space. This is the work of Bolesław Stelmach – an architect who has been shaping the modern space of Lublin for many years. It smells of exhibition paper, coffee from the café and the freshly polished floors of the auditoriums. I walk in slowly, listening to the echo of my footsteps and at the same time to the rhythm of the city: exhibitions, concerts, and literary meetings are organised here. From the terrace, you can observe the rhythm of the city and feel that time in Lublin has a different pulse: slower, more attentive, filled with the scents of linden trees and history. In the "Za Kulisami" restaurant, the waiter recommends wine from vineyards of the Lublin region and says, "This is also part of our landscape". He's right.

KALEIDOSCOPE

At the Bona restaurant, I order aromatic Ukrainian borscht and then go down into the Perła Brewery Underground. The guide tells the story of the brewing masters and the

Fot.: Dorota Ojendzka

Centrum Spotkania Kultur w Lublinie / Centre for the Meeting of Cultures in Lublin

Award 2024 w Singapurze, nagrodę nazywaną „architektonicznym Oscarem”. Jury uznało, że lubelski dworzec to nie tylko nowoczesny węzeł komunikacyjny, lecz także symbol nowej wrażliwości – miejsca, w którym podróż zaczyna się od piękna.

W hotelu Hampton by Hilton rozmawiam z recepcjonistką. „Lublin zmienia się, ale bez pośpiechu – mówi. – Tu wszystko dojrzewa jak wino”.

Na koniec dnia – Mandragora. W żydowskiej restauracji na Rynku pachnie miodem, cebulą i wspomnieniami. Pan Józef, czarujący kelner z czterdziestoletnim stażem, uśmiecha się do mnie: „Lublin jest jak cebularz. Ma warstwy. Im głębiej się wgrzyziesz, tym bardziej czujesz jego smak”.

Patrzę na bruk, na wieżę Trynitariską, na mgłę nad Placem Litewskim. Lublin nie jest skansenem. To miasto, które rośnie z kamienia i pamięci. I jak w wierszu Czechowicza – wciąż śni o sobie. I o nas.

beer that was once brewed here for Napoleon's soldiers – a colourful story, though not historically confirmed. In the evening, I visit the Perła Brewery Lounge. The interior is filled with the scent of hops and the warmth of amber light, and conversation and laughter mingle with the sound of clinking glasses. My eyes are drawn to an impressive curiosity – the longest bar in Poland, over 30 meters long, built from barrels of beer that was once brewed at the Perła Brewery. Standing there, I feel the rhythm of the city – as if each mug, each sip is a separate story about Lublin, full of passion and laughter.

In the morning, I go to Kozłówka – to the Zamoyski Museum, one of the best-preserved palaces in Poland. Its treasure lies in its marbles, stucco, portraits. The next destination is Polesie National Park and the Perehod Trail, which leads through mists and peat bogs. The silence here is so profound you can hear your own heartbeat. In Urszulin, I visit the park's Educational and Administrative Centre – a place where, in a "nursery" for the European pond turtle, brown babies glide through the water, learning patience and respect for life.

MODERNITY

I return to Lublin in the evening. The New Metropolitan Railway Station glitters with glass and steel. It is not overwhelming, but inviting. The architecture here speaks the language of a man: bright, open, and full of breath. The design by Warsaw-based Tremend studio won the 2024 World Architecture Festival Award in Singapore, a prize often called the "architectural Oscar". The jury recognized that the Lublin station is not only a modern transport hub but also a symbol of a new sensibility – a place where the journey begins with beauty.

At the Hampton by Hilton hotel, I chat with the receptionist. "Lublin is changing, but without haste, she says. "Everything matures here like wine".

At the end of the day – Mandragora. The Jewish restaurant on the Market Square smells of honey, onions, and memories. Mr. Józef, a charming waiter with forty years of experience, smiles at me: "Lublin is like cebularz (local onion-topped roll). It has layers. The deeper you bite into it, the more you can taste it".

I look at the cobblestones, at the Trinitarian Tower, at the fog over Litewski Square. Lublin is not an open-air museum. It's a city that grows from stone and memory. And as in Czechowicz's poem – it still dreams of itself. And of us.

Pałac – Muzeum Zamoyskich w Kozłówce / Zamoyski Palace Museum in Kozłówka

Fot.: ysuul – Adobe Stock

Fot.: Dorota Olenicka

Drapacz chmur „Jedenadvacítka” („Dwudziestka Jedynka”) / Skyscraper „Jedenadvacítka” („Twenty One”)

ZLÍN OD BUTÓW BATY DO MIASTA MARZEŃ

DOROTA
OLENDZKA

ZLÍN – FROM BATA'S SHOES TO DREAM CITY

GDYBY NIE BUTY, ZLÍN POZOSTAŁBY JEDYNI KROPKĄ NA MAPIE MORAW. A JEDNAK W RĘKACH JEDNEGO CZŁOWIEKA – TOMÁŠA BATY – ZAMIEŃ SIĘ W PULSUJĄCE SERCE PRZEMYSŁOWEJ UTOPII. TO TUTAJ, WŚRÓD WZGÓRZ WSCHODNICH MORAW, NARODZIŁ SIĘ WIZJA, KTÓRA POŁĄCZYŁA KAPITALIZM, ARCHITEKTURĘ I SPOŁECZNĄ DISCYPLINĘ W JEDNO Z NAJDIWNIJSZYCH, A ZARAZEM NAJBARDZIEJ FASCYNUJĄCYCH MIAST ŚWIATA.

OD SZEWSKIEGO STOŁU DO ŚWIATOWEGO IMPERIUM

Był rok 1894, kiedy młody szewc otworzył w Zlinie niewielką manufakturę. Wszystko, co miał, to dziesięciu pracowników i długi, które mogły pogrzebać jego marzenia. Wtedy narodził się pomysł prosty jak sznurówka – tanie, tekstylne buty na skórzanej podeszwie. Jak się okazało,

„Batovki” zdobyły rynek szybciej, niż ktokolwiek przypuszczał. Wkrótce fabryka tętniła jak organizm – w latach 30. XX wieku produkowała 35 milionów par butów rocznie. Zlín stał się laboratorium nowoczesności, a Bata – inżynierem ludzkiego życia.

MIASTO ZRODZONE Z IDEI

Właściciel nie zadowalał się zyskiem. Chciał zbudować miasto, w którym każdy trybik jego maszyny będzie działał perfekcyjnie. Z architektem Františkem Lydiem Gahurą zaprojektował funkcjonalistyczny Zlín – równe ulice, ceglane domy bez plotów, żelbetowe biura i zakłady. Serce tego eksperymentu stanowił Budynek 21 – pierwszy drapacz chmur w Europie Środkowej, wyposażony w „mobilne biuro” – windę, w której sam Bata odbywał codzienne inspekcje.

„PRINCIP BATA” – MARZENIE, KTÓRE NIE ZGASŁO

Dziś duch wizjonera wciąż unosi się nad miastem. W monumentalnym Budynku nr 14/15, dawnym kompleksie fabrycz-

IF IT WEREN'T FOR THE SHOES, ZLÍN WOULD HAVE REMAINED A MERE DOT ON THE MAP OF MORAVIA. YET, IN THE HANDS OF ONE MAN – TOMÁŠ BATA – IT TRANSFORMED INTO THE BEATING HEART OF AN INDUSTRIAL UTOPIA. IT WAS HERE, AMID THE HILLS OF EASTERN MORAVIA, THAT A VISION WAS BORN THAT COMBINED CAPITALISM, ARCHITECTURE, AND SOCIAL DISCIPLINE INTO ONE OF THE STRANGEST, YET MOST FASCINATING CITIES IN THE WORLD.

FROM A SHOEMAKER'S TABLE TO A GLOBAL EMPIRE

It was 1894 when a young shoemaker opened a small factory in Zlín. He had ten employees and debts that could have destroyed his dreams. Then, an idea as simple as a shoelace was born – cheap, textile shoes with leather soles. „Batovkas” conquered the market faster than anyone expected. Soon, the factory was thriving like an organism – by the 1930s, it was producing 35 million pairs annually. Zlín became a laboratory of modernity, and Bata – an engineer of human life.

A CITY BORN FROM AN IDEA

He wasn't satisfied with profit alone. He wanted to build a city in where every cog in his machine would function perfectly. Together with architect František Lydie Gahura, he designed a functionalist city of Zlín – straight streets, brick houses without fences, reinforced concrete offices and factories. The heart of this experiment was Building 21 – the first skyscraper

Miejsce Pamięci Tomáša Baty / The Tomáš Bata Memorial

Fot.: Dorota Olenicka

Fot.: Dorota Olenzka

Muzeum obuwnicze w Złinie / The Museum of Shoemaking in Zlín

nym, mieści się Instytut Bata i niezwykła wystawa „Princip Bata” – kronika człowieka, który z butów uczynił symbol nowoczesności. W jednej z największych w Europie ekspozycji obuwia można zobaczyć 651 par z całego świata: od chińskich pantofelków deformujących stopy po australijskie *kurdaitcha* z ludzkich włosów.

UTOPIA, KONTROLA I LEGENDA

Ale to nie tylko muzeum butów – to opowieść o idei. O człowieku, który własnoręcznie testował normy pracy, budował szkoły dla gospodyń i całe osiedla dla robotników. O eksperymencie społecznym, który wymykał się definicjom – pomiędzy utopią a kontrolą, wolnością a systemem.

Tomáš Bata zginął w 1932 roku w katastrofie lotniczej, lecąc do Zurychu. Lecz jego sen trwa. Zlín – miasto funkcjonalizmu i marzeń zamienionych w rzeczywistość – wciąż mówi jego głosem: „Dziś marzenie, jutro rzeczywistość”.

in Central Europe equipped with a „mobile office” – a lift in which Bata himself carried out daily inspections.

„PRINCIP BATA” – A DREAM THAT NEVER FADED

Today, the spirit of the visionary still hovers over the city. The monumental Building No. 14/15, a former factory complex, houses the Bata Institute and the extraordinary exhibition „Princip Bata” – a chronicle of the man who turned shoes into a symbol of modernity. One of the largest footwear exhibitions in Europe features 651 pairs from around the world: from Chinese slippers that deformed feet to Australian *kurdaitchas* made from human hair.

UTOPIA, CONTROL, AND LEGEND

But this isn't just a museum of shoes – it's a story about an idea. About a man who personally tested labour standards, built schools for housewives, and entire housing estates for workers. About a social experiment that defied definition – between utopia and control, freedom and the system.

Tomáš Bata died in a plane crash in 1932 while flying to Zurich. But his dream lives on. Zlín – a city of functionalism and dreams turned into reality – still speaks in his voice: „Today a dream, tomorrow reality.”

LASKI – ZOBACZYĆ ŚWIAT INACZEJ

LASKI – SEEING THE WORLD DIFFERENTLY

W sercu zielonej otuliny Kampinoskiego Parku Narodowego w Laskach działa Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych im. Róży Czackiej, prowadzony przez Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi.

In the heart of the green surroundings of the Kampinos National Park, Laski is home to the Róża Czacka Educational and Care Centre for Blind Children, run by the Society for the Care of the Blind.

To miejsce z ponad stuletnią tradycją przygotowuje niewidome i słabowidzące dzieci z całej Polski do samodzielnego życia, łącząc edukację z rehabilitacją, muzyką, sportem i terapią. Blisko połowa z nich zmagają się z dodatkowymi, poważnymi schorzeniami.

With over a century of tradition, this centre prepares blind and visually impaired children from all over Poland for independent living, combining education with rehabilitation, music, sports, and therapy. Nearly half of them struggle with additional, serious health conditions.

Dzisiaj placówka mierzy się z wyzwaniem wyposażenia nowo wybudowanego internatu, do którego dzieci przeprowadzą się na początku roku 2026.

Today, the facility is facing the challenge of equipping a newly built boarding school, to which the children will move in early 2026.

WSPARCIE:

mBank 02 1140 1010 0000 4399 5800 1002

(tytuł: nowy internat)

BLIK 572 896 588.

LASKI
TOWARZYSTWO OPIEKI
NAD OCIEMNIAŁYMI

HOSTEL „ZACHODNI”

- Idealna lokalizacja przy Dworcu Autobusowym i Dworcu PKP Warszawa Zachodnia,
- W samym sercu stolicy, świetny dojazd do lotnisk, atrakcji turystycznych, centrów handlowych i najważniejszych punktów miasta,
- 168 miejsc noclegowych w pokojach 1–4-osobowych,
- W cenie: śniadanie, dostęp do prysznica, lodówki, żelazka oraz bezpłatna przechowalnia bagażu,
- Do dyspozycji gości całodobowa recepcja, czynna 7 dni w tygodniu,
- W bezpośrednim sąsiedztwie: bankomaty, poczta, kioski, biletomaty ZTM i dalekobieżne, sklepy, drogeria, punkty gastronomiczne i wiele innych,
- Hostel „Zachodni” – wygodnie, blisko, bez stresu.

Tu odpoczniesz przed dalszą podróżą albo zaczniesz przygodę z Warszawą!

Sprawdź, jak może wyglądać nocleg w centrum stolicy.

RECEPCJA HOSTELU
24 h/7

HOSTEL ZACHODNI
Al. Jerozolimskie 144
02-305 Warszawa

☎ Telefon: +48 22 817 63 92
Mobile: +48 728 472 182

✉ e-mail: repcja@hostelzachodni.pl

🌐 website: hostelzachodni.pl

HOSTEL “ZACHODNI”

- Ideal location – the Bus Station and the Warsaw West Railway Station,
- It is in the heart of the capital and offers great access to airports, tourist attractions, shopping centres and the city's most important landmarks,
- 168 beds in rooms for 1-4 people,
- Included in the price are breakfast, access to a shower, fridge, iron, and free luggage storage,
- There is a 24-hour reception open seven days a week,
- In the immediate vicinity: ATMs, a post office, kiosks, ZTM and long-distance ticket machines, shops, a drugstore, places to eat and many other amenities,
- The Zachodni hostel is comfortable, close and stress-free.

Rest before your journey
or begin your Warsaw adventure!

Check out what accommodation
in the centre of the capital can look like.

Хостел «Західний»

- Ідеальне розташування – Автовокзал та Західний залізничний вокзал Варшави,
- У самому серці столиці, чудовий доступ до аеропортів, туристичних пам'яток, торгових центрів та найважливіших пунктів міста,
- 168 місць у кімнатах 1-4-місних,
- У вартість входить: сніданок, користування душем, холодильником, праскою та безкоштовне зберігання багажу,
- Цілодобова стійка реєстрації, працює 7 днів на тиждень,
- У безпосередній близькості: банкомати, пошта, кіоски, квиткові автомати міського транспорту та міжміських поїздів, магазини, аптека, пункти громадського харчування та багато іншого,
- Хостел «Західний» – комфортно, близько, без стресу.

Тут ви можете відпочити перед тим,
як продовжити свою подорож
або розпочати свою пригоду з Варшавою!

Перевірте, як може виглядати
проживання в центрі столиці.

RYGA

ANNA MOŁĘDA-KOMPOLT

W RYTMIE HISTORII, KULTURY I SECESJI

RIGA IN THE RHYTHM OF HISTORY, CULTURE, AND ART NOUVEAU

RYGA, STOLICA ŁOTWY, TO JEDNO Z TYCH MIEJSC, KTÓRE POTRAFIĄ MILE ZASKOCZYĆ. POŁOŻONA NAD BRZEGIEM DŻWINY, ŁĄCZY W SOBIE UROK ŚREDNIOWIECZNEGO STAREGO MIASTA Z PULSUJĄCĄ ENERGIĄ NOWOCZESNEJ METROPOLII. SPACERUJĄC PO JEJ BRUKOWANYCH ULICZKACH, MOŻNA PODZIWIĄĆ PRZEPIĘKNE KAMIENCE W STYLU SECESYJNYM, ODPOCZĄĆ W KLIMATYCZNYCH KAWIARNIACH I POCZUĆ DUCHA HISTORII NA KAŻDYM KROKU. CHOĆ CZĘSTO POMIJANA NA MAPIE EUROPEJSKICH PODRÓŻY, DLA TYCH, KTÓRZY JĄ ODKRYJĄ, STAJE SIĘ NIEZAPOMNIANYM PUNKTEM NA TURYSTYCZNEJ TRASIE.

ŚLADAMI GOTYKU I DŹWIKÓW SKRZYPIEC

Zwiedzanie Rygi warto zacząć od jej najstarszej części, czyli Starego Miasta (Vecrīga), wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO. To prawdziwy labirynt historii. Spacer po Starówce to jak podróż przez wieki. Począwszy od średniowiecza, przez epokę hanzeatyckiej potęgi, aż po elegancką secesję, na współczesnej sztuce ulicznej kończąc. W płataninie ulic i starych kamienic czekają na zwiedzających małe galerie, klimatyczne kawiarnie z jazzem na żywo, sklepiki z bursztynem i piekarnie pachnące cynamonowymi bułeczkami (lokalna specjalność, polecam!).

To też prawdziwa gratka dla miłośników gotyckiej architektury. Tutejsze kościoły są nie tylko architektonicznymi perłami, ale również świadkami dziejów miasta, które przez wieki znajdowało się na skrzyżowaniu kultur: niemieckiej, szwedzkiej, rosyjskiej i bałtyckiej. Centralnym punktem miasta jest majestatyczny kościół św. Piotra, którego wieża sięga 123 metrów, gwarantując niesamowity widok nie tylko na Rygę, ale i meandrującą Dźwinę. Ko-

RIGA, THE CAPITAL OF LATVIA, IS ONE OF THOSE PLACES THAT CAN PLEASANTLY SURPRISE YOU. LOCATED ON THE BANKS OF THE DAUGAVA RIVER, IT COMBINES THE CHARM OF A MEDIEVAL OLD TOWN WITH THE PULSATING ENERGY OF A MODERN METROPOLIS. STROLLING THROUGH ITS COBBLED STREETS, YOU CAN ADMIRE BEAUTIFUL ART NOUVEAU TOWNHOUSES, RELAX IN ATMOSPHERIC CAFÉS, AND FEEL THE SPIRIT OF HISTORY AT EVERY TURN. ALTHOUGH OFTEN OVERLOOKED ON EUROPEAN TRAVEL MAPS, FOR THOSE WHO DISCOVER IT, IT BECOMES AN UNFORGETTABLE STOP ON THE TOURIST ITINERARY.

IN THE FOOTSTEPS OF GOTHIC ARCHITECTURE AND THE SOUND OF VIOLINS

It's best to begin your visit to Riga in its oldest part, the Old Town (Vecrīga), which is listed as a UNESCO World Heritage Site. It's a veritable labyrinth of history. A walk through the Old Town is like a journey through the centuries. Starting from the Middle

Ryga – Plac Ratslaukumsa z pomnikiem Rolanda i słynnym Domem Bractwa Czarnogłowych
Riga – Ratslaukums Square with the Roland Monument and the famous House of the Blackheads

Ryga – widok na Stare Miasto z wieżami katedry (po lewej) i kościoła św. Piotra / Riga – View of the Old Town with the towers of the cathedral

lejnym przystankiem powinna być katedra (Rīgas Doms). Jej początki sięgają XIII wieku, wielokrotnie przebudowywana dziś zachwyca mieszanką stylów – od gotyku przez barok po klasyczm. Warto posłuchać tu słynnych organów, uznawanych za jedno z najpiękniejszych i najbardziej imponujących w całej Europie.

Nie sposób pominąć również Domu Bractwa Czarnogłowych, czyli barokowego cacka, które pierwotnie służyło jako siedziba cechu kupców nieżonatych. Dziś to jedna z ikon miasta, a jej bajeczna fasada przyciąga turystów jak magnes. W środku często odbywają się wystawy i koncerty. Tuż obok znajdują się Trzy Bracia, czyli trzy sąsiadujące kamienice reprezentujące trzy różne epoki architektoniczne. W jednej z nich, datowanej na XV wiek, mieści się dziś Muzeum Architektury. To najstarsze mieszkalne budynki w Rydze i świetna okazja do zobaczenia, jak zmieniła się miejska zabudowa na przestrzeni wieków.

ZAMEK RYSKI – PERŁA HISTORII NAD DŹWINĄ

Jednym z najbardziej rozpoznawalnych symboli stolicy Łotwy jest Zamek Ryski (Rīgas pils). Położony malowniczo nad brzegiem Dźwiny także stanowi ważny punkt na historycznej mapie Europy Północnej. Zamek został założony w 1330 roku przez Zakon Kawalerów Mieczowych, który wówczas sprawował kontrolę nad tymi terenami. W ciągu wieków był wielokrotnie przebudowywany, a jego wygląd zmieniał się w zależności od dominujących stylów architektonicznych i potrzeb militarnych oraz admi-

ages, through the era of Hanseatic power, to elegant Art Nouveau, ending with contemporary street art. Within the maze of streets and old tenement houses, visitors will find small galleries, atmospheric cafés with live jazz, amber shops, and bakeries smelling of cinnamon buns (a local specialty, highly recommended!).

It's also a real treat for lovers of Gothic architecture. The local churches are not only architectural gems but also witnesses to the history of the city, which for centuries stood at the crossroads of German, Swedish, Russian, and Baltic cultures. The central point of the city is the majestic St. Peter's Church, whose 123-metre tower guarantees an incredible view not only of Riga but also of the meandering Daugava River. Another stop should be the Riga Cathedral (Rīgas Doms). Its origins date back to the 13th century and, after numerous reconstructions, today it delights with its blend of styles, from Gothic to Baroque to Classicism. It's worth listening to the famous organ, considered one of the most beautiful and impressive in all of Europe.

Also worth seeing is the House of the Brotherhood of Blackheads, a Baroque gem that originally served as the headquarters of the guild of unmarried merchants. Today, it's one of the city's icons, and its enchanting facade attracts tourists like a magnet. Exhibitions and concerts are often held inside. Right next door are the Three Brothers, three neighbouring tenement houses representing three different architectural eras. The oldest, which now houses the Museum of Architecture, dates back to the 15th century. These are the oldest residential buildings in Riga and a great opportunity to see how the city's architecture has changed over the centuries.

Zamek Krzyżacki w Rydze / Teutonic Castle in Riga

nistracyjnych. Dziś jest oficjalną rezydencją prezydenta Łotwy, co czyni go jednym z nielicznych zamków w Europie, który wciąż ma status aktywnej siedziby głowy państwa.

Zamek zachwyca gotycką i renesansową architekturą, w której można dostrzec wpływy różnych epok. Charakterystyczne cztery wieże, w tym słynna Wieża Duchów (Garu tornis), nadają mu niepowtarzalny, wręcz bajkowy wygląd. Wnętrza zamku to połączenie zabytkowych sal reprezentacyjnych oraz nowoczesnych przestrzeni wystawienniczych. Szczególnie warto zwrócić uwagę na Salę Rycerską i kaplicę zamkową, które przyciągają zarówno turystów, jak i historyków sztuki.

Zamek Ryski mieści także kilka instytucji kulturalnych, w tym Łotewskie Muzeum Narodowe oraz Muzeum Sztuki Obcej (Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejs), gdzie można obejrzeć kolekcję dzieł sztuki, eksponaty historyczne oraz wystawy czasowe poświęcone dziejom Łotwy i Bałtyku.

SECESYJNA RYGA

Choć wielu kojarzy to miasto z gotyckimi wieżami i hanzeatyckim dziedzictwem, prawdziwy skarb kryje się kilka kroków od Starego Miasta, w dzielnicy, która przypomina galerię sztuki pod gołym niebem. Harmonia form, inspiracja naturą i dążenie do piękna w codzienności są tu wyczuwalne niemal na każdym kroku. Secesja, pełna finezji, symboliki i zmysłowych linii, znalazła tu jeden z najpełniejszych wyrazów w Europie.

Pod koniec XIX i na początku XX wieku Ryga przeżywała prawdziwy rozkwit. Miasto rozwijało się dynamicznie, a zamożne mieszczaństwo zlecało budowę eleganckich kamienic w nowoczesnym stylu. Tak powstało ponad 800 secesyjnych budynków, z których wiele zachowało się w doskonałym stanie do dziś. To sprawia, że Ryga, obok Wiednia, Barcelony i Brukseli, uważana jest za jedną z europejskich stolic secesji.

RIGA CASTLE – A HISTORICAL PEARL ON THE DAUGAVA RIVER

One of the most recognizable symbols of Latvia's capital is Riga Castle (Rīgas pils). Picturesquely situated on the banks of the Daugava River, it also represents a significant historical landmark in Northern Europe. Founded in 1330 by the Livonian Brothers of the Sword, which controlled the region at the time, the castle has been rebuilt numerous times over the centuries. Its appearance has changed depending on prevailing architectural styles and military and administrative needs. Today, it is the official residence of the President of Latvia, making it one of the few castles in Europe that still holds the status of an active seat of the head of state.

The castle impresses with its Gothic and Renaissance architecture, reflecting the influences of various eras. Its four distinctive towers, including the famous Ghost Tower (Garu tornis), give it a unique, almost fairytale-like appearance. The interiors of the castle combine historic reception rooms with modern exhibition spaces. The Knights' Hall and the castle chapel are particularly noteworthy, attracting both tourists and art historians.

Riga Castle also houses several cultural institutions, including the Latvian National Museum and the Museum of Foreign Art (Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejs), where you can see art collections, historical exhibits, and temporary exhibitions dedicated to the history of Latvia and the Baltic Sea.

ART NOUVEAU RIGA

While many associate this city with Gothic towers and Hanseatic heritage, the true treasure lies just a few steps away from the Old Town, in a district reminiscent of an open-air art gallery. The harmony of form, inspiration from nature, and the pursuit of beauty in everyday life are felt here at almost every turn. Art Nouveau, full of finesse, symbolism, and sensual lines, found one of its most complete expressions in Europe.

Ryga – secesyjne kamienice przy ulicy Alberta
Riga – Art Nouveau townhouses on Albert Street

ELIZABETES I ALBERTA – ULICE JAK ZE SNU

Serce ryskiej secesji bije przy ulicy Alberta (Alberta iela) i sąsiedniej Elizabethes (Elizabethes iela). Fasady kamienic zdobią kobiece twarze o melancholijnym spojrzeniu, fantastyczne stwory, maski, pawie, lwy, girlandy kwiatów i figury symboliczne. Wszystko to tworzy architektoniczną poezję, pełną ukrytych znaczeń i detali. Warto zwrócić uwagę na dzieła mistrza ryskiej secesji, Michaiła Eisensteina, ojca słynnego reżysera Siergieja Eisensteina. Jego projekty cechuje wyjątkowa fantazja i odwaga formalna, a budynki niemal tańczą, są pełne rytmu, koloru i dramatyzmu.

A skoro o secesji mowa, to nie można pominąć Muzeum Secesji przy ulicy Alberta 12. To nie tylko zbiór eksponatów, ale żywa rekonstrukcja secesyjnego mieszkania, w którym można przysiąść przy gramofonie, spojrzeć w lustro z epoki czy... zrobić zdjęcie w stroju z początku XX wieku. To żywa lekcja historii o mieszczańskiej Rygi sprzed ponad 100 lat.

ZIELONE PŁUCA MIASTA – PARKI I OGRODY

Choć Ryga znana jest przede wszystkim z architektury i bogatego dziedzictwa kulturowego, to równie mocno potrafi oczarować swoją zieloną stroną. Jednym z najbardziej znanych i lubianych terenów zielonych Rygi jest park Esplanāde, położony tuż obok gmachu Łotewskiego Muzeum Narodowego Sztuki. To elegancki, zadbane teren z szerokimi alejami, fontannami i mnóstwem ławek, na których przysiadają studenci, artyści i zakochane pary. Tuż obok rozciąga się park Kronvalda – malowniczy i pełen uroku teren, przecięty wijącym się kanałem miejskim, po którym można pływać łódką lub rowerem wodnym.

Dla miłośników natury w jej najbardziej różnorodnej postaci obowiązkowym punktem zwiedzania będzie Ogród Botaniczny Uniwersytetu Łotewskiego. Znajduje się w dzielnicy Pārdaugava, po drugiej stronie rzeki Dźwiny i oferuje prawdziwe bogactwo gatunków: od tropikalnych palm po rodzime drzewa i rośliny wodne. Na aktywny wypoczynek warto za to wybrać leżący na północnych obrzeżach Rygi Mežaparks, czyli Park Leśny. Jest to ogromna przestrzeń rekreacyjna z lasami, ścieżkami rowerowymi, terenami do biegania i miejscami piknikowymi.

Na miłośników natury czeka również ryski ogród zoologiczny, a zaledwie kilka kroków dalej wypocząć można nad jeziorem Ķīšezers, gdzie latem królują sporty wodne, plażowanie i relaks. To jedno z najbardziej lubianych miejsc wypoczynku mieszkańców miasta w cieplejszych miesiącach.

In the late 19th and early 20th centuries, Riga experienced a real boom. The city developed dynamically, and wealthy bourgeoisie commissioned the construction of elegant townhouses in a modern style. This resulted in the construction of over 800 Art Nouveau buildings, many of which remain in excellent condition to this day. This makes Riga, alongside Vienna, Barcelona, and Brussels, one of the European capitals of Art Nouveau.

ELIZABETH AND ALBERTA – DREAMLIKE STREETS

The heart of Riga Art Nouveau beats on Alberta Street (Alberta iela) and the neighbouring Elizabethes Street (Elizabethes iela). The facades of the buildings are decorated with melancholic female faces, fantastical creatures, masks, peacocks, lions, flower garlands, and symbolic figures. All this creates an architectural poetry, full of hidden meanings and details. It's worth paying attention to the works of the master of Riga Art Nouveau, Mikhail Eisenstein, father of the famous film director Sergei Eisenstein. His designs are characterized by exceptional imagination and formal audacity, and the buildings almost dance, full of rhythm, colour and drama.

Speaking of Art Nouveau, you can't miss the Art Nouveau Museum at 12 Alberta Street. It's not just a collection of exhibits, but a living reconstruction of an Art Nouveau apartment, where you can sit at a gramophone, look at yourself in a mirror from that era, or... take a photo in early 20th-century clothing. It's a living history lesson about bourgeois Riga from over 100 years ago.

THE GREEN LUNGS OF THE CITY – PARKS AND GARDENS

Although Riga is primarily known for its architecture and rich cultural heritage, it can also enchant with its green side. One of Riga's most famous and beloved green spaces is Esplanāde Park, located right next to the Latvian National Museum of Art. It's an elegant, well-maintained area with wide avenues, fountains, and numerous benches where students, artists and couples in love sit. Right next to it is Kronvalda Park – a picturesque and charming area, crossed by a winding city canal, where you can enjoy boating or pedal boating.

For lovers of nature in its most diverse forms, a must-see is the University of Latvia Botanical Garden. Located in the Pārdaugava district, across the Daugava River, it boasts a veritable wealth of species, from tropical palms to native trees and aquatic plants. For active recreation, Mežaparks, i.e. Forest Park, located on the northern outskirts of Riga, is worth a visit. It's a vast recreational area with forests, bike paths, jogging paths, and picnic areas. Nature lovers will also enjoy the Riga Zoo, and just a few steps away, you can relax at Lake Ķīšezers, where water sports, sunbathing, and relaxation reign supreme in summer. It's one of the city's most popular recreation areas during the warmer months.

DRUGI FESTIWAL MUZYCZNO TURYSTYCZNY

DOWALL HALL AND CHROME HILL CAMPSIE
29-31/05/26
BUXTON, SK17 0RW

W PROGRAMIE:

- MUZYKA NA ŻYWO
- MUZYKA DO ZABAWY
- CATERING
- WYCIECZKI PO SZLAKACH
- GRY I ZABAWY DLA DZIECI I DOROSŁYCH
- LICYTACJE CHARYTATYWNE
- WYSTĘPY NA ŻYWO NASZYCH GOŚCI SPECJALNYCH:

NOISE SPECTRUM PROJECT
GRZEGORZ NORAS
ZIBBY
ANDRZEJ GAJ

TOMASZ LEWANDOWSKI & KRZYSZTOF JURKIEWICZ

TURYSTYCZNIE UK
FESTIWAL MUZYCZNO-TURYSTYCZNY

ŚWIAT
PODRÓŻE I KULTURA

FACEBOOK GRUPA: TURYSTYCZNIE UK

CZEGO TO LUDZIE NIE WYMYŚLA...

JAROSŁAW
KAŁUCKI

WHAT PEOPLE WILL COME UP WITH...

A w zasadzie – czego to nie wymyślili już w przeszłości w swoich krajach. Cudzoziemców może bawić bezkrwawa corrida krów w Szwajcarii lub szokować sok z okiem owcy, czyli mongolska Krwawa Mary. A to od stuleci swoiste kody kulturowe tubylców, z których są dumni naszymi Polacy z soku z kiszonej kapusty, uznanego gdzie indziej za potrawę obrzydliwą. Czasem, jak w wypadku Wikingów i ich zwyczajów, ten kulturowy kod szturmem wkracza nawet do światowej popkultury.

SOK Z KISZONEJ KAPUSTY W MUZEUM OBRZYDLIWYCH POTRAW

W Malmö w absolutnie niezwykłym muzeum zebrano najdziwniejsze i najbardziej odstraszające potrawy na świecie. Wraz z biletem dostaje się specjalny woreczek, bo niektórzy widzą wymiotują na widok eksponatów. Co więcej, najodważniejsi mogą spróbować wielu z nich. Od lokalnego kiszonego śledzia, chińskiego wina z myszy lub mongolskiego soku z okiem owcy nazywanego mongolską Krwawą Mary, chipsów z byczego penisa, świerszcza, zuczka czy też hakarl, tradycyjnej potrawy islandzkiej z fermentowanego mięsa rekina, peruwiańskiego soku z żab, ciasta z insektów czy baluta, czyli jajka z rozwiniętym kaczym zarodkiem po... szwajcarskie sery dojrzewające, tatar i nasz rodzimy sok z kiszonej kapusty.

Zaskakujące? Owszem, bo w Muzeum Obrzydliwych Potraw wcale nie chodzi o szokowanie, lecz pokazanie, że mają one głębokie tło kulturowe. A przykład austriackiego wina z glikolem (zdobywało laury w międzynarodowych konkursach!) czy faszerowanej sterydami wieprzowiny to swoiste memento, że człowiek z chęci zysku też potrafi uczynić potrawy obrzydliwymi.

Or rather, what they haven't already come up with in their countries. Foreigners might be amused by a bloodless cow corrida in Switzerland or shocked by the sheep's eye juice, the Mongolian Bloody Mary. These have been the indigenous people's cultural codes for centuries, of which they are as proud as Poles of sauerkraut juice, considered disgusting elsewhere. Sometimes, as in the case of the Vikings and their customs, this cultural code even storms into the global pop culture.

SAUERKRAUT JUICE AT THE DISGUSTING FOOD MUSEUM

In Malmö, an absolutely extraordinary museum collects the strangest and most repulsive foods in the world. Along with your ticket, you get a special bag, as some visitors vomit at the sight of the exhibits. What's more, the bravest can try many of them. From local pickled herring, Chinese mouse wine, or Mongolian sheep's eye juice known as Mongolian Bloody Mary, bull penis crisps, crickets, beetles, or hakarl, a traditional Icelandic dish made from fermented shark meat, Peruvian frog juice, insect cake, or balut, an egg with a developed duck embryo, to... Swiss ripened cheeses, steak tartare, and our native sauerkraut juice.

Surprising? Yes, because the Disgusting Food Museum isn't about shocking, but rather about showing that they have a deep cultural background. And examples like Austrian glycol-laced wine (which has won awards in international competitions!) and steroid-infused pork are a reminder that people can also make food disgusting out of a desire for profit.

WIKINGOWIE W INTERAKCJI

Wikingowie czekają na gości już w Trelleborgu, mieście, do którego zawijają promy z Polski. Słynny fort Wikingów położony zaledwie 1,5 km od portu to fragment zrekonstruowanej osady z X-wieczną drewnianą twierdzą otoczoną wałami ziemnymi, w której odbywa się co roku słynny festiwal wikingów.

Ale pojedynki Wikingów i ich życie codzienne można zobaczyć w Foteviken – żywym skansenie na szwedzkiej riwierze. Ta wioska pomiędzy Malmö a Trelleborgiem znana jest nie tylko w Szwecji dzięki odtworzonej z pietyzmem normańskiej osadzie z X wieku. Wioskę zbudowano w miejscu, gdzie w czerwcu 1134 roku rozegrała się wielka bitwa. Przez skansen prowadzi ścieżka historyczna, na której o mitach, legendach oraz codzienności Wikingów opowiada nie tylko przewodnik, ale również rzemieślnicy tworzący rękodzieło dawnymi metodami. Można tu wziąć udział w zawodach łuczniczych, obejrzeć starcie Wikingów, by potem spotkać się na pojednawczej uczcie w sali biesiadnej Valhalla, serwującej średniowieczne przysmaki. Jak dawniej, w wiosce wypieka się chleb wedle starych receptur, wyrabia przedmioty z gliny i żelaza, plecie tkaniny. To popularne miejsce jest regularnie odwiedzane przez grupy rekonstrukcyjne z wielu krajów, w tym m.in. z Polski.

W Foteviken jest – i to wyjątkowy skarb skansenu – imponująca kolekcja zebranych z terenu Szwecji kamieni pokrytych runami, wizerunkami węży i smoków. Odczytane i przetłumaczone inskrypcje stanowią autentyczne świadectwo wikingów epoki.

Fot.: destillat – Adobe Stock

Fot.: dudlaizov – Adobe Stock

VIKINGS IN INTERACTION

The Vikings await visitors in Trelleborg, a town where ferries from Poland dock. The famous Viking fort, just 1.5 km away from the port, is part of a reconstructed settlement with a 10th-century wooden stronghold surrounded by earthen ramparts, where the famous Viking festival is held every year.

But Viking duels and everyday life can be witnessed at Foteviken, a living open-air museum on the Swedish Riviera. This village between Malmö and Trelleborg is renowned not only in Sweden for its meticulously recreated 10th-century Norman settlement. The village was built on the site of a great battle in June 1134. A historical trail runs through the museum, where the myths, legends, and everyday life of the Vikings are recounted not only by a guide but also by craftsmen creating handicrafts using ancient methods. Here, you can participate in archery competitions, watch a Viking fight, and then gather for a reconciliatory feast in the Valhalla banquet hall, serving medieval delicacies. As in the past, the village bakes bread according to old recipes, makes objects from clay and iron, and weaves fabrics. This popular site is regularly visited by reenactment groups from many countries, including Poland.

Foteviken, a unique open-air museum treasure, houses an impressive collection of stones collected from Sweden, covered with runes, images of snakes, and dragons. The deciphered and translated inscriptions constitute authentic evidence of the Viking era.

SZWAJCARSKA BEZKRWAWA CORRIDA

Nie ma chyba nikogo, kto nie wiedziałby o walkach byków w Hiszpanii i Portugalii, ale mało kto słyszał o walkach krów. Ale w Szwajcarii mało kto o nich nie słyszał – te bezkrwawe walki organizowane są od ponad 100 lat.

Kiedy naprzeciw siebie stają dwa potężne czarne cielska, kibice na arenie milkną. Napięcie rośnie, kiedy krowy z furją zaczynają drzeć ziemię kopytami i wściekle sapać przez nozdrza. A kiedy wreszcie skierują ku sobie potężne łby i szepią się wielkimi rogami, kiedy dźwięk dzwonków na ich szyjach niesie się po całej starożytnej arenie w Martigny, publiczność szaleje. Oto walka godna finału, na którą kilkanaście tysięcy ludzi czekało od wiosny, śledząc również w mediach informacje o wynikach kolejnych, niedzielnych etapów zmagani w tej bezkrwawej corridzie odbywających się w wielu miejscach kraju.

Na bazie wrodzonego instynktu dominacji w stadzie od lat organizuje się walki krów, które sformalizowaną i dość skomplikowaną postać przybrały w 1922 roku. Czarne jak smoła krowy rasy Eringer podzielone są na pięć kategorii – od jałówek po te, które urodziły co najmniej dwa cielaki. Nie ma tu krwi ani brutalności: rogi są stępione, a celem jest wypchnięcie przeciwniczki z pola walki. Jury liczy uderzenia rogami i wyklucza krowy, które trzy razy z rzędu zaprzestały walki. Zmaganiom towarzyszą festyny, degustacje win, a nawet karmienie krów specjalnymi koncentratami owsa i winem, by poprawić ich formę.

SWISS BLOODLESS BULLFIGHTING

There's probably no one who doesn't know about bullfighting in Spain and Portugal, but few have heard of cow fighting. However, in Switzerland, almost everyone has heard of it – these bloodless fights have been organised for over 100 years.

When two mighty black bodies face each other, the spectators in the arena fall silent. The tension grows as the cows furiously begin to tear up the ground with their hooves and pant furiously through their nostrils. And when they finally turn their powerful heads toward each other and lash out with their enormous horns, the sound of bells on their necks echoing throughout the ancient arena in Martigny, the audience goes wild. This is a fight worthy of the finale that tens of thousands of people have been waiting for since spring, also following the media reports on the results of the subsequent Sunday-by-Sunday stages of this bloodless corridain many locations across the country.

Based on the innate instinct for dominance within the herd, cow fights have been organized for years, taking on a formal and rather complex form since 1922. The pitch-black Eringer-cows are divided into five categories – from heifers to those that have given birth to at least two calves. There is no blood or brutality here: the horns are blunted, and the goal is to push the opponent out of the arena. The jury counts the horn strikes and excludes cows that have stopped fighting three times in a row. The fights are accompanied by festivals, wine tastings, and even feeding the cows with special oat concentrates and wine to improve their performance.

Fot.: Pixelshop – Adobe Stock

Międzynarodowe Targi Turystyki i czasu wolnego

27-29 MARCA 2026
WROCLAW TARCZYŃSKI ARENA

ponad 200 wystawców w jednym miejscu
wydarzenia towarzyszące
Festiwal Podróżników

**Idealne rozpoczęcie nowego
sezonu turystycznego!**

mttwroclaw.pl

[mttwroclaw](https://www.facebook.com/mttwroclaw)

[mtt.wroclaw](https://www.instagram.com/mtt.wroclaw)

ZAKOPANE

– DOBRE EMOCJE ZIMĄ!

GDY ŚNIEG OTULA GÓRSKIE SZCZYT, ZAKOPANE BUDZI SIĘ DO ŻYCIA W PEŁNEJ KRASIE, OFERUJĄC NIEPOWTARZALNY KLIMAT TATR, BOGATĄ KULTURĘ GÓRALSKĄ I ŚWIETNE WARUNKI DO UPRAWIANIA SPORTÓW ZIMOWYCH.

SPORTOWE EMOCJE POD TATRAMI

Zimą Zakopane zamienia się w stolicę polskich sportów zimowych. Na miłośników narciarstwa czekają liczne stoki. I tak Początkujący narciarze dobrze będą się czuli na stokach pod Nosałem czy na Polanie Szymoszkowej. Bardziej zaawansowani zjadą stokiem Harendy z widokiem na panoramę Tatr, na mistrzów zaś czeka Kasprowy Wierch i prawdziwie górską przygodę.

Coraz większą popularnością cieszą się skitury przeznaczone dla bardziej doświadczonych turystów. Można też spróbować jazdy na nartach biegowych, zjazdów na sankach czy organizowanych w okolicznych dolinach wypraw z raketami śnieżnymi.

Wszyscy ci, którzy wolą kibicować i podziwiać światowej klasy sportowców, powinni choć raz wybrać się na prestiżową imprezę, jaką jest Puchar Świata w Skokach Narciarskich na Wielkiej Krokwi. Kibice z całej Polski (i nie tylko) tworzą tam niezapomnianą atmosferę.

Zapraszamy też do sprawdzenia swoich umiejętności podczas Pucharu Zakopanego w Narciarstwie Alpejskim, jednej z najważniejszych imprez dla narciarzy-amatorów. Po sportowych emocjach można zrelaksować się w Termach Zakopiańskich, gdzie ciepła woda i widok na Tatry gwarantują pełen wypoczynek.

Kaplica pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Jaszczurówce
Chapel of the Sacred Heart of Jesus in Jaszczurówka

PRAWDZIWA GÓRALSKA DUSZA

Po dniu spędzonym na stoku warto zanurzyć się w lokalną kulturę. Zakopane to serce podhalańskiej tradycji – z charakterystyczną muzyką, tańcem i gwarą. Koniecznie trzeba tu posłuchać kapel góralskich i skosztować regionalnych specjałów, takich jak oscypek, kwaśnica czy moskole.

Przez cały okres bożonarodzeniowy w zakopiańskich świątyniach rozbrzmiewają najpiękniejsze polskie kolędy i góralskie pastorałki podczas klimatycznych koncertów Festiwalu Kolęd, Pastorałek i Pieśni Bożonarodzeniowych „Dobrze ześ się Jezu pod Giewontem zrodził...”.

Słodkości i regionalne upominki można nabyć na jarmarku bożonarodzeniowym. Miłośników tradycyjnej sztuki Podhala zapraszamy natomiast do Galerii Sztuki Ludowej w Centrum Kultury Rodzimej w willi Czerwony Dwór i do Galerii Gazduś w Centrum Informacji Turystycznej. Tu znajdziemy rękodzieło i wyroby podhalańskich twórców: malarstwo na szkle, rzeźby, haftowane obrusy, chustki, spinki i wiele innych pięknych przedmiotów. Czerwony Dwór to przede wszystkim centrum kultury promujące sztukę rodzimą, gdzie odbywają się wystawy twórczości podhalańskich twórców, warsztaty twórczości ludowej, wykłady i prelekcje. W Zakopanem znajdziemy ponadto wiele galerii sztuki, które prezentują zarówno lokalne

ZAKOPANE

– GOOD VIBES IN WINTER!

WHEN SNOW COVERS THE MOUNTAIN PEAKS, ZAKOPANE COMES TO LIFE IN ALL ITS GLORY, COMBINING THE UNIQUE CLIMATE OF THE TATRA MOUNTAINS, RICH HIGHLAND CULTURE, AND EXCELLENT CONDITIONS FOR WINTER SPORTS.

SPORTING EMOTIONS IN THE TATRA MOUNTAINS

In winter, Zakopane transforms into the capital of Polish winter sports. Numerous slopes await skiing enthusiasts. Beginners will feel at home on the slopes under Nosal Mountain or on Polana Szymoszkowa. More advanced skiers can descend the Harenda slope with panoramic view of the Tatra Mountains, while expert skiers can enjoy a true mountain adventure on the Kasprowy Wierch Peak.

Ski touring, intended for more experienced tourists, is becoming increasingly popular. You can also try cross-country skiing, sledding, or snowshoeing trips organised in the surrounding valleys.

All those who prefer to cheer on and admire world-class athletes should definitely attend at least once the prestigious Ski Jumping World Cup at Wielka Krokiew. Fans from all over Poland (and beyond) create an unforgettable atmosphere and one of the most exciting winter events in the country.

We also invite you to test your skills during the Zakopane Alpine Skiing Cup, one of the most important events for amateur skiers. After the thrill of the sport, you can relax in the Zakopane Thermal Baths, where warm water and views of the Tatra Mountains guarantee complete relaxation.

A TRUE HIGHLANDER'S SOUL

After a day on the slopes, it's worth immersing yourself in local culture. Zakopane is the heart of the Podhale tradition – with its distinctive music, dance, and dialect. You can listen to highlander bands and taste regional specialties such as oscypek cheese, kwaśnica soup, and moskole potato pancakes.

Throughout the Christmas season, the most beautiful Polish carols and highlander pastorals resound in Zakopane's churches during the atmospheric concerts of the Festival of Carols, Pastorals and Christmas Songs. "It's good, Jesus, that you were born under Giewont..."

Sweets and regional gifts are worth buying at the Christmas Market, while lovers of traditional Podhale art are invited to the Folk Art Gallery at the Native Culture Centre in the Czerwony Dwór villa and to the Gazduś Gallery at the Tourist Information Centre for handicrafts and products

For.: Maciej Jorka, archiwum Urzędu miasta Zakopane

Puchar Świata w skokach narciarskich w Zakopanem 2025
Ski Jumping World Cup in Zakopane 2025

Zespół Jedla na Festiwalu Kolęd w Zakopanem
The Jedla Ensemble at the Christmas Carols Festival in Zakopane

12H Slalom Maraton, Zakopane
12-Hour Slalom Marathon, Zakopane

dziedzictwo, jak i współczesną twórczość artystyczną. Najważniejsze z nich to Miejska Galeria Sztuki im. Władysława hr. Zamoyskiego, Stacja Kultura czy Galeria Antoniego Rząsy.

Można też zajrzeć do którejś (a może wszystkich?) z dwunastu filii Muzeum Tatrzańskiego im. dra Tytusa Chałubińskiego, by zobaczyć, jak dawniej mieszkano, poznać tajniki stylu zakopiańskiego czy malarstwo i rzeźbę najznajmniejszych polskich artystów. Z kolei Centrum Edukacji Przyrodniczej i Tatrzańskie Archiwum Planety Ziemia Tatrzańskiego Parku Narodowego to wyjątkowe miejsca, w których każdy – niezależnie od wieku – może w ciekawy sposób poznać przyrodę Tatr.

Radośnie obchodzone na całym świecie powitanie Nowego Roku pod Tatrami ma szczególnie urok. Zakopiański Sylwester to impreza plenerowa pełna folkowych inspiracji i gwiazd ogólnopolskiego formatu, melomanów przyciąga zaś kameralny koncert sylwestrowy w wykonaniu Tatrzańskiej Orkiestry Klimatycznej w kinie Sokół.

UROK ZIMOWEGO KRAJOBRAZU

Nic nie może się równać z widokiem skrzących się białą Tatr i ośnieżonych drewnianych domów, które tworzą bajkowy klimat. Czy to będzie spacer zabytkową ulicą Kościeliską czy wędrowka do Morskiego Oka lub w dolinki tatrzańskie – zimą to niezapomniane przeżycia.

Zakopane zimą to idealne połączenie sportu, przyrody i kultury. To miejsce, w którym każdy – od miłośnika nart po amatora folkloru – znajdzie coś dla siebie.

by Podhale artists: glass paintings, sculptures, embroidered tablecloths, scarves, pins, and many other beautiful items.

Czerwony Dwór is primarily a cultural centre promoting native art, hosting exhibitions of works by Podhale artists, folk art workshops, lectures, and talks. Zakopane also boasts numerous art galleries showcasing both local heritage and contemporary art. The most important of these include the Count Władysław Zamoyski Municipal Art Gallery, Stacja Kultura, and the Antoni Rząsa Gallery.

It's worth visiting one (or perhaps all?) of the twelve branches of the Dr Tytus Chałubiński Tatra Museum to see how people used to live in the past, learn the secrets of the Zakopane style, and explore paintings and sculptures by Poland's most distinguished artists. The Nature Education Centre and the Tatra Archives of Planet Earth of the Tatra National Park are unique places where everyone, regardless of age, can learn about the nature of the Tatra Mountains in an interesting way.

The New Year's Eve celebrations in the Tatra Mountains, joyfully held all over the world, have a special charm. Zakopane's New Year's Eve is an outdoor event full of folk inspirations and national stars, while music lovers are attracted by the intimate New Year's Eve Concert performed by the Tatra Climate Orchestra at the Sokół Cinema.

THE CHARM OF THE WINTER LANDSCAPE

Nothing compares to the view of the sparkling white Tatra Mountains and the snow-covered wooden houses that create a fairytale atmosphere. Whether it's a walk along historic Kościeliska Street or a hike to Morskie Oko or the Tatra valleys, winter is an unforgettable experience.

Zakopane in winter is the perfect combination of sports, nature, and culture. It's a place where everyone, from ski enthusiasts to folklore lovers, will find something for themselves.

Zakopane zimą
– tu zaczyna się Twoja przygoda!

Zakopane in winter
– this is where your adventure begins

POLSKIE
MARKI
TURYSTYCZNE

eno
TARNOWSKIE

45 minutes from Cracow to Tarnow
45 minut z Krakowa do Tarnowa

www.tarnow.travel

Ministerstwo
Sportu i Turystyki

Zadanie publiczne pn. „enoTARNOWSKIE – produkt turystyczny o wysokiej konkurencyjności” dofinansowano ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki zgodnie z zawartą umową nr 2025/0066/1601/UDOT/DT/BP/JB z dnia 13 czerwca 2025 r.

WISŁA

DLA RODZIN I MIŁOŚNIKÓW SPORTÓW – ZIMOWA MAGIA W SERCU BESKIDÓW

KIEDY GÓRY OTULA BIEL, WISŁA ZMIENIA SIĘ W JEDNĄ Z NAJATRAKCYJNIEJSZYCH ZIMOWYCH DESTYNACJI W POLSCE. TO GÓRSKIE MIASTECZKO, POŁOŻONE W SERCU BESKIDU ŚLĄSKIEGO, PRZYCIĄGA ZARÓWNO RODZINY Z DZIEĆMI, JAK I PASJONATÓW AKTYWNEGO WYPOCZYNKU.

POCZUJ PRAWDZIWĄ ZIMĘ

Niezależnie od tego, czy marzysz o pierwszych szusach, nauce jazdy na nartach dzieci, biegówkach w ciszy lasu czy po prostu o spokojnych spacerach i dobrym jedzeniu, Wisła spełnia te oczekiwania. Zimą jest tu wszystko, co w górach lubimy najbardziej: śnieg pod stopami, widok na szczyty, smak rozgrzewającej herbaty i poczucie, że czas płynie wolniej. Bliskość przyrody, rozbudowana infrastruktura narciarska, a do tego charakter miejsca

ukształtowany przez kulturę i tradycję sprawiają, że zimowy pobyt w Wiśle zostaje w pamięci na długo. Warto odkryć ją na nowo.

ZIMOWE SPORTY DLA KAŻDEGO

Na narciarzy czekają stoki o różnym stopniu trudności – od łagodnych tras dla początkujących po bardziej wymagające zjazdy dla doświadczonych. Miłośnicy spokoju wybiorą biegówki w dolinach i na leśnych polanach, gdzie słychać tylko śnieg

Panorama Wisły / Wisła Panorama

Fot.: archiwum UM Wisła

Zimowy kulig / Winter Sleigh Ride

skrzypiący pod nartami. Rodziny chętnie korzystają z atrakcji, które nie wymagają sprzętu – sankowanie, snowtubing czy kuligi przez ośnieżone doliny to niezapomniane przeżycia i wspólna radość.

BESKIDZKA KULTURA OD PODSZEWKI

Zima w Wiśle to nie tylko sport. To również wspaniały czas na spacer po miasteczku, które o tej porze roku nabiera szczególnego uroku. W centrum kuszą kawiarnie, cukiernie i restauracje, gdzie można spróbować lokalnych smaków. Tradycja beskidzka jest wciąż tu żywa, a muzyka i lokalne rzemiosło nadają miejscu wyjątkowy charakter. W Wiśle nie brakuje również ciekawych miejsc do odwiedzenia – działają rozmaite muzea

Wiadukt kolejowy w Łabajowie / Railway Viaduct in Łabajów

Fot.: archiwum UM Wisła

WISŁA

FOR FAMILIES AND SPORTS ENTHUSIASTS
– WINTER MAGIC IN THE HEART
OF THE BESKID MOUNTAINS

WHEN THE MOUNTAINS ARE COVERED IN WHITE, WISŁA TRANSFORMS INTO ONE OF THE MOST ATTRACTIVE WINTER DESTINATIONS IN POLAND. THIS MOUNTAIN TOWN, LOCATED IN THE HEART OF THE SILESIA BESKIDS, ATTRACTS BOTH FAMILIES WITH CHILDREN AND ACTIVE RECREATION ENTHUSIASTS. HERE, NATURE, SPORT, AND THE HIGHLAND ATMOSPHERE CREATE A STORY THAT YOU'LL WANT TO RETURN TO.

FEEL THE REAL WINTER

Whether you dream of your first ski runs, teaching your children to ski, cross-country skiing in the silence of the forest, or simply peaceful walks and good food, Wisła will meet your expectations. In winter, it offers everything we love most about the mountains: snow underfoot, views of the peaks, the taste of warming tea, and the feeling that time slows down. The proximity to nature, extensive skiing infrastructure, and the character shaped by culture and tradition make a winter stay in Wisła a lasting memory. It's worth rediscovering it.

WINTER SPORTS FOR EVERYONE

Skiers can enjoy slopes of varying difficulty, from gentle runs for beginners to more challenging descents for experienced skiers. Those who prefer

Fot.: archiwum UM Wisła

Rezydencja Prezydenta RP Zamek w Wiśle / Residence of the President of the Republic of Poland, Wisła Castle

i galerie, lodowisko z parkiem świateł oraz liczne lokalne atrakcje, które umilą czas poza stokiem i pozwolą lepiej poznać to górskie miasteczko.

NOCLEGI – DO WYBORU, DO KOLORU

W Wiśle każdy znajdzie miejsce, w którym poczuje się jak w domu. Wybór jest szeroki – od kameralnych schronisk, rodzinnych pensjonatów z kominkiem i zapachem domowego ciasta, przez stylowe apartamenty z widokiem na góry, po eleganckie hotele z basenem. Niezależnie od tego, czy szukasz miejsca na rodzinne ferie, romantyczny weekend czy spokojny wypad w góry, Wisła ma zawsze do zaoferowania coś wyjątkowego – ciepło, gościnność i ten jedyny beskidzki klimat, którego nie da się podrobić.

Zima w Wiśle to opowieść o aktywności i odpoczynku, o radości dzieci i satysfakcji dorosłych, o bliskości natury i gościnności górskiego miasteczka. To miejsce, w którym poranek zaczyna się widokiem skrzących się w słońcu stoków, a wieczór zamyka przytulnym relaksem i gorącą herbatą w schronisku, hotelu lub pensjonacie.

a quieter atmosphere will enjoy cross-country skiing in valleys and forest glades, where the only sound is the crunch of snow beneath their skis. Families enjoy activities that don't require equipment – sledding, snow tubing, or sleigh rides through snow-covered valleys are unforgettable experiences and a shared joy.

BESKID CULTURE FROM THE INSIDE

Winter in Wisła isn't just about sports. It's also a wonderful time for walks around the town, which takes on a special charm at this time of year. The town centre tempts visitors with cafés, pastry shops, and restaurants where you can try local flavours. Beskid traditions are still alive, and music and local crafts give the place a unique character. Wisła also boasts plenty of interesting places to visit – various museums and galleries, an ice rink with a light park, and numerous local attractions that will make your time off the slopes more enjoyable and allow you to better understand this mountain town.

ACCOMMODATION – TAKE YOUR PICK

In Wisła, everyone will find a place where they feel at home. The choice is wide – from cosy mountain huts and family guesthouses with fireplaces and the aroma of homemade cakes, through stylish apartments with mountain views, to elegant hotels with swimming pools. Whether you're looking for a family vacation, a romantic weekend, or a quiet mountain getaway, Wisła always has something special to offer – warmth, hospitality, and that unique Beskid atmosphere that can't be imitated.

Winter in Wisła is a tale of activity and rest, of children's joy and adults' satisfaction, of closeness to nature and the hospitality of a mountain town. This is a place where the morning begins with the view of the slopes sparkling in the sun and the evening ends with cozy relaxation and hot tea in a mountain hut, hotel, or guesthouse.

KSIĄŻKI DO WALIZKI

Zima tuż, tuż, a my pakujemy walizkę, by wyruszyć w nieznane. Warto do niej dorzucić jedną lub dwie książki – będą doskonałym remedium na deszczowe dni. Albo źródłem informacji, dzięki którym na dane miejsce spojrzymy z zupełnie innej strony. Zapraszamy do lektury, z nadzieją, że nasze książkowe polecanki ubarwią Waszą podróż.

WERONIKA SZABELEWSKA FILMOWO-SERIALOWY PRZEWODNIK PO EUROPIE

Wydawnictwo Pascal

Wyobraź sobie, że możesz wejść na plan zdjęciowy bez czekania na casting, bez green screenu, bez prób i błędów. Że jesteś jednocześnie reżyserem, scenarzystą i – co najważniejsze – głównym bohaterem. I nie kręcisz fikcji, tylko przeżywasz autentyczne przygody. Tak właśnie działa książka Weroniki Szabelewskiej, która pod płaszczykiem przewodnika podróżniczego skrywa prawdziwy hold dla europejskiego kina i seriali. „Filmowo-serialowy przewodnik po Europie” to zbiór stu inspirujących podróży śladami kultowych produkcji – od eleganckich herbat w Downton Abbey, przez gorączkę akcji z „Domu z papieru”, aż po romantyczne spacerunki wiedeńskim światem rodem z „Przed wschodem słońca”. Weronika nie tylko wskazuje miejsca, ale maluje je emocjami i kadrami, które mamy w pamięci od lat. W czasach, gdy wiele przewodników traci duszę na rzecz checklisty, ta książka przypomina, czym może być prawdziwe podróżowanie – zanurzeniem się w opowieść. Niezależnie, czy jesteś fanem Felliniego, Wajdy, Nolana czy Spielberga, znajdziesz tu przestrzeń dla swojej filmowej wrażliwości.

MARTA ABRAMCZYK-WEDER TURCJA. ORIENT OSWOJONY

Wydawnictwo Bezdroża

„Turcja. Orient oswojony” Marty Abramczyk-Weder to książka, która pachnie mocną kawą parzoną w tygielku i kurzem drogi, która ciągnie się bez końca przez anatolijskie stepy. Autorka, zamiast opisywać zabytki jak przewodnik z megafonem, siedzi z Tobą na ławce w cieniu meczetu, podaje szklanczkę herbaty i zaczyna szeptać historie, które usłyszała od ludzi spotkanych w drodze – rybaka znad Morza Czarnego, przewodnika z Kapadocji, staruszki z bazaru w Gaziantep. To Turcja, którą się ogląda, ale przede wszystkim – którą się czuje. Abramczyk-Weder nie boi się brudu prowincji ani jaskrawej nowoczesności Stambułu. W jej opowieściach perły leżą obok centrów handlowych, a przez wezwanie muezyna przebija bas z tureckiej wersji amerykańskiego hitu. W tej książce Orient nie jest egzotyczną pocztówką – jest sąsiadem, który zaprasza na wesele, karmi, częstuje chałwą i pokazuje rodzinne fotografie. Jak przystało na podróż pisarza, to nie jest opowieść w linii prostej. Autorka skręca w boczne uliczki, gubi się na prowincjonalnych dworcach, zagląda do domów, gdzie pilnują koty (i robią to z godnością strażników pałacu), a potem znów rusza dalej, tropiąc kolejne historie. Tak, znajdziesz tu wielką historię – sułtanów, kościoły, meczety – ale przede wszystkim znajdziesz zapach chleba z pieca tandoor i rozmowy przy herbatce, które wciągają jak morze o świcie. „Turcja. Orient oswojony” jest jak podróż pociągami z Izmiru na końcu torów – nie wiesz, kogo spotkasz w przedziale, ale wiesz, że wysiądziesz z głową pełną obrazów, dźwięków i smaków, które jeszcze długo będą wracać.

REGION HRADECKO – PEŁEN WRAŻEŃ!

THE HRADEC REGION – PACKED WITH EXPERIENCES

■ TEKST I ZDJĘCIA: DS HRADECKO | © ARCHIWUM DS HRADECKO

Hradec Králové i turystyczny region Hradecko witają wyjątkową atmosferą, która łączy historię, przyrodę i nowoczesne doświadczenia. Każdego dnia jest tu coś nowego do odkrycia, od spokojnych spacerów po tętniące życiem wydarzenia kulturalne.

Region jest doskonałym miejscem wypoczynku zarówno dla podróżujących samotnie, jak i rodzin z dziećmi. To bogactwo zabytków, historycznej atmosfery i krajobrazów, wśród których warto wypoczywać aktywnie. I tak Hradec Králové oczaruje architekturą słynnego Josefa Gočára, ale także różnorodnym życiem kulturalnym w muzeach, galeriach i na tradycyjnych festiwalach. Miłośnicy przyrody będą się dobrze bawić w Lasach Miejskich, wypełnionych stawami, cichymi zakątkami, ale też świetnie przygotowanymi ścieżkami rowerowymi. Romantyczną atmosferę znaleźć można natomiast w zamkach Karlova Koruna i Hrádek u Nechanic.

Warte odwiedzenia jest również Muzeum Szopek Bożonarodzeniowych w Třebechovicach ze słynną ruchomą szopką Probošt. Stuletnia szopka to wyjątkowe (i ogromne – o długości 7 metrów!) dzieło sztuki, znane na całym świecie.

ADWENTOWA MAGIA REGIONU HRADECKO

W czasie Adwentu Hradec Králové zamienia się w miasto pełne świąteł i świątecznej atmosfery. Historyczne centrum ożywiają jarmarki adwentowe pachnące grzaniem winem i piernikami, stragany z rękodziełem, a na lodowisku można pojeździć na łyżwach. Warto przy tej okazji wejść też na Białą Wieżę, z której rozpościera się zapierający dech w piersiach widok na oświetlone miasto. To nie wszystko – w okresie świątecznym w regionie Hradecko czekają świątecznie udekorowane zamki, oryginalne szopki bożonarodzeniowe i bogaty program imprez bożonarodzeniowych.

Hradec Králové and the Hradec tourist region welcome you with a unique atmosphere that blends history, nature and modern attractions. Every day brings something new to discover, from peaceful walks to lively cultural events.

The area appeals to solo travellers, couples and families alike, offering a mix of historic charm and active leisure. Hradec Králové enchants allcomers with the architecture of the famous Josef Gočár as well as vibrant cultural life in its museums, galleries and at traditional festivals. Nature lovers will enjoy the City Forests with their ponds, cycling trails and quiet corners. For a romantic touch, visit the castles of Karlova Koruna and Hrádek u Nechanic.

Nor should you miss the Třebechovice Museum of Nativity Scenes, home to the renowned Probošt Nativity, a cultural monument of global importance.

ADVENT MAGIC IN THE HRADEC REGION

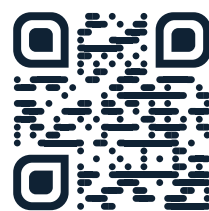
During Advent, Hradec Králové transforms into a city of lights and Christmas cheer. The historical centre comes alive with Christmas markets filled with the aroma of mulled wine and gingerbread, ice skating on the rink and stalls featuring traditional crafts. An unforgettable highlight is an ascent of the White Tower for wonderful views of the illuminated city. Across the region you will also find festively decorated castles, original nativity scenes and a rich programme of yuletide events.

>>
Hradecko

więcej na / more at www.hradecko.cz

f Hradecko @visithradecko visit_hradecko

Poznaj
Hradecko!
Explore
Hradecko!

POLSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

POLISH
TOURISM
ORGANISATION

ZŁOTY CERTYFIKAT GOLD CERTIFICATE

TWIERDZA SREBRNA GÓRA
SREBRNA GÓRA FORTRESS

www.certyfikaty.polska.travel

